90

354. PERSIAN MANUSCRIPT. Finely written within lines ruled in gold, executed in the 18th century. Illuminated heading. Contains a translation of words of the Koran, and it is a sort of dictionary in verses, written in 921 of the Hejira and copied by Hafiz Mehemed Emin. Only 18 copies were taken from the original. 8vo, morocco gilt, in a gilt red morocco case. Sæc. XVIII

No 3

$94.00

بنام خالق وحی و توانا
قدیم و قادر و بینا و دانا
ثنا و حمد و شکر بی نهایه
سپاس و منت و بیحد و غایه
اکا کم وار ایدوب بو کائناتی

فعولن اصلنده مفاعیلن ایدی سبب خفیف
لن حذف قلندی فعولن لفظینی برینه کتوردیلر
شرح بنام فارسیده اد معناسنه در و با استعانت
ایچوندر با شلادر باردیجی ووردی وقدرتلو
الله الملك ادی معاونتیله دیمکدر شرح

مفاعیلن مفاعیلن فعولن
هزج محذوف مسدس کله ای خوجه

یعنی حمد و شکر بیحد اولسون خدایه که
بو عالمی وار ایدوب حیاتی معانی بر [illegible]
شرح [illegible] دانشتن
[illegible]

یراتدی هم حیاتی هم مماتی

یوغیکن اول ددی وار اولدی عالم

هم اتدی قدرتیله خاکی آدم

انک نسلندن اتدی انبیائی

خصوصا کم حبیبی مصطفائی

صلاتیله سلام اول شاهه دائم

کانکله دین اسلام اولدی قائم

حیات اصلنده دردنجی بابدن مصدردر معناسی دری اولمقدر بو محلده حاصل بالمصدر مراد اولنمشدر ترکیبده اول معنادن زنده کانکدر نان اصل معناسی حیوتدر حیاتده کتمکدر شرح ممات موت معناسنه درموت مصدردر اولکی بابدندر دردنجی بابدن دخی کلور معناسی اولمکدر بوراده حاصل بالمصدر مراد اولنمشدر ترکیبده اندن اولم دیمک ایله تعبیر ایدرلر لسان عربیده دخی موت ایله بو معنا اراده اولنمشدر شرح یعنی عالمی خوق تعالی بوغیکن وار ایلدی قدرتیله خاکی اکلو اولان کسنه آدم لغتده بغدای اکلو ده اودر حضرت ابو البشر صفی الله شرح ایکنجی معنی مراد در بو محلده عربیده تراب

خاک طپراق معناسندر نبی لغتده نعمة الله انبیا نبینک جمعیدر عالی ورفیع خبر ویریجی دیمکدر و اصطلاحده حضرت اولان کسنه در اخبار ایدوب خلقه حق جل ذکره قوللرندن دیرلر بخلقه دعوت کوندردیکی پیغمبرلره رسول الانبیا بحسب الاصطلاح فرق

محلنده بیان اولنمشدر بوراده انبیادن مراد عموما جمله پیغمبرلردر کرک رسول اولسون کرک غیری اولسون شرح

یعنی آدمک نسلندن خلق ایدوب وجوده کتوردی جمله انبیائی شرح

حبیب ایکنجی بابدن اسم فاعلدر معناسی سوجی دیمکدر که محبوب معناسنه اولور بو محلده بو معنا مناسبدر شرح مصطفی حضرت پیغمبرک صلی الله علیه وسلم اسماسندندر بحسب اللغه معناسی برگزیده دیمکدر

صلوة الله سلام ملائکه ... معنالری تفصیلا محلنده بیان ... شرح

شاه سلطان معناسنه ... معناسنه وارد بو معناسنه کلور و شطرنج ... دیرلر و کوکی معناسنه بونده ده شاه اولو معناسنه استعمال اولنور بو محلده حضرت پیغمبر صلی الله علیه ولسلم شرح

اسلام لغتده مطیع اولمق معناسنه در قائم دردنجی معناسنه در شرح

دخی اصحابِ والینه که بونلر

انک شرعی نه اولدیلر مسخر

پس اندن صکره بل مرحوم ومغفور

خدائی اول کمالاتیله مشهور

که والددر بو محتاج وکدایه

اولا روحی نه رحمت بی نهایه

دخی معصوم مکن جهدیله مرحوم

بوله دیرلر شرح

شرع پیغمبرک امتی ایچنده قودیغی شرح

مسخر مطیع اولمش کمسنه دیمکدر شرح

وسزا معناسنه ده کلور

ویردخی عسکر معناسنه وقوم معناسنه

آل پیغمبرک اقرباسنه واهل بیتنه دیرلر شرح

کوروب مجلسنده اوتورانه دیرلر شرح

دیرلر اصطلاحده حضرت پیغمبری

صحب دخی سکون حا ایله صاحبک جمعیدر لغتده مصاحبه وبولداشه ودوستنه

اصحاب صحبک جمعیدر

پس اندن صکره یعنی حمد وثنای بردوام وصلوة وسلام خدمتی ادا اولندقدن صکره شویله بلکم مرحوم ومغفور خدائی دیدکلری کمالاتیله مشهور کمسنه که بو بنده محتاجک وکدائک والدیدر شرح

مغفور کناهی یارلغنمش کمسنه دیرلر ایکنجی بابدن اسم مفعولدر مصدری غفر وغفران ومغفرت کلور لغتده مغفور مستور معناسنه در شرح

مرحوم دردنجی بابدن اسم مفعولدر اصل لغتده رحمت اولنمش کشی دیمکدر شرح

رحمت اسرکمکدر

خدائی بونسخه صاحبی اولان شاهدینک پدرینک لقبی در شرح

لفظ معصوم عربی لغتده حفظ وحمایت اولنمش کمسنه دیرلر اما ترکی دلده شایع استعمال بوندر که دخی معناسنه

ار اینجه ناظمک غرضی بودر که دخی بکا چوق بو مرادر مرحوم پدرم لکن خاص

بن طفل ایکن مرحوم اولمشدر دیمکدر که معصوم

منظوم لفظلر اولان بودر که معصوم یعنی اوله کنده ده اوغلیدر

نظمدن مرادی بو ایدی که الله مرحوم ایله جهد ایله

لفظ والدینه اولوب مرادینه یعنی طفل ایکن جهد قیدی اولندیغی

وجود مرادینه قید ایدی بن طفل ایکن اولیدی وبلکه اوده مرحومدر

ایچون دخی دیوب ناظم کمالاتیله مشهور اولان خدائی

دیدکلری کشی که بو بن محتاجک والدیدر شرح

اوقیمشدر

یعنی هر نه لغتکم واقع اولوردی بن انی بیلوردم
بلمسی نادر واقع اولوردی یاخود مراد بو اولورکه بر لغت غیر مشهور اولور
استعمالده نادر واقع اولور انی بلوردم دیمکدر بو ایکی معنانک هر قنقسی مراد اولنسه ظاهر
اولنورسه لفظک الا دلالتی اولر تکنه اوقیدم بو محله
مناسب اولان ایکنجی سیدر دکلدر لکن اوقیدم
منظوم لغتده درلمش دیمکدر شرح ایکنجی بابدن
اسم مفعولدر واصطلاحده بر کلام
دیرلرکه وزن معین ایله موزون واخر
قافیهٔ مخصوصه اوزرینه مبنی اوله شرح

اوقیمشدی	لغتلر با	که منظوم
اوقیدم او	ولا تحفهٔ	حسامی
معطر اولدی	انکله جان	مشامی
دخی منظو	م اوقیدی چوق	لغاتی
ایچردی طب	عمه آب	حیاتی
شو رسمه اولدم	لغت علمن	ده ماهر
لغتکم بل	مسم اولی	دی نادر

اولدی لفظنک دالنی فتح ایله کسرمابینده
تلفظ ایدوب انکله ده کی نونه متصل
اوقنق کرکدرکه وزن درست اوله
اکر معطر اولدی اندن جان مشامی
دینسه ایدی مقصود اولان معنی حاصل
اولوردی هم بو تکلفدن قورتلنوردی

شرح طبع اصلنده بر نوع عادته وخویه دیرلر
انسان انک اوزرینه یارادیلور اما
بحسب الاستعمال عرفده ذهن ودیدکلری
قوت فاهمه یه اطلاق اولنور

شرح
زرجی طبع کاه اولور ارجنجی بابدن
مصدر اولور اولوقت معناسی مهرلمک
یعنی ختم اوروب دخی انجه کسمک وفتح
چالمقدر وطبع فتح ایله دور دنجی
بابدن مصدردر معناسی یاسی طوغنق
وفتح بولنمق یعنی سنده کلور

آب حیات دریانک صوینه دیمکدر حیات
دوردنجی بابدن مصدردر معناسی
اولمقدر بو محلده حاصل بالمصدر
در وعرف ناسده ظلمتده اولور
اندن ایچمه قیامته دک اولمز
دیرلر واسکندر ذو القرنین ذکر
اولنان صوی طلب ایدوب حضرت
حضره مقسوم واسکندر محروم
اولدیغی خلق ایچنده مشهور ومعلومدر

شرح

کدا ده ساله اولدقده خدایی

ایدوب رحلت قودی دار فنایی

بکا کا اولدی لغت علمی مسخر

نه علمه بشلسم اولدی میسر

خصوصا علم ربانی که سلطان

جلال الدین دیمشدر مغز قرآن

کتاب مثنویکم قوت جاندر

ضیاو

کشف آچمق وعیان اتمك معناسنده کلور تاج المصادر

استاد هر نسنه ده حاذق وماهر اولان کمسنه ومعلم معناسنده کلور که الفدن صکره واو زیاده ایدوب اوستاد دیلر شرح

ضیا و نور چشم عاشقاندر
بکا کشف اولدی بی تعلیم استاد
اینکله ایدرم عشاقی ارشاد
یقین بلدم که بر نورستر معصوم
لغتلر اوقیه وزنیله منظوم
اکا هر علم اولور البتّه آسان
اولور عالمده بر مرد سخندان

خداشادای لیه روحن حسامك

یعنی اول حسامك جنتده مقامی اعلاسن ویره شرح

ویره جنت ده اعلاسن مقامك

کتوردی نظمه بونجه در رمکنون

سلیس وشوخ ورنکامی زوموزون

جهانده یقدی برشمع منور

سوینمزحشره دك نفخ کورزلر

حدیثنده بوردی فخر عالم

العلو بلند شدن و برتر کردیدن و مصدر کی علو لفظیدر وغالب کشتن و برزور چیری شدن تاج المصادر

کسینه اعلی دیرلر جمله سنك ماخذی ده کلور ودخی زیاده وغالب وقاهر شرح

صیغه سیدر ودخی اولو کسه معناسنه

اعلی فعل بوکسك دیمکدر اسم تفضیل

نعمة الله

شاد سوینوب سن اولان کشیدر

صاحبیدر

یعنی اول حسام الدین دیدکلری لفظك شرح

مقام قالقاجق یر وطوره جق منزل وقوناجق یر وقالقمق وطورمق یر ایشی یاننده چقادمق معناسنه ده استعمال اولنور شرح

مکنون اوزلکی یابدن اسم مفعولدر معناسی اورتلمش وکزلو اولمش دیمکدر تاج المصادر

سلیس طبیعتی وخویی یومشقلق اوزرینه اولان نسنه ودخی شوخ کسیه دیرلر بوك دلو اقار هرکز طونغه قادر دکلدر وهر نسنه دن رنك اسیر نشیمش دیمکدر کار ومکان خبردار اولان کشی وحیله نعمة الله اولان کسیه دیرلر

رنك بوی دیدکلری درکه عربیده لون دیرلر ودخی حیله ونازکلك معناسنه استعمال ایدرلر وکیك برزکیده دیرلر رنك بکده دیرلر بوزاغوی نعمة الله

شرح مطبوع وموزون اولان یعنی صاحب بلیغ وصاحب زکا اولان نازك وظریف اولان کسیه وسیجی قانلو کشی یه که هر طبیعت اولورسه باقیش ودخی یوز سوز ونظام معناسنده کلور وکیمیدی دیدکلری نسنه که کوزده معناسنده اولور عرب لو یعنی نعمة الله

بومعنایی که اولدرخی رادم

که اوله دا ئما خیرا ترساعی

ایدالرخل قاندن ان تفاعی

دلادمکم یزم برخوش چه نامه

نظیره او له اول تحفه حسامه

که بونده دا خی اوله چوق فوائد

نجه نفع ای ده لر اندن زوائد

شکردن کو	نه کونه بش	سه حلوا
اولور بر زو	قهر بیرن	ده تنها
مزین اول	سه بر محبو	ب زیبا
کیوب انوا	ع الوانی	له دیبا
ویرر هر رن	ك اکابردر	لو زینت
کلور عشا	قه درلودر	لو حالت
نه دکلو وا	رسه انده	جواهر

ذوق اصل لغتده دادمغه لذت وداد کورمك اکون لذت دیرلر وتجربه معناسنه کلور بو محلده لذت روحانیه حاصل اولمسی مراد اولنمشدر شرح

محبوب ایکنجی بابدن اسم مفعولدر سولمش دیمکدر بو محلده حسن وجمالاتی اولان امرد اوغلان یاخود بر دختر ماه صورت ومهر پیکردر شرح

دیبا اطلس دیدکلری قماشدر که نقش سز اولور والتونلی حریر که اولور اخرنده اولان الفی علامت تبدیل ایلیوب دیبه دیرلر وفرش ایلرینك سکزنجی کونی بو معنا مراد اولنجی اکثر بودرکه اخرنه بردرلر لفظی کتوروب دیبادرلر فخ دالله دخی لغتدر نمقه‌سی

زینت ومزین ایکنجی بابدن مصدر معناسی بزنمکدر زینت کاه اولور اسم مصدر اولور تاج مزین بزکلو وبراشقلو کمسه در مصادر

تنها یالکز دیمکدر وحید وفرید معناسنه وتن لفظنك جمعیدر تنلر

انواع نوعك جمعیدر نوع درلو معناسنه نعمه‌سی دیمکدر

الوان لونك جمعیدر لون لفظ عربیدر شرح معناسی رنك دیمکدر

زینت لفظ عربیدر براشقلو وبزك معناسنه شرح

یعنی تحفه حسانیه ده نه دکلو لغت جنسندن جواهر وار ایسه شرح

جواهر جوهرك جمعیدر جوهر حکما اصطلاحنده شول نسنه یه دیرلرکه اول غیره محتاج اولمیه طبیعی وقائم اوله لکن بزنك قندیك حلق اولنمش ایسه اکا اهل لغت اوزرینه دیرلر وعرفا اصطلاحنده بو نك اوزرینه بو محلده مذکور کتابده اولان جوهر قیمتلو طاشه دیرلر بوراده بو هر برنی جوهر نفیسه تشبیه اتمشدر مرادیدر وجوهر اصلنده کوهر لفظنك معربیدر کوهر کاف عجمینك فتحه سیله در ضمه سیله دخی استعمال اولنور

کوردم

کوردم بونده الّا که اوله نادر
قودم انلری کاستعمالی یوقدر
ولی اولماین اندن بونده چوقدر
کوردم مثنویده چوق غرایب
که اولا مولویلر بوکه راغب
اولنبحران ده واردر بونده اما
دخی وار بونده پنجه بحر رعنا

جمله سین بو نسخه ده
ذکر اولیه انی ترک ایلدم اول لغتلرکم استعمالی
نادردر بولنان واستعمالده قلیل اولان شرح
الفاظه دیرلر
یعنی ترک ایلدم شول لغتلری کم استعمال
اولنمز اگرچه کیم تحفه ده واقع ایسه ده
شرح ولکن اولمایان اندن جمله سین بونده ذکر ایلدم
اولان بو نسخه ده چوق لغت درج اتمشم
تحفه ده ذکر اولنمامشدر خصوصا
مثنوی مبارکدن نیجه لغت غریبه
کورمشمدر که لغتلرده مذکور
دکلدر بالکلیه بیت ثانینک مضمونیدر

شرح یعنی کتاب مثنویدن چوق غریب لغتلر
کوروب مثنویده اولان معنالری
تفسیر ایتدم تاکه مثنوی خصوصا
طالب اولنلر عموما مولویلر مشکل
لغتلرکه مثنویده واقع اولان
بو کتابه رغبت ایدوب بو کتاب سببیله حل ایدیلر
دیمکدر ذکر اولنان لغات

عربیه نک هر برینه محل
ککلدیکجه تنبیه اولنوب دقیق بیتده
واقع اولمشدر انی دخی بیله ذکر ایتمک
تصمیم اولنمشدر ان شاء الله تعالی شرح

یعنی تحفه حسامیه ده اولان بحرلردن
قوسی بو رساله ده واردر اما بونده
نیجه بحر دخی واردر که تحفه ده
یوقدر شرح

قطعه لغتده پاره یه دیرلر و اصطلاحده ایکی بیتدن طقوز بیته وارینجه اولان ابیاته دیرلر که اولمصرعده قافیه اولمیه
شرح

یوق انده لفظنده ایکی احتمال واردر یوقاردیه صرف اولنمق وار اشاعیه وجود اولمق وار اولکی یه نظر معنا دیمک اولور که بو تحفه یه مجرد معنا واردر که بو قدر انده

بو قدر بو تحفه ناظمک داخی قطعه اولدیغی
اخر قوللری چو الطاف خداوندک واردیغی
کلام مستقبل اولوب کتابک بقیه
خصایصین بیان اولور تحفه حسامیه
ده دخی بو طریق و ارمیدر بو قیدلر
دن سکوت اولور مذکور تحفه ده
دخی بو اسلوب اولمسی منافی دکلدر
واحتمال ثانی اوزرینه دیمک اولور که
بوده انده بو قدر که بر قطعه اخر قولنی
بحرینک وزنی ایچنده ذکر اولندی و بو
دخی بو قدر که بر قطعه نک اخرنده
بر بیت ذکر اولنوب بر مصرعی فارسی
بر مصرعی ترکی اولوب بر ترکی فارسیه
مقابل اوله بو احتمال اوزرینه اولکی
ذکر تحفه ده بو اسلوب بیلور بو قدر
لکن بو اعتبار اوزره نظم

یوغ انده دا	خی قطعه اولدق	چه اخر
کتوردم بحـ	ـری ایچن	ده بر بر
تمام اولدق	چه هر بر قطـ	عه موزون
یازردم ان	ده بر بیتـ	همایون
که اوله فا	رسی بر مصـ	رعی هم
بری تورکی	اولانه بی	شرونه کم
که تورکی فا	سی اولا	مقابل

کلامک معنی مقصوده دکلدر تامل
دلالتی ترکا کیدن حالی کرک شرح
اولنمق قافیه سی دیرلر
مصراع لغتده قپونک نصفی اولوره
دیرلر اصطلاحده بیتک نصفنه دیرلر القابیه
بیتک اصلنده مصرعدر
اولسون وزن ایچون تخفیف اولنمشدر
دربونده وزن
شرح
بیش یاء عربیله واماله ابله ازبق وامالة سن
براوندرکه زهرلرولدرکه دفعی اولدرر
تعمیمی
شرح
هر اقلیمنده نبیر

هر مصراعک الفاظی
معنی اول فارسی اولان مصراعک نه قدر الفاظی جمیعا الفاظی مقابلدر
مفرداتدن ومرکباتدن معناسی ترتیب بوجهیله مقابلدر مثلا
ترکی اولان مصراعده اتشدر
بوایکی مصراع بر برینه بو قدر دیمکدر دیمکدر
زیاده ونقصان اخرنده کلور که بوالفاظ
ایکنجی وقطعه نک دیمشدرکه بوالفاظک تفسیری زیاده
جمیعا مصراع غیر نقص ولا زیاده ذکر ایلمشدر
ایکنجی مصراعده

نه ابو صح
بحلی کمسه
کوزیمکر

بیلور اهلی کاولور بو نظم مشکل

بو رسمه ایلدم اول بیتی ترتیب

که بیله مبتدی احوال ترکیب

چو الطاف خدا کوستردی اتمام

دیدم بن داخی تحفهٔ شاهدی نام

گدا کیم شاهدیء مولویم

دیارم منتشاده مغلویم

بو رسمه ایلدم اول بیتی ترتیب یعنی اول مصراعی فارسی و بر مصراعی ترکی اولان بیتلری بر وجهله نظم ایتدم که مبتدی اولان کیشی اوقویب معنیلرین فهم ایدیجک مفردلرینک معناسنی و استعمالن بلورکی کیم مشکلات داخی احوالنه واقف بلفظ بلفظه ترکیب اولندقده بیجه ترکیب ایتمک کرک وقتقسیبن مقدم و وقتقسیبن مؤخر ایتمک کرکدر تمام معلوم ایدینور شرح

ترتیب بر نسنهٔ بر لو برینه ایتمکه دیرلر تاج المصادر

دیدم یعنی بو رسالهنک نامنی تحفهٔ شاهدی دیدم شرح

شاهدی بو لغت صاحبنک لقبیدر شاهدی بو رساله می کندو نفسنه انکیچون ابدوب تحفهٔ شاهدی دیشیدر اضافت شرح

یعنی سیرت و صفاتده اشتهارم شاهدی دیمکله در و مشرب و اورادده خصوصده مولویلکله در و ولادت شهرتم منتشا جهتندن اشتهارم

مثنوی و مغلوبلکله در شرح

دیار استعمالده ایل و مملکت معناسنه در اصل لغتده اولو دیمکدر دار لفظنک جمعیدر ایل و مملکت جمعیت و دار و سرای اجتماع بلاد و قرای متصل اولدوغیچون بو لفظی اکا اطلاق ایتمشلردر شرح

منتشا روم اقلیمنده بر مشهور مملکتدر که بنجه قصبات و قرای جامعدر و مغله مذکور دیارده بر قصبه نک اسمیدر که بو لغت جمع ایلین مرحوم شاهدی اول قصبه دندر نتم کندوسی تصریح ایتمشدر شرح

مغلوی مغله یه منسوبدر بابا نسبتندر و دار هادن ابدال اولنمشدر و مغله بر قصبه ادیدر شرح

يعنى الحمد لله كه
مشايخ حقيقت و ائمهٔ طريقت
طريقته بقدر الوسع والامكان
سالك اولوب انلرك كلمات دربار
والفاظ جواهر نثارلرينك معانيسنه
ذره سنه واقف اولمغه لياقت كلمشدر
على الخصوص بو نوعك ايچنده مقبول
ومشهور اولان مثنوى نام كتابك
درياسى معانيسنه طالب بحسب النصيب
درر فوائد وغرر عوائد استخراج
ايدوب طالبلره بذل وافاده دن غيره
نقل واعاده دن خالى دكلز شرح

بحمد الله كه مرد مع نوى يم
كه غواص بحار مث نوى يم
مرادم بو كه تخفم بو له شهرت
گله اوزا نله اطفا له قدرت
ايدالر فو سله اوزا نى حاصل
اولالر علم مولانا يه قابل
زهى عزت زهى دولت سعادت

معنوى معنايه منسوب ديمكدر
كلمات مشايخ كه رموز معانى قرآنيه
متضمندر انى تبليغ ايدوب فهم
ايلين كمسنه مرد معنوى ديرلر
شرح
غواص دريايه طالجى كمسنه ديرلر
شرح
بحار دكزلر ديمكدر بحرك جمعيدر
شرح
شهرت عربيده مصدردر مشهور
واشكاره اولمق معناسنه در اما
فارسيده مشهور معناسنه
مستعملدر
شرح
اوزان وزنك جمعيدر وزن
لغتده ترازو ايله چكمكه ديرلر
واصطلاحده بر بيتى عروض بحرلرندن
بر بحره تطبيق ايلمكدر شرح
قدرت ايكيجى بابدن مصدردر معناسى
كوچلو وقوتلو اولمق وبرشنه يه
كوچى يتمك معناسنه دخى كلور شرح
اطفال طفلك جمعيدر طفل كوچك
اوغلنجغه ديرلر شرح دله واولور
فرس فارسى لغتده وفارسيده اطلاق اولنور
واول سوزلينه ده
مولانادن مراد حضرت جلال الدين
روميدركه منلا خداوندكار ديرلر
وعلم مولانادن مراد منلا خنكارك
مثنوى ادلو كتابيدر وعلم حقيقى
انده درج ايتمشدر شرح
عزت اولو اولمق وبرشنه اربولنمق
نادر اولمق معناسنه وبرانش بركيمسه
فى كلمات يعنى كوچ كلمك معناسنده در
شرح مصادر

انلكه

انلکم اوله بو علمه لیاقت
ولیکن قورقرم بر جاهل دون
که انك اولمیه کج طبعی موزون
ادامز وزنله تقطیعی تفهیم
اده جهلیله هر معصومه تعلیم
رکیك اوکراده بو موزون کتابی
خراب ایده او طبع مستطابی

لیاقت لایق اولمق
وقابل اولمق واهلیت معناسنه مصادر در
دون کوچك قبیله ودوه معناسنه
ومرد کوتاه همت وناکس وکونو کیسه
کندو نوعنه نسبت جوهری الچق اوله
کوتی ودخی معناسنه نعمة الله
دون کوتی کشیدر شرح
کج جیم ایله بنجه معنا برکلور بونده
اکری معناسنه در شرح
کج کوچکدر توده معناسنه ویوزجیر
خجلی دیرلر بوری کیبد کوری وقتی
انکله چکولر واکری معناسنه ومعجب
واحمق معناسنه ومعنی بحره نعمة الله

تقطیع لغتده پاره پاره اتمکه دیرلر
واصطلاحده بربیتك اجزاسنی طاغیتمق
عروض وزنلرندن بر وزن ایله
تطبیق ومقابله اتمکدر شرح
وزن لغتده حد ومقدار موزونه
دیرلر واصطلاحده حرکات
وسکناتدن حاصل اولان هیئته
دیرلر طبیعت منوّر
اولوب نشاط حاصل ایلیه
تفهیم برکمسنه برنسنه‌یی اکلاتمق
وطویدرمق شرح
جهل وجهالت ایله مکه دیرلر نادانلق
معناسنه شرح تاج المصادر
رکیك لغتده ضعیف دیمکدر واصطلاحده
شعرا بینه دیابر وزنه دیرلرکه
عروض مقتضاسنجه اوقنیوب وزنه
زیاده ونقصان کلمکله ضعف وخلل
ویرر شرح

خراب عربیده در دیمکی ویرانه معنی
معناسی یقلمقدر وفارسیده بعض
وویران نسنه معناسنه استعمال
اولنور شرح

طبع بوراده ذهن معناسنه در
طبع مستطاب شول ذهنه دیرلرکه
صاف وپاك اولوب هر اسندوکی راست
وطوغری فهم ایلیه وهر نه دینلورسه
اکلیوب قبول ایلیه شرح

یقین بلکل که بر اوغلنجق اول
اوقیه شعری ناموزون و مهمل
اولور طبعی رکیك و سست و مغبون
قالور محروم اولیمز داخی موزون
مکر بر حاذق و استاد کامل
ابی جهدیله ایدر وزنه قابل
کلور وزنه ولی بولمز سلامت

شعر لغتده بلمکه دیرلر و اصطلاحده موزون و مقفی اولان کلامه دیرلر که ذکر اولنه وزنه و قافیه بطریق القصد واقع اوله

ناموزون بحسب اللغه طارتلمامش نسنه یه دیرلر اما اصطلاحده شول بیته اطلاق اولنور که عروض بحرلرندن هیچ بر بحره حرکاتنده و سکناتنده مطابق اولمیه شرح

مهمل عربی لغتده متروک نسنه یه و کندو حالنده قونلمش کمسنه یه دیرلر که کمسنه نی یوقلیوب گوزتمیه و حالندن صورمیه همان حالنه اولوب کزه اما ترکی اصطلاحده نی منفعته و بلغی و برامز معناسنه استعمال اولنور بو محلده بو ترکی معنا مراد در شرح

مغبون لغتده بیعده شراده زیانه اوغرامش کمسنه یه دیرلر که فائده دن محروم اولمشدر بو محلده شعری وزن ایله اوقمق فائده سندن محروم اولمق طبیعت مراد در شرح

سست گوگشك و یمشق معناسنه در بو دخی ضعیف اولوب وزنه قادر اولمامدن کنایه در شرح

محروم نصیبسز کمسنه یه دیرلر مفعولدر مصدری حرم و حرمیت و حرمان تاج المصادر

حاذق بر ایشده فنی زیرك اولان کمسنه یه دیرلر شرح

استاد هر نسنه ده حاذق و ماهر اولان کمسنه و معلم معناسنه کلور و اوزتاسنه دیرلر شرح

[illegible] اولور الفاظ ابه سین [illegible] استاد دیرلر شرح تاج

جهد جا اتمق معناسنه در تاج المصادر

قابل لایق و اهل معناسنه استعمال اولنور شرح

سلامت یومشقلق و قولایلق و دیرلر تاج

[illegible] کرك صو و کرك بولماق بر نسنه یه تکلفسز عقله سلامت بو محلده [illegible] اوقمق معناسنه استعمال اولنمشدر

یعنی اول طبع برحاذق [illegible] اما ایبادی موزون اوقمق تکلفسز مسرعله وزنه کلمک ممکندر شرح

قالور

قالور طبعنده البت بر ركاكت
قوسك اكريله بر تازه نهالى
بويسه طغرولورمى اكله مثالى
يريكى بردغه كم اوله اول خاك
قوياسن بولى يومقواى دمى پاك
خدا قهرايلسوز اولجاهله كم
اوقيدر نظمى كژ اولوب معلم

ركاكت ضعيف اولمق معناسنه در تاج المصادر

تازه كنج ديمكدر عربيده طرى معناسنه در نعمة الله

نهال فدان واغاجن دبندن طوغرق چقان دال واسطه قلمه دخى ديرلر نعمة الله

يعنى اكرى ايكن بر تازه فدانى براقسك طوغرالدوب اصلاح اتمك بيوردكده طوغرلمق ممكن دكلدر شرح

يعنى طوغرلمز ديمكدر استفهام انكار ايجوندر

يعنى طوغرلمز ديمكدر شرح

يعنى ياخود بريكى برده غه كيم طپراقدن هيچ دوزلمش اوله اكا بول قونسه انى هيچ دوزلمش اولمى اتنز ديمكدر شرح

پاك ايدرمى تنزيه معناسنه در

خاك طپراق عربيده تراب وترى معناسنه در نعمة الله

پاك پاى عجميده ارى يالك عربيده طاهر دركه نعمة الله

عربيده طاهر وفيه معناسنه در

قهر خور وحقير اولمق وصاغر معناسنه در تاج

يعنى معلم اولور نظمى كژ اوقيدر ديمكدر شرح

يعنى نظمى اكرى اوقيدر ديمكدر

اکاکم اول	مدی منظو	م مقدور
چو تعلیمات	مك استربا	ری منثور
خراب اتمش	درر تحفه	حسامی
نجه کرطب	ع ونا موزو	ن عامی
بنم بوتح	فهمی سن صق	له یارب
شولردن کاول	میا طبعی	مهذب
نصیب اتمه	بونی ذهن	سقیمه

بو بحره بحر هزج مسدس محذوف
دیرلر کتابك اولنده ابیاتك وزنی
بو قطعه کلجه ذکر اولنان مکرر مفاعیلن در
بو بحره نادر اصلنده هر مصراعده بر مفاعیلن
کاه اولور هر مصراع التی جزء قالور اولوقت
هزج مسدس اولنور ایکن هر مصراعك آخرکی
حذف اولنوب جزئندن لفظلرن حذف اولنوب
مفاعی قالور فعولن لفظلنك برینه کتوررلر
مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولور که
شمدیکی وزندر پس بو وزنه هزج مسدس
محذوف دیرلر اکر مصراع ثانیک ذکر
ابلادوکی الفاظلك بدلی بو بحرك اسمی
والقابی بیان انسابدر دخی انفع اولان
زیرا بحرك هم اسمی وهم رسمی تعبیر
اولنور دی شرح

یزدان پیسرك دردور ازدیگه امدی
وعدك ایزدی دری معجمه نك فتحه سی ایله در
تکلم بو بیتده ایزد لسان فارسیده حق
تعالی نك علمیدر لسان عربیده کی لفظة الله
اکبر لسان ترکیده کی تکری لفظی کبی یزدان
لسان فارسیده بو دیمکی معناسنده در که لسان
عربیده اکا خالق دیرلر تکلم بو بیتده واقعدر
بیت سپاس درسه کذان باالدی غیرین
دان هفت آسمان و زمین مجموع
خبره مخصوصدر
اصطلاحنده یزدان خالق
شرع انلر اخرمن دیر
دقایق لحقایق

توانوق قر دردیشك لاانحی اوزرسک
عبث ساز اچیلك ترکی شمدی کوزرسک
مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
منسرحه کشف وطی ضم اوله بوده

خدای حق تعالی نك اسما
غیره اطلاق اولنمز اکرچه اصلده
صاحب ومالك دیمکدر
لکن حقیقتده صاحب
وعزیز مطلق حق تعالیدر اندن غیری
صاحب الاموال ومالك الاملاك دیمکدر باکا
العلومیم کدیر بالذات دیمکدر
بالغرضدر اول اجلدن حدا واجب الوجوده
مخصوص اولدی وکثرت استعمال الله علم
خاص اولدی شویله که حق تعالیدن غیری
کیمسه خدا دیکسه امه دین کفر
لازم کلور دیدیلر مکه معنای
ترکیسی ملك دونك که کندو کلجی
دیمکدر بوبیتده واقعدر

نصیب ایتدی ده	زنبارك ومس	تقسیمه
مفاعیلن	مفاعیلن	فعولن
درش جان	پدر علمه	دون وکن
کم ایتسه شا	هدی خی	رله یاد
ایکی عالم	ده یارب ای	له دلشاد

القطعة في بحر المنسرح المطوي المكشوف

تکرینك آ	دیدرر	ایزدو یز	دان خدای
١	١	١ ١	١

داخی بزرك اولو یول كوستریجی رهنمای

هم دخی پیغمبر اول كم ویره حقدن خبر

بای توانكر در یخسله دزلر كدای

لب دودغو رخ یكاق چشم كوزو روی یوز

كریكه مژكان مژه دست الدی ایاغ اولدی پای

كوش قولق دوش اوموز موش صیچان هوش اوص

دود دوتن بود ایدی زود تز و رود چای

بزرك بانك وزانك ضمه سیله ورانك وكافك سكونیله اولور وبیوك دیمكدر عظیم معناسنه نعمة الله

پیغمبرك اصلی پیغامبردر كه الف حذف اولنمشدر كاه اولور بو لفظدن عینی دخی حذف ایدوب پیامبر وپیبر دیرلر پیغامبر وپیغمبر وپیامبر جمله سی بر معنایه در معنلری ایلجی كمسنه در شرح جبرائل علیه السلام واسطه سیله وبالذات حق تعالی حضرتلرندن باخود امتلرینه خبر ایدكلری اعتباریله در انبیایه علیهم السلام پیغمبر دیدكلری

كدای دلنجی وفقیر دیمكدر لفظ مركبدر كدا ایله ای دن كه محل قوارده واقع اولنوركن او لفظ كدایه ای خدا ایكی ای بیلنور دلنجی معناسنه در كدای دیمشلر در بنده كی كاف كاف عربیدر تركی دلك كاف عجمی استعمال اولنور در قاپو الخلایق

دست الدر عربیده ید دیرلر وصدر مجلس ومسند دیمكدر نعمة الله

اوص عقل وفهم دیمكدر

هوش اوج معنایه كلور جان معناسنه عقل معناسنه در هلاك معناسنه

بود بودن لفظندن صیغه ماضی در رابطه استعمال اولنور وبوددن ابدی ایدی معناسنه در كاه جان ایدی وپادشاه ایدی مثلا جان بود وپادشاه بود دیمكدر شرح

رود ایرمق جوی معناسنه در وسیاه دردلی وسرود معناسنه كلور وغدرت معناسنه ده كلور وكوزل اوغلان نعمة الله

كارده

لف ونشر مرتبدر اوق ویایك
اوق تیردر تفسیریدر وبایك کهور اولی
تفسیریدر تیر ترکیجه معنابه کهور وقیان
اوقدرکه آثار معرفتدر اوقدرکه سی بوقدر
اوبونی نانك اوقی که اون اوقدر وحصه ده کهور وتاریخ
اوجیبك نصیبی معناسنه ده کهور دور ابدروفرس
ونصیب معناسنه متقین اول بای آیدر اولنماز وعند
حلالیده فرسك کبیسه اعتبار وکبرو دور ابدروفرس
اوتوری البرو اون اوجنجی کونی ورئیس القوم
البرینك اون اوجنجی کونی وکمی یوز
وبولانق برمعناسنه قوبلان اغاج وکینجی
واولك سقفنه ویلدیرك وصاعقه

کارد بچق ٩ ٩	ارد اون ١ ١	دمرنه بی ٢ ٢	کان دیمش
نیزه سکو ٦ ٦	زه کیرش ٣ ٣	تیر وکما ٤ ٥	ن اوق وبای ٤ ٥
خور کنش و ٥ ٥	یر زمین ٦ ٦	ژاله جه کوك ٧ ٧ ٨	اسمان ٨
یغموره با ٤ ٤	ران دیکل	ابر بولت ٦ ٦	ماه آی ٥ ٥
گاو اوکز اش ٤ ٤ ٦	ترقتر ٦	خراشك اش ٥ ٥ ١	تردوه ١
اسبات و ٦ ٦	ماد یان ٨	قسرغ وهم ٨	کره طای ٣ ٣
فائده سز	بر عبث ٦	سنسنیه بی	هوده دی ٦

دیره کی وعطارد ابی وقفنان انکینك
وقولوز وکوز وترقونجیغز درلوکی
جوره بانی وبرقونجیغز دولو ترکیجه
بغداری عراقی دبا زندن اولور وایلغر
سفندین دبرلر واوق دمرنی وراهن
شقنین دیرلر وکوتلان انکی واهن
واوردکوزی وکوتلان نعم الله
پنبه کن وبلاون
زه زانك تحجیه وکسر بله بای کرسی
وقفنان وکوتلان تقبه سی وبیجقدرکه
قفتان کنارینه درلرواوعلان
بوردوسی وسنرنك وکلمه

خورد اوردسی ابله سرو رزقایه سیله
ترکیجه معنایه کلور اولا نعم الله
معناسنه تامك طعام
برنجی کون خوردن لفظندن
صیغهٔ امر ووصف ترکی درجیبی
ژاله جه دیدکلری فوردکه پای
فصلنده اوتلر اوزرنده دوشر
عربجه ندی دیرلر وفرانی دیدکلری که
کوز فصلنده صو فوقدن حاصل
اولور قار کبی صوبجی ...
اولور ترکیجه جلید دیرلر

شوکوطلیدرکه کوکدن بغاد
اکنلری واکجلری اوروب
قوار دهلرك ابدر ترکی معناسنه
ویل ابله طولش طوم که صوده بوزلیدر
نعم الله
وحریدن لفظندن صیغهٔ امر
ووصف ترکی درداوزنو
بانجی که ایاغه دولاشور
نعم الله

همه دخی بی	هوده سون	سوپلیجی	ژاژخای
ناقروطن	بوردر	چنکله شش	تارباب
اقلغ وبز	بط قوپز	دمرودودك	دف وناى
بوسوزمی	ازبرایت	کوکلکل اچ	پاسنی
این سخنم	یاد کن	ژنك دلت	میزدای
مفتعلن	فاعلن	مفتعلن	فاعلن
کم بوکا	بی وقور	علم اولورا	کاقولای

بربط قپوزدرکه معروف سازدر وعود شششتار معناسنه ده کلور نعمة الله

رباب افلق دیدکلری سازدر عربجه قپوز معناسنه ده کلور وبولت نعمة الله

ژاژخای مهملات وباطل سویلیجی نعمة الله

یعنی بیهوده وباطل سوبلان کشیه ژاژخای دیرلر شرح

دف وناى الف ونشر مرتبدر دف معربدر دف دیدکلری دایره درکه کارزنان اله الر ونای دوك عربجه مزمار معناسنه

این سخنم یاد کن میزدای معناسنه شرح

ژنك دلت یعنی پاسلو معناسنه درکه شرح

القطعة

شرح

چون جیم عجمیله
وضمه نك اشباعی ووا ولك استفسار
اظهاریله لسان فارسیده كیف معناسنه تركیبه
ایچوندر لسان عربیده دیرلر تركی دلك بركسنك
نیچه ونته دیرلر استفسار اتملو اولسه لونیچه
حالندن استفسار سین دیرلر وعرب كیف انت
سین ونه سین دیرلر ونیچه در دیجك برده عجم
دیرلر ونیچه در دیرلر
چونست دیرلر دقایق الحقایق

بحر سریع مطوی
مفتعلن مفتعلن فاعلن
دنیه ده اول عمی بقا ایله سن
ای صنم دلبر وخلقی حسن

چراجیم عجمینك كسریله لفظ مركبدر
برجزئی چه در نه معناسنه عجم نه
نسنه دیمك برده چه چیزست در
وبرجزئی ده رالفقطدر لسان فارسیده
شول معنائی افاده ایدركه تركی دلده
اندن ایچون دیو تعبیر ایدرلر مفردانك
معنای مذكوره سی مقتضاسنه
كوره جزانك معناسی نیچون
دیمك اولور دقایق الحقایق

پیراهن كوكلك قمیص معناسنه كاه
اولورها دن صكره برالف زیاده
پیراهان دیرلر كاه اولور ایكی الف
دخی بیله حذف ایدوب پیرهن دیرلر
شلوار ایچ طونی وكسی اوزدینه كیدوكلری
تغان
نعمة الله

قبا اوكی اچق قفتان وبرعنی معناسنه
دخی استعمال اولنور
نعمة الله

نغز بك لطیف معناسنه وخالص
وبتو معناسنه وچابك وایو كوكچكن
نعمة الله

معناسنه
مغز بیلی دیو كلری نسنه كه باشن اولور
عرب اكا دماغ دیرلر وایلك كه كوكن
اولور عربیده مخ دیرلر ومجازا هر
نسنه نك ایچینه اوزدینه وخلاصه
سنه مغز جوز دیرلر عربیده ومعنادن
لب ایله تعبیر ایدرلر
نعمة الله

اَلْقِطْعَةُ فِى بَحْرِ السَّرِيعِ الْمَطْوِىِّ الْمَوْقُوفِ

كِتْ بِرَوْ	سُوَیْلَه بِكُو	كَلْ بِیَا
اَزْچِه نَدَنْ	چُونْ نِتَه نِی	چُونْ چِرَا
اِیچْ طُونَه شَلْ	وَارِدِی یَكْ	اِسْتِینْ
كُوكْلَكَه پِی	رَاهَنْ وَقَفْ	تَانْ قَبَا
نَغْزْ دِیكَلْ	كُوچُكَه بِی	نِی یَه مَغْزْ
جَغْزْ وَزَغْ	غُوكْ دُرُزْ	قُورْبَغَا

اولدی دری	جه ترجه	درقپو
١ ٦	٦	٧ ٧
کوشه بوجق	اورتر میا	زن اوسرا
٢ ٢	١ ١	٣ ٣
خویش خصم	قوم وقبی	له تبار
١ ١	٢ ٢	٢
یاده دی بی	کانه بیلش	اشنا
٦ ٦	٨	٨
کرپه کدی	ناو سنت	قاره وش
٢ ٢	١ ١	٣
اولدی پر بر	تارد ده	درنیا
٣	٥	٥
تلّه فقو	دام طوزق	نام آد
٦ ٦	٨ ٨	٧ ٧

کوشه بوجق کنج معناسنه در وقابیجی قوبلی ودوکمه ایلکی نعم الله

میان اورده وسط معناسنه در وبرکه قوشاق قوشانجق یه ده دار الوزین معناسنه ویلیج طون معناسنه نعم الله

سرا وسرای پادشاهلرك واولوبکلرك اوتوردیغی ودخی شول اوه درلرکه عوطه سی وصفه سی وجادرنی ونایخاسی وخلاسی اوله واوجنده نه وار ایسه اکثرین جامع اوله و وسرایدن لفظندن صیغه

امرد روصف ترکی در نعم الله

اشنا بالش کمسه ویوز کوج یعنی صوره یوزیجی کشی سیاح معناسنه وصوره بوزملك معناسنه اسم مصدر در نعم الله

تبار قوم وقبیله وکوك معناسنه وهلاك معنا بر عربیدر نعم الله

ناوه هر اغاج که ایجی اویولمش اوله اکا اطلاق اولنور اسم عامدر اولوغه ایچی اویولمش ناوه دیرلر ناوه از معناسنه ونکنه یه دخی دیرلر لاکه معناسنه وبونك اشتقاقی بعیدن اولا ایجی قوف وبالقاره اطلاق اولنور اما اکثر بالجی نکنه سنك استعمال اولنور

حکیم سنن ترکیده نکنه دیمی اغاج دیدکلری نسبه دیرلرکه اوزرنده حیوانجاق وقیه چکرلرکاه اولور سقف ایدرلر اوستنده بیلات یرلر شرح

در بنجه بنجره دیمکدر زه جه معناسنه وبوزه قوبلر ایجان کوچك اوغر قبوطاغ دیرسی

نعم الله درقبو درغریبدر بابعناسنه واکجه وطاقی معناسنه وطاغ دیرسی وتخمین لفظ [illegible] بعض معنادر واقعال واقلرنه داخل اولنور [illegible] کاه اولور اخرینه ده ادخال اولنور وردیدر لفظندن صیغه امر در بیت دیمکدر وصف بکی دیمکدر دکی وحرف طرید رق معناسنه نعم

شامله

ثام فارسیدهٔ اختام
وقتنه دریلر اما عربیدر خالك
معناسنه دریعنی یك ومشهور شرابك نعمة الله
اسپید ومشق دخی دیرلر

بام صباح وقتیدرکه طك دیرلر
عربیده فجر معناسنه
درشول بیوك خاکدرکه کلبیا الرده
چاودرلر وطوارلر بوینینه اصادلر والحید
کل دیکلدر
نمك طوزدر عربیده ملح معناسنه نعمة الله

اتمك نانك ترکیبی دروان کوشتك
ترکیبی درلف ونشر مرتب طریقله
شرح

شَامِلَه بَا	مَاخشَم وُطَكْ	چَكْ دَرَا
٥ ٦	٥ ٦	٢ ٢
طُوزْ نَمَكْ وُ	اَتْمَكْ وَاتْ	نَانْ وُ كُوشْتْ
٣ ٣	٦ ٤	٦ ٤
مَاسْتْ يُوغُرْدْ	بُوزْچَه آشِى	مَاسْتَبَا
٢ ٢	١	١
بُوغْدَيَه كَنْ	دُمْ دِى وَازْ	زَنْ طَرْوُ
٤ ٤	قمر	٧ ٧
اَرْپَه وُبُكْ	رُلْجَه جَوُ	لُوبِيَا
٨ ٩	٨	٩
آرْغَه دِى كَا	رِيزْ اُولُقْ	نَاوْدَانْ
٢	٢ ٦	٦
دَاخِى دَكِرْ	مَنْ نَدْرَرْ	آسِيَا
٣		٣

کوشتك فتح عجمينك ضمه سيله وامالة الله
واندنصكره واولك وشينك وتانك سكونيله
ات دیمکدر عربجه لحم معناسنه كاه اولور
بعض طائفه کوشت دیجك برده شبد
خیمه وتائی دله تبدیل ایدوب کوجد دیرلر
لغت غیر فصیحدر واستعمال نادردر
بعض فارسیله ترجمه اوتمش عربی اغلاطده
واقع اولور
حلیمی

ماستبا وما استوکی بدیله
وواو ایله بوغرتلی آش وبوزجه آشی
دیدکلری طعامکه اکا قوغلاغی دخی
دیرلر قربان ولایتنده قوزی آشی
بوغرتله پشورررلر اکا قوغه دیرلر
غایت له مقبول ورغبتلو صعاملرندندر
نعمة الله

بغدیه گندم کاف عجمینك فتحه سیله
بغدای درکه عربیده حنطه دیرلر
وفح دیرلر
نعمة الله

بکرلجه لوبیانك ترکیبدر اده بر جولت
زکیبدر
نعمة الله
ارغون الف ممدوده ایله لفظ فارسیدر
گادیر معناسنه درقینات لفظ
عربیدر جمعنده فنوات فلانك جمعنده
فلوات کلور
شرح

گادیر صو ارغی اوغون
وفات معناسنه یعنی برالتنك
اولان صو یولی
نعمة الله

يدمرا	مى ننما	هيچ توكس
مز بكا	كمسه كورن	سنجلين
فاعلن	مفتعلن	مفتعلن
مرحبا	بان جهان	اى شه خو

القطعة في بحر المجتث المقصور

روقاش	نى الزاب	ده وپيشا	اچوق كشا
يولداش	قردش و	دروهمراه	دخى برا

مجث لغتده كوكدن چقمش اغاجه
ديرلر اندن قوپمش ديمكله تعبير
ايدرلر شرح
ابروقاش عربيلر حاجب معناسنه
كاه تخفيف ايچون اولدن الفى حذف
ايدوب برو ديرلر ضم بايله شرح
بيتان اوك واول معناسنه ده
سهو ريحواجه عطارك بو بيتنده
اول معنا يه در بيت بكى اوكه
بيشانى نداره بكى اخركى پابانى
ندارد نعوذ الله

صيمنلو

کهکل صمانلو صووه تخفیف
یا یعنی کاه دکل لفظندن
اولنمشدر حلبی
کج کرجدر نوره معناسنه ودبوزجیلر
چنکالیدرکه بوزی کسدکلری وقت انکله
حکیدر وکر یعنی اکری معناسنه ومعیب
واحمق کشی وبهره معناسنه نعمة الله
ریك اماله ایله قومر قیر معناسنه دریخیئه
رمل دیرلر وطاغ معناسنه ده کلور
وبازی اوزرینه صاحبقلری مرده سنك
نعمة الله
فندق طرافدن قانجق وسقسی ودخی
نعمة الله
سفال وقوز وبادم قابی
فندق وقوز واولا کرپیجدرکه

خشت ایکی معنایه کلور اولا کرپیجدرکه
انکله یاپو یاپارلر بشیجک کومید اولور
اول وقت خشت پخته دیرلر کاه اولورکه
بالکز خشت لفظندن کومید مراد اولنور
ثانیا حربه معناسنه کلورکه جمعی
خشت دیرلر حلبی
کمسیه ده خشت مرتب واردر
بو محلده دخی لف نشر مرتب واردر وطاش
کرپیج خشت لفظنك تفسیریدر
سنك لفظنك تفسیریدر شرح

خشت قوردعجیده یابس
معناسنه برقرخولو کمسیه اطلاق
اولنور مثلا مرد خشك دیرلر حلبی
بو محلده دخی لف ونشر واردر قوری
خشك لفظنك تفسیریدر ویاش
تر لفظنك تفسیریدر شرح
هم اشك کوز یاشیدر عربجه دمع معناسنه
نعمة الله
خریدن صاتون الق عربیده شرا معناسنه
شرح
فروختن لفظندن امردر صاتدر
دیمکدر شرح

صمنلو بل	جغه کهکل	کرج کج و	قمر ریك
٦	٦	٣ ٣	٤ ٤
سفال سق	سی در رخش	ت وسنك کره	یج وطاش
٧ ٧	٨	٩ ٨	٩
صواب وخا	کدر رطب	رق اتش اود	یل باد
١ ١ ٢	٢	٦ ٦	٣ ٣
هم اشك کوز	یشید رخش	ك وتر قورو	ایله یاش
٤ ٤	٢	٣ ٢	٣
خرید ال	مق وصتمق	فروختن	بخراك
٩ ٩	٧	٧	٦ ٦
دی سوداص	صی یه کالا	ند رمتا	ع وقماش
١	١ ٢	٢	٢
اکنجی بز	ر کروکش	ت اکن شیا	رنطس
٣ ٣	٤	٤ ٥	٥

سود اصلی ربح معناسنه و سوده
معناسنده کلور یعنی ازلنمش و سوده صیغه
واشتمش معناسنده کلور و سود صیغه
ماضیدر سودن لفظندن کاه اولور
مصدر مقامنده استعمال ایدرلر
حتی جمعی سود رحی فواند سود کبی حلبی
متاع و قماش ایکیسیده عربیدر کالا
لفظی فارسیدر ترکیده کثرتله استعمال اولنور
وضع اولنمش کالا لفظی اثرلر تفسیره
اغنشدر شرح

جنك لفظی و برخاش ایکیسی صواشدر
تفسیریدر یعنی برخاش لفظنك و برخاش لفظنك و برخاش ایکیسی فارسیدر
صواشی جنك لفظنك و برخاش لفظنك دخی جنك معناسنه‌در
لانه اولور
شرح
امتحن فرشتی و فرشدرمق هم متعدی هم
نعم الله
معناسنه‌ده استعمال اولنور
وهو اننك ادویه دوکمك کبی کاه اولور ضرب
شرح
دق معناسنه و سحق معناسنه مثلا اکی دوکمك
بکوب کفتن لفظندن امر در دوك دیمکدر
آکی یخ دیمکدر
شرح
لفظندن امردر معناسی
بدرود دیدن

پخ چاش	بکوب دوك	بدرو یخ	بکارك
مقدر	ختن قرش	شتی امی	برشمق ا
برخاش	کدر دخی	مصواش جز	یوش نزرا
اولمه	صغر لین	کیجه کوندز	اوقی درش
ومباش	همچو کا	ش شب وروز	بخوان بکو
فعلن	مفاعلن	فعلاتن	مفاعلن
دم کاش	که با تو بو	لیندم کش	سنکله او

برخاش جنك وقوفنش و بو صورتده جنکی
وخننه و کمسه کوچ ایتمك و طارلق
شرح
کاو صغر لین دیمکدر همچو ادات تشبیه‌در
وکاو صغر دیمکدر
شرح
بخوان بخواندن لفظندن امردر اوقی
دیمکدر
شرح
همچو کاو کاف عجمیله صغر دیمکدر
عربیده ثور معناسنه و کاف
عربیله بهادر و مبارز
معناسنه‌در کاوه کرد درفش کاویانی
اکا نسبت اولنور بو معنادن اخذ اولنمشدر
اخرنك کبی ها معنای عام جنسندن خاص
علی به نقل ایچوندر کاه اولور الفك
حذف ایدوب کو دیرلر کاو و کاویدن
لفظندن اسم مصدردر بخت و حض
معناسنه که ترکیبك فازش دیرلر و امر
معناسنه‌ده استعمال اولنور یعنی بخت
واحض معناسنه‌ده ترکیبده قازواش
دیرلر و وصف ترکیبی درمثلا زمین کاو
دیرلر معناسی یر قازیجی دیمکدر
نعم الله
مباش باشیدن لفظندن نهی حاضردر
اوله دیمکدر
شرح
کاش یعنی کاشکی عربجه بالیت معناسنه
نعم
کاش لفظنك تفسیری کسکه لفظیدر
وبا تو بو دم لفظلرینك تفسیریدر
سنکله اولیدم لفظلریدر
شرح

القطعة ۲

القطعة في بحر المتقارب المثمن المحذوف

زغن چی	لغ اولدی	وقرتال	دال
کبوتر	کوکرجین	قنت پرو	بال
ستاره	واختر	دیکل یل	دزه ه
دی پروی	نه اولکر	یکی آی	هلال
هلاله	مه نودی	نور پا	رسی
صماز اوغ	روسی که	کشان آ	به شال

عرجه عسل دیرلر
انگبین بالدرکه اوردن حاصل اولور
نعمة الله

زنبور اریدرکه بال ایلر اسم عامدر جمیع
اری یه شاملدر نعمة الله

بال ایلر وچچه معناسنه که انلك ایچنده باغ وبوستان
چچالنوب اوتن ایردر حلبی

گندو بال قواندرکه انلك ایچنده آری

شکوفه چچك درکه
عرجه زهر دیرلر جمیع ازهار دیرلر حلبی

بو بیتده لف ونشر مرتب وارد در مصراع
ثانیده در لغت ذکر اولنمشدر
انلرك تفسیرلری علی الترتیب مصراع
اولده ایراد اولنمشدر مثلا بولوك
صاج گیسو لفظنك تفسیریدر
واوریلی صاچ مرغول لفظنك
تفسیریدر وتقدیر کلام بویله
دیمکدر که بولوك صاچه یعنی
صاچ بولوکنه وصارقغه فارسیجه
گیسو دیرلر واوریلی صاچه مرغول
دیرلر وصارقی صاچه فرخال دیرلر
یوزده وغیری جسدده اولان بکه
خال دیرلر
شرح

آری یه دی زنبو روکندو قوان
شکوفه چچك ان کبین اول دی باك
بولوك صاج اوریلی وصارقو غ وبك
دی کیسو ومرغو ل وفرخا ل وخال
دی اوغلن جغه کو دك وکن لك کرز
جواندر یکت یو راوغول یی روزال
بنامش نه فرتو ت وقرغل دوموی

جوان یکت عربیده شاب معناسنه
نعمة الله
جوان یکت اوغلان
کنك قونلو وکوده لو کرز اوغلان
وتحت اوغلان معناسنه استعمال
نعمة الله
ایدرلر

زال پیر فرتوت معناسنه ورستم
داستانك اتاسنه زال دیرلر وسال
نعمة الله
معناسنه دخی کلور

عربیك حرف فرتوت بونامش توجه دیرلر
وفرتوت معناسنه وبونامش اولنور
قری عورته فرتوده ده اطلاق اولنور
حلبی
سخن سینك فتحه سیله وخانك
فتحه سیله سوزدرکه عربیجه انکا
کلام دیرلر سینك ضمه سیله
ضمه سیله دخی استعمال اولنور
وخانك فتحه سیله
شرح
دموی قرغل آدمدرکه صقالنك نصفی
اغرمش ونصفی دخی قره حلبی

موی

پیره زن قری عجوزه
عورت عربیدر نعم الله
دارم در داشتن لفظنك مضارعندن
معناسنه نفس متكلم وحده دره معناسی طوتدم دیمكدر
اما واو در معناسنه استعمال اولنور
شرح
به ابو دیمكدر بك معناسنه وابوه
معناسنه ده كلور سفرجل دیرلر
نعم الله

قری بی	رزن آ	ی ویل ما	ه وسال
سخن دا	رم از در	به از من	ستان
سوزم وا	را یوان	جودن بز	دزال
فعولن	فعولن	فعولن	فعول
كدیسر	جمال و	قلیسر	كمال

القطعة في البحر المضارع الاخرب المكفوف

درلرس	جی بباده	وملهم پ	یاله جام

بو مجلده لف ونشر مرتب واردر ماه وسال
ای لفظنك تفسیریدر بدر شرح
لفظنك تفسیریدر بوندن مقدم اولان
تركی مصراع بوندن مقدم اولان
مصراع فارسی سی بر تمام متقابلدر
هر بر كلمه سی نه تفسیر واقع اولمشدر
نه كیم تامل اولنسه ظاهر اولور
شرح
در انجو عربجه لولو دیرلر اصل لغتده
وامشدر دیرلر وزن انجو در تخفیف
شرح
اولنمشدر ستانیدن لفظندن امردر
شرح
ستان سنا معناسی ال دیمكدر

بو تسنه نوردر لطف [illegible] كمان
[illegible] نوروطور [illegible] شوبد كمان
یارب بر تشوخ وظالم [illegible]
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات
بحر مضارع اخرب ومكفوف قد عیان

بو وزنده مقبول
دیرلر اصلده دوردن
كره فعولن در درنجی
فعولنه قصر داخل اولمغله
فعول دیرلر والمشدد قصر لغتده منع
اخرنده واقع اولان سبب خفیف
حرف ساكنی حذف ایدوب وحرف متحرك
ساكن اتمكه دیرلر بس در دنجی فعولنك
اخرنده اولان لفظ لن كه سبب
خفیفدر اول نونی حذف ایدوب
لامی ساكن ایلدیلر فعول اولدی قصر
علتی داخل اولدوغیچون بو وزنده
مخصوصدر دیدیلر فافهم
شرح
باده سچ در عربیده خمر دیرلر وشراب
طهور صغرق
نعم الله

قرنق کنیزك وقوله دی بنده هم غلام
کنجشك سرچه صرچه دخی آب کینه در
سورچه طبینه یعنی بلغزدخ هم پیام
بربند درکوملدرك افسار دریولار
فتراك ترکی زین اکر اولدی اوین لگام
کفکیر کبچه تابه طغن چومله دیدیك
جوشیدو بخت قینن دی وپشدی چیك خام

کنیزك جاریه معناسنه درکه وقرواش معناسنه
ترکیده اکا قرنق دیرلر حقیقتده کنیزدن کنیز
مرکبدر کنیز ایله کاف تصغیردن کنیزك تصغیر ایچوندر
جاریه معناسنه دروکاف تصغیر
معناسی جاریه‌جك وقرناجق دیمکدر
دقایق

کنجشك سرچه دیدکلری قوشدر که عربجه عصفوردیرلر واول معقداده اولان
قوشجغزلرك جمله سنه اطلاق اولنور
نعمة الله

بلغزد فعل مضارعدر لغزیدن لفظندن
معناسی سرچه وطائر دیمکدر ناظم
سرچه وطبینه تعبیر اتدوکی معنای
واستغفرالله نظر در بکیسیده صحیح
تفسیردر سورچمك ایله طائفه
نك فرقی واردر کشینك ایاغی برطاشه
یا بر اغجه طوقنوب یقلسه یا یقلمعه قریب
اولسه سرچدی دیرلر طایاندی دیمزلر
اما ایاغی برنسنیه طوقنمیوب
دوشسه یاد وشمه لی اولسه طایاندی
دیرلر حقیقتده بلغزدك تفسیری
طبینه لفظیدر زیرا لغزیدن طبنمقدر
سرچه لفظی سرچه صرچه لفظلرینه
مجانست ایچون کتورمشدر شرح

فتراك ترکی قاپشلودرکه
اکره بوکنمشدر اکا کیبنك
باغلرلر وشکار اتدکده اول شکاری
اکا بند ایدرلر
افنوم
تابه طوه دیدکلریدرکه طنجره کبیدر
ایچنده یمك پشوررلر طوپلری اولور
نعمة الله
ترکیده طغن دیرلر
ریك کاف عجمیله واماله ایله چولمکدر
قدر معناسنه اسم عامدر هرنسنه که
ایچنده اش پشیرتقردن اولانه ترکیده
قزان دیرلر فارسیده مس دن اولانه دیك سفالین
وطپراقدن اولانه
دیرلر

لکام دیرلر اوباندرکه کاف عجمیله تعریب ایدوب
زین اکر عربیده سرج اسوك دیرلر کفی الاجنی
کفکیر کاف عجمیله دچابی
نعمة الله
افنوم
دیکلری کبچه
بخت پختن لفظندن ماضی وپشدی دیمکدر
وجوشید جوشیدن لفظندن ماضی در قینادی
دیمکدر پس بو مصراعده لف ونشر
مرتب واردر قانیدی جوشیدك وپشدی بخت لفظنك
تفسیریدر
تفسیریدر
شرح

شمشیرو	تیغ دی قی	لجه دشنه	خنجره
کیمخت	صغری قینه	غلاف ایدو	هم نیام
طام بام و	برج وام و	کس امرو	مراد کام
هم کام	درا دمر دا	خج دیر لرد	ما غه کام
ای دست	کیر دام	نت ازدست	کی هلم
ای الطو	توجی ات	کك الدزق	جن قویام
مفعول	فاعلات	مفاعیل	فاعلات

یعنی قلیجه هم شمشیر کرهم تیغ استعمال ایله
تیغ دی ایکیسین دخی دشنه دی دیکلدر نیخ
وخنجره دخی دشنه دی دیکلدر
کرك غیری نسنه نامليسی کرك بچاق نامليسی
نامليد کرك قلیج نامليسی کرك بچاق نامليسی اطلاق
اولنور وخرمنك صاورلقاچون نعیاد
ترکیبی نعبید درکه یغنینه دخی تیغ درلر ترکی آکا
طنیازا طلاق اولنور وصوقوق دیدکلری
آکین بیراغیدرکه هنوز دیزدن بکی چقدیغی
زماندر وشعله وآی وکونش معناسنده
کلور وپایوچی وباشچی دیزی ودخی طاغ
دیرپی نیخ

شمشیر بر معروف دیرك وقتی محکم اغاجدراندن ودخی
بچاق صابی وغیری نسنه دوزرلر نعمتشاه
شمشیر قلیج دیمکلدر سیف معناسنه
کیمخت خام دردیدر نتکم بو بیتده واقع اولمشدر
فلك خنداکه دیلك خاکسار بخت دقایق
بو وقت ارغوان او خامی کیمخت
بام طام اوستی سطح البیت معناسنه بامك
دخی معنالری واردر قطعهٔ ثانیده
مفصلاً ایراد اولنمشدر
کام کاف عربیله مراد معناسنه ودخی بکر نخچ
نسنه یه دیرلر کوانن طعام معناسنه سکو نخچ
بعضیلر چینمش طعامدر دیدو تصریح ایلدی
ودخی اول اغجدر که قوارد سنه کیتماك ایچون
قورلر واغز کلیك دخی طلاق اولنور وبعضی
نسخه ده کوانن طعام معناسنه اولیجق کاف
عجمیله دیدو تصریح اولندی کام کاف
عجمیله ادم دیمکدر عجبه خطوه معناسنه
وچکه ودخی اغز اوست باشنه خلق
دید کلریدر که عربیده آکا حنك دیرلر
نیخ

بوبیت دخی بر مصراعی فارسی و بر مصراعی
ترکی اولوب فارسیسی ترکیسنه مقابل اولدن
بیتلر ددر نتکم هر برکلمك تحتنده
نیخ ایله علامت اولنوب مقابلینك
تحتنده دخی بعینها اول علامت ثبت
اولنمشدر تا تأمل اولنسه ظاهر اولور
نیخ

بس فاعلاتندن ومفاعيلندن كف داخل اولمغين نون حذف اولنوب فاعلات ومفاعيل
قلدغندن اوتوری مكفوف ديرلر وايكنجى
فاعلاتن قصر داخل اولمغله فاعلات قالوب
فاعلات لفظى دخى اندن بدل كتورمشلردر
قصر بوندن اول قطعه ده بيان اولنمشدر
پس بو بحرك آخرينه حرب وكف داخل اولديغجون
بحر مضارع احرب ومكفوف ومقصور
دېمشلردر شرح

الحق بوسنبلستانه بن بر نسنه كورمدك
طوغروسى بو قدر شيوع بيلمز سروردن كوزمدك
مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن
بحر رجز سالم كبى بحرى جهانده كورمدك

تا آفتاب طلعتك آفاقه صالدى نور وفر
شها سعادت آيتى طوتدى جهانى سر بسر
مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن
بحر رجز در سالم واجزا مثمن بر كوهر

رجز زاى عجميله تفيد رجز عربيدن احتراز
ايجوندر زيرا بو بحر رجز استعمال الشعراء
عربيده الى كى مستفعلن دروا استعمال
عجمده سكزكى مستفعلندر شرح

علم اوكر	نن كشى بو	اليسر دريو	جه مقام

القطعة في بحر الرجز المثمن السالم اجزاؤه

قارن شكم ٤ ٤	نافه كوبك ٣ ٣	بلد رميان ٦ ٦	قوشق كمر ٥ ٥
داخى زنخ ٧	داندر اكك ٧	سينه كوكس ٨ ٨	درداخى بر ٨
مرغاب وجر ٤ ٣	غ اوردك جقر ٤ ٣	تيزى كند ٤ ٤	يعنى ققر ٤
آهن دمور ٥ ٥	درمش بقر ٤ ٤	كومش نه سى ٦ ٦	م التون نه زر ٧ ٧
ارزيز قلاى ٤ ٤	درروى بج ٩ ٩	آسان ككز ٣ ٣	دشوار كوج ٤ ٤

قارن شكم در عربيده بطن ديرلر
نافه كوبك ستره معناسنه وهر حيوانكه ديبى
كوبك اوله اول دريانك كوبكى بينه نافه ديرلر
ومشك معناسنه حليمى
كمر قوشق معناسنه كلور وكبرى وبرقيالو نعمتلر
بيوك طاغدن نبوه لنمش بوم برقيا
يعنى سينا كوكس معناسنه اولدوغى كبى بر لفظى شرح
دخى كوكس معناسنه در نعمتلر
مرغاب اوردك ديدكلرى صوقوشى
دشوار كوج وصعب عربيده عسير معناسنه نعمتلر
تبر بجنيه معنايه كلور يعنى معناسنه وبوقار معناسنه نصيب
معناسنه واعلى معناسنه
وبردن لفظندن صيغة امردر ووصف
تركيبده دلبركبى وفعللرو مصدرلر
واما مخففين لفظا ايجون كتورورز نعمتلر
ارزيز قلايه انكله قاب قلايلر نعمتلر

ارنجا

نر ارکك مذکر
معناسنه دیشی مؤنث معناسنه
نعمة الله
بو محلك لف ونشر مرتب واردر وارکك
ودیشی ماده نك تفسیریدر
نر لفظنك تفسیریدر شرح
سیمبانك سکونیله کوشدر عبیده قفه
معناسنه امابانك ضمه سیله اولنور اوقونور نعمة الله
عدده استعمال اولنور
نهاز ارکج که بچیلن ارککی وکوسم
قیونلر اوکنجه یوردر نعمة الله
در النون دهمعناسنه در زانك
تشدیدی وتخفیفی ایله جائزدر ویر
کهن معناسنده کلور وذلك اثر
نعمة الله
سامه دخی زر دیرلر

ارکج نها	ز و کبش قوچ	دیشی واز	کك ماده نر
کار نهف	ترکز لواش	کاندر جما	ع و بوس اوپش
خوی کرده یع	نی درلمش	عورت زن و	شوهر درار
خم کپدرر	دستی سبو	آنسو اوته	اینسو برو
اوك آرداشا	غ یوقرو	پیش و پس و	زیر و زبر
بورجك اوده	وامت کذا	رازقم قشی	پشتم بخار
بونده کتور	اینجا بیا	رانده الت	انجا ببر

خوی کرده لفظی مرکبدر خوی ایله
کرده لفظندن خوی عرق معناسنه
وواوك رسمی ایله در دیمکدر عرق
معناسنه وکرده اسم مفعولدر ایلمش
دیمکدر معنای ترکیبی درلمش
دیمکدر یعنی درلمش کشی دیمکدر
شرح
بوس بوسیدن لفظندن اسم مصدر
در معناسی اوپش دیمکدر
کار ایتمك معناسنه در نهفته
نهفتندن اسمدر معناسی کزلو
دیمکدر
شرح
خم کوپ دیدکلری قابدر عبیده
دن معناسنه ودخی عبیده کسره
دیدکلری حرکه عجمدر دیردلر و
بربان اثنده پشمش نسنه و تیزاواز
و ارزو ومرد و عبیدن زیر تخته بعوعو
معناسنه در
نعمة الله
پشتم بای عجمیله اولکی معناسنه وابلر
ومعناسنه ومقتلا ومحترم معناسنه

پیشوای عجمیله صوك وارد معناسنه که
که عبیده قفا دیرلر جزائنه معناسنه
نعمة الله
بو مصراعده لف ونشر مرتب واردر اوك
پیش لفظنك تفسیریدر واردیس لفظنك
تفسیریدر ویوقرو زیر لفظنك تفسیریدر
زبر ایله شرح
وامت کذا دیمکدر بورجك اوده
دیمکدر وامر بورجدر وکذا لفظ
کذاریدن امردر معناسی اوده دیمکدر
اوقفدنك دیرلر
شرح

اوتورمه بل	مزلرله قچ	کندوکی قور	ترای اوغل
منشین بنا	دانان کریز	خود رارها	کن ای پسر

مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

حقا که جا	هل صحبتی	نار جهن	نمدن بتر

القطعة في بحر الهزج المسدس الاخرب المحذوف

چشمه ب	کارا ولدی کو	زه بردق
استامه	مجوی وجو	ی ارمق

بو وزنه بحر رجز دیرلر
عربیده و فارسیده مستعمل بحردر
عربیده استعمال سکز کره مستفعلن در
لکن فارسیده استعمال التی کره مستفعلن در
بربنده عربیده استعمال اولنسه بو قطعه ده سالم
یعنی سالم استعمال اولنمشدر اراجقدن و علمادن شرح
استعمال اولنمشدر
سننده داخل اولمامشدر بو بحره
هزج لغتنده ترنّمه و تغنّی‌یه درلر بو بحره
هزج دیرلر زیرا عربلك غناسی و ترنّمی
اکثر بو بحرده اولمغین هزج لفظی
دخی بوکا اطلاق اولندی شرح

اخرب بر جزئه دیرلر که انك اول و آخری کتمش اوله مثلا مفاعیلن دن میم و نون حذف اولنوب فاعیل قالور مفعول لفظی انك یرینه کتورررلر اکا اخرب دیرلر شرح

مقبوض بر جزئه دیرلر که انك حرف خامسی ساکنی حذف اولنه مثلا مفاعیلن و فعولن دن نون حذف اولنوب مفعول قالسه بونلره هر بری مقبوض دیرلر شرح

کولسون دیرسك بو وزنه خرجدن
علم اوقی خلاص بولن خرجدن
مفعول مفاعلن فعولن
انکا اخرب و قبضیله خرجدن

محذوف بر جزئه دیرلر که انك آخرندن سبب خفیف حذف اولنمش اوله مثلا مفعولن دن لن حذف اولنوب مفعو و مفاعیلن دن لن حذف اولنوب مفاعی قالدی و عمی کبی شرح

کوزه بر قدرکه انکله صو ایچرلر نعمه الله
مجوی جو بیدن دن نهی حاضر در معناسی استه و طلب اتمه شرح
جوی ارمقدر نهر معناسنه و جوینده وصف ترکیبیدر
لفظندن صیغهٔ امر درو و مجوی دیرلر
مثلا مرد مجوی و مجوی اولنه تحسین لفظی ایچون
اما و بیتی جو بازباده ایدوب مجوی درلر شرح

انداختن

انداختن وفرو فکندن
آتمق دخی اشغه برقمق
زرد اولدی صرو کبود درر کوك
قاره سیه وسپید درر آق
هم سرخ قزل یشل درر سبز
نیل اولدی چوت کزی نه توقمق
لخت اولدی چومق قتی درر سخت

انداختن مصدردر معناسی اتمقدر حلبی
بو بیتده لف ونشر مرتب واردر اتمق اشاغه برقمق
انداختن لفظنك تفسیریدر اشاغه برقمق فرو فکندن لفظنك تفسیریدر شرح
فرو اشغه دیمکدر اسفل معناسنه
وفکندن مصدردر معناسی برقمقدر
طرح والقا معناسنه فرو فکندن معناسی
اشغه برقمقدر شرح

کبود کوك رنك عربیده ازرق معناسنه نعمة الله
وصورغون اقاجی
زرد صاری رنك هم عارضه وهم
معروضه اطلاق اولنور وعصفوره نعمة الله
اصفر معناسنه
سیاه قاره رنك اسود معناسنه
سیاه لفظندن تخفیف اولنمشدر نعمة الله
سپید آق رنك عربیده ابیض
معناسنه هم عارضه هم معروضه
اطلاق اولنور مثلا وجه سپید
روی کبی واسب سپید کبی نعمة الله
سرخ مطلقا قزل رنك عربیده
احمر معناسنه وقزل مرکب
اودخی اول اندرکه
قیرو غی قزل اوله
سبزه یشیل رنك عربیده اخضر
معناسنه وتازه نسنه یه سبز دیرلر نعمة الله
نیل چوید دیدکلری بویه درکه انکله
اسباب بویارلر حقیقتده انك اوتیدر
چیچکر سی پیلرکه چینیل ایدرلر
مصدر معنك ایدر درکه چیفیل دیرلر سرار و...
نعمة الله
کوزندن وکوزدن ... قومق که ...
دیرلر وکاز برز طوقمق
دیبیر ... کسنه
لخت عمود درکه انکله جنك ایدرلر
کر دو بچی معناسنه وبعض معناسنه
ده کلور یعنی پارە و بر پاره دیمکدر نعمة الله
سخت قتی یر معناسنه وصعب یر
دوزارو نعمة الله

هَمْ ایْرِی	دُرُشْتُ وَنَرْ	مْ یُمْشَقْ
کَفْ آیَه	وَنَاخُنْ اوُلْـ	دِی طِرْنَقْ
اَنْکُشْتْ	سُتُرْكْ اوُ	لُو بَرْمَقْ
کَالُوجْ	کِچِسِی مُشْ	تْ یُمْرُقْ
کَشْتِی لِكْ	مِیدِرْ عَرَبْ	چَه زَوْرَقْ
هَمْ شِیبُ وَ	فِرَازْ اَنِشْ	یُوقُشْدُرْ
یُوکْسَكْ خُو	بُلَنْدُ وَپَسْ	تْ اَلْچَقْ

کالوج صغیر برمق خنصر معناسنه ویلاسود که پلید آغاجنده بتر نعمة الله

وکف تخفیف ایله فارسیده کوپك معناسنه نعمة الله

مصدردر منع معناسنه لفظ عربیدر

کف تشدید فاء ایله الاباسی وهو جمعه

وپهلولغنده زنار معناسنه نعمة الله

کشتی کمیدر وسفینه معناسنه نعمة الله

نرم یومشق لین معناسنه وطی معناسنه نعمة الله

یعنی دوز اولمیان نسنه ویا قشقشی

درست ایری حسن معناسنه وناهموار نعمة الله

انکشت سوزك باشی برمق ابهام معناسنه نعمة الله

ناخن طرنق عربیده ظفر معناسنه

خائه نون اراسنه بر واو کتوروب ناخون دیمکده لغتدر جلبی

انکشت کافك عجمیسنك ضمه سیله پارمقدر اصبع معناسنه نعمة الله

شیب کسر شینله اماله سز انشتدر که یوقش مقابله سنده استعمال اولنور

ومدهوش یعنی عقلی کتمش کمسنه والت عربیده خشع معناسنه

نشیب لفظندن تخفیف اولنمشدر نون حرفی اولدیغی جهتدن حذف ایدرلر شیب ونشیب کبی اتباع وفراوجه طریقله نبت لفظ شیب لفظنه تابع قانون

شیب وثبت دیرلر وشیب اماله ایله اندجالا قلری نصمه سبد عربیده فخ قامجی مستعملدر

وفارسیده عیب وریب وزنده در شین ایله کسر سین ایله واماله نعمة الله

فارسیده کوتاه وقصیر ایله در

فراز یوقش والطی معناسنه وبخیل معنا سنده نقل اولنمشدر

معناسنه وپوقاری معناسنه نعمة الله

فرار یوقش معناسنه واوست فوق معناسنه

وفارسیده بوقش معناسنه وفعلدر ومصدرلر اولنه

وسبوك نسنه وفعل اولور همان تحسین لفظ

ده داخل اولور استعمال اولنور شوبله که ذکر

ایچون استعمال ده اصل معنا به حمل کلمن

اولنمسه شرح

هراسان هراسیدن
لفظندن مستقدر ترسان
ترسیدن لفظندن مستق اولدوغی کبی چنانکه
وگریان بو اسلوب اوزره دردلسان
فارسیده بو صیغه مبالغه ایچوندر یعنی قتی
ایمنمش کمسه عجم هراسان در
ووقمش دیمکدر شرح
بو بیت دخی اول بیتلردندرکه بر مصراع
فارسی و بر مصراعی ترکی اولوب ترکیبی
فارسی یه متقابل دوشمش مثلا مصراع ترکیده
اولان قورتلدی لفظی پرهیدان لفظنک تفسیریدر
واولکمسه اندر کس لفظنک تفسیریدر
قورقق هراسان لفظنک تفسیریدر و مقبوض
بو وزنه بحر هزج اخرب مجزو محذوف استعمال مجدد
محذوف دیرلر اصلنده مفاعیلن در
بر مصراعی دردت کره مفاعیلن داخل
اولکی مفاعیلنه حرف علت داخل
اولوب مفعول قالمشدر
ایکنجی مفاعیلنه حذف داخل اولنوب
آخرندن سبب خفیف اسقاط اولنمشدر
مفاعی قالدی قد نصکره فعولن لفظی اندن
بدل کتوروب محذوف دیمشلر در دردنجی
مفاعیلنه جزؤ علتی داخل اولوب

پرهیدان	کس که شد	هراسان
قورتلدی	اولکمسه کاول	دی قورقق
مفعول	مفاعلن	فعولن
علم ایچره	دررسعا	دت انجق

القطعة في بحر الرمل المثمن المقصور

میجکدیع	نی طرهم	رك طمردی	قانه خون
باز نلمش	چوق سماطا	راسته بن	یار خوان

آفتاب طلعتلی جونی عالی دوشمش قیلور
نیریکم دوشمشه سایه سرو له گلشن قیلور
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
بودر رمل بحرینک مقصور

حذف اولنمشدر
بو علتلر ارتحقیق
بو قطعه ناک اولنک
تفصیل اولنمشدر شرح

سماط سفره معناسنه عبیدر
عبیدك بقطعر معناسنه شرح
مقدار عدد معناسی طمی یعنی طماردیمکدر
ادات حالدر چکدچکد قدرفعل
خونخون کبی
صیغه امردر وصف ترکیبی در
خوانده معناسنه وخواندن لفظندن
وعند الاجلا اکله مضیفه خوان دیرلر
اوزرنده اتکسرلر واودن پاره
چلك برلر وحاضر به جلك وشول
واور دخی الیه شول دهقتش صفره درکه
معناسنه ده کلور عبیده دیرلر وخوان
حکوه الف سز همت معناسنه وقان
خون واو اصلیه دخی وادرن

بازکونه	عکسنه در	داخی کلکو	نه فکر
درلو درلو	کونه کون با	شی آشاغه	سرنکون
کوده تن رو	ده بغرسق	بکرک اوکین	کرده شش
ایکو یه	لو یکا سو	کشت یازاو	چه سرون
رسته قورتل	مش ولیکن	بسته بغلو	دسته صب
موی قیل خا	مه قلم نا	مه بتی در	جامه طون
صوچ کناه و	صبح بیفشان	صبح بری ای	شه بیشاش

بازکونه ترسنه عکسنه معناسیه و باشی اشاغه و کروسنه ظاهر بودر که کوناکون لفظندن تخفیف اولنمشدر شرح

کوناکون درلو درلو دیمکدر شرح

روده بغرسق و ساز فلی وحشیه له نعمة الله

پهلوان و ایکو ضلع معناسنه نعمة الله وشهر ایران

کرده بوکرک و بوکر و سورلنش شش اوبکن دیر معناسنه نعمة الله

تن بدن در که ترکیبده دخی مستعمل شرح

دسته صاب و قبضه معناسنه و دسته بتی و دسته کارد و کبی وطولمق بوجاغی و چوالك قولبی و کوشه سی که باشلری طوتلور هر بر دسته مضاف اولور دسته دسته مشک و دسته

چوال کبی یجیدکلری وقتن بغلدقلری تمدر ترکیبده دخی شایعدر و ایبک کلبی و کسنماح حلیمی

دسته دستندن اسم مفعولدر قورتلمش دیمکدر یعنی دری وصره معناسنه بوندن اوتربه دسته صره بایلش یازار دکلرینه دسته دیرلر ودست دیرلر و بازاده حلیمی

دخی دسته دیرلر

خامه بوبلش قلم و صراحی بیره اولان خامه دیرلر و قوم یعنی ومرکب ویکناب او نعمة الله

کناه کافک عجمیله صوق و بازق دیمکدر عربیدر ذنب معناسنه تعریبدر و بیجناح دیرلر نعمة الله

بشاش بشاشیدندن امر در ایشه دیمکدر عربیده بل معناسنه شرح

اور

بزن زدن لفظندن امردر واضح شرح معناسنه

بكن كندن لفظندن امردر وباب دیمکدر اقلع معناسنه شرح

بهر بهراشیدن امردر قوص دیمکدر نقی معناسنه شرح

اوْ بِرْ زَنْ قو	پِرْ یَکِیْن بَه	رَاشْ قوصْ بِتْ	رَاشْ یُونْ
بِرْ ایکی اوچ	دُرْدُ وبَشْ یَک	دُوسَه چَارُو	پَنْجْ وشَشْ
اَلْتِی هَفْتْ و	هَشْتْ وَنُه دَه	بیدی ساکز	طوقُز اُونْ
بیست وسی	کِرْمی اُوتوز چل	قرق وپنجا	اللی دَرْ
شَصْت وهفتا	دالتمش ویت	مشدرکا	لیوم بون
داخی هشتا	دونود صد	سکسن وطو	قسان ویوز
بیك هزارو	صی صنه بش	مارو میکن	آزمون

بو محلده لف ونشر مرتب واردر ایکی برابر لفظنك تفسیریدر واوچ دو لفظنك تفسیریدر ودرت سه لفظنك تفسیریدر ترتیب چار لفظنك تفسیریدر شرح

اوزره هفت بیك عدد سبعه معناسنه نعمة الله

نه هاء اصلیه طقوز عدد تسعه معناسنه نعمة الله

بیست یکرمی عدد عربیده عشرین معناسنه دیرلر واستادن لفظندن صیغه امردر طوره یعنی توقف ایله دیمکدر شرح

وزبان اولمش

سی کسره صریحه ویاء ملفوظ ایله دورعدد درعربیده ثلاثین معناسنه نعمة الله

بو محلده لف ونشر مرتب واردر بیدی هفتك تفسیریدر وسکز هشتك تفسیریدر وطقوز نهك تفسیریدر واون ده لفظنك تفسیریدر

پنجاه اللی عدد عربیده خمسین معناسنه شرح

شصت صاد ایله وسین ایله عدد دیمکدر ستین معناسنه

وبالق اولیه ... وبای کرشی

طلاق اولنور وکتبتك ...

طوقوز ... دیرلر

اهل لغت سین ایله درصاد ایله استعمالی غلط عوامدر نعمة الله

بو بیت دخی بر مصراع
و بر مصراعی ترکی اولوب
فارسی ترکیسنه مقابل اولان
یتلر دندر
شرح

بو وزنه بحر رمل مقصور دیرلر
اصلی دورت کره فاعلاتن در
در دنجی فاعلاتنه قصر داخل اولمغله
نون دوشوب تا ساکن قیلوب فاعلات
شرح

فالمشدر
زبون عاجز وضعیف ومغلوب
کسنه واو بو شش وقاشمش
معناسنه وبیع الچه سی وقیمتدن
سقته وبر ایکی نسنه واسیر معناسنه
شرح

وورزیدن اوکنمك وبر نسنه عادت
ایدنمك واکن اکمك وصنعق واشلمك
وقوتمق وورزیدار اولمق وورشمك
معناسنه

طشره ده	یخسه قالغل	اگلر سیک	ایچرو کل
دررون	ورنه میمان	کرشناسی	اندرون آ
فاعلات	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن
دوزبون	چند قالمش	دام جهل ای	حیف کاکم

الهی تا فلك باقی وعرش وفرش اوله قائم
سکا عمری ابد یور ر خدای باقی ودائم
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
هزج بحری مثمندر که اجزاسی قوی سالم

القطعة في بحر الهزج المثمن السالم

دردردمك	نوردیدن	اوزنمکدر	بورزیدن
طوکزدرمك	ندر پیری	ك برکندن	زمین راخو

نوردیدن دوردرمك
طی معناسنه شرح

زمین یر اومعناسنه
خوك طکوز خنزیر معناسنه
نعمه الله
وخنا زیر رنجی
برکندن کاف عربیله قازمق وقوپرمق
ووردی یوزمك وبر نسنه چقرمق
وبولمق نعمه الله

ربودن

ربودن قپ	مغه درلر	نمودن یع	نی کوسترمك
زدردن یر	دن آچمقدر	بسودن در	دخی سورمك
رسن ایپ تا	فتن بوكمك	یووكم یا	فتن یولمق
رسیدن ایر	مك ودرمك	بچیدن با	فتن اورمك
خرامیدن	خراشیدن	صلنمق طر	ملامقدر
صاورمق اوك	دی یا میدن	دمیدن یع	نی اوفرمك
غژیدن اوك	دی سورتمك	بكردیدن	دوردونمك

نمودن كوسترمك
وكورنمك هم لازم هم متعدی
اولور حلبی
ربودن قاپمق خطف ولقف معناسنه
افنوم
بسودن ال ایله قوقلمق وقاورمق وسورمك
وردوشرمك وبرافتن وبولمق وكدرمك
وادرمك واستمق ودخی صبیوه مق
حلبی بافتن بوكمك ویاندرمق واكلك واتمك
ویانمق واوكوجی تیلك ودخی طوقیمق
اتمك عجم كبی

معناسنه
چیدن درمك ودوشرمك
وامضا استندن برین دوروب
نعم الله
دوشرمك طرملامق تخمیس معناسنه
خراشیدن حك وقازیمق زندیدن
وقاشیمق
نعم الله
معناسنه
رمیدن اورفورمك وبل اسماك
واچلمق وصباح وقتی بلورمك
وغیری نسنه بلوروب
ظاهر اولوب واعضا
بیراولوب واوت بتمك نعم الله

یو محلده لف ونشر مرتب وار در
صاورمق خرامیدن لفظنك تفسیریدر
طرملامق خراشیدن لفظنك تفسیریدر
شرح
غژیدن فتح غین معجمه ایله وزای
معجمه ایله سورتمك وامكلمك بعض
لغتلرده ضم عین ایله تصحیح اولنمشدر
اما حضرت مولوی معنوی وصاحب
كتاب مثنوی حضرتلرینك بو بیتلرنده
مثنوی مبارکده واقع اولمشدر
اولنان بو درکه فتح غین ایله در بیت کفته دن
تامل اولنسه ظاهر اولور
حاکشتی ای ومه کو پیش از دل کار ماند
بی معنی کرفو باشتی راست دو بانمی نوکی
بشتر فی غژیدن روایس معنی محل استشهاد
قافیه اولنده واقع اولنلردر وهم بو بیتلردن
زاء عجمیه اولدوغی ظاهردر شرح

گزیدن ندر	ایصرمق دا	خی سك لایی	دن ایت اورمك
یالك تفسو	ختن یموق	درزی بو دو	ختن دکمك
خمیدن رو	فتن یعنی	اکلمك دا	خی سو پرمك
اولور انکا	شتن افرا	شتن سزما	ك وقالدرمق
دخی پندا	شتن بردا	شتن صنما	غ وکوترمك
طپیدن ندر	طلابیمق	دمیدن نسب	زم اوریرمك
رمانیدن	دراورکمك	رسانیدن	درایرکورمك

گزیدن اصرمق
فص ولدغ معناسنه نعم الله
سك لاییدن ایت اورمك وایت اولوق
وخرلتی ینباح وعواء معناسنه نعم الله
درز بوکه ابجده وبزده وباشلق سوکذه
وبونك امثالی سنه لرده اولوردقتی
وکوکلك دکشلرنده دخی درزدر
واعضاده اثر دیدکلری بر که اکا
مفصل دیرلر نعم الله

فالك تشدیدی وتخفیفی ایله جائزدر
وبوغ یعنی بخار دیمکدر واتش یالکی
تف وبوغ عون حرارت وتاب معناسنه نعم الله

روفتن سپورمك کنش معناسنه
رفتن دخی دیرلر واو ایله وواوسز
ایکسی دخی لغتدر نعم الله
بومصراعده لف ونشر مرتب واردر
اکلمك خمیدن لفظنك وسپورمك روفتن لفظنك تفسیریدر شرح

دوختن دوکمك خیاطت معناسنه
مستعملدر دخاز ایله قلب اولنور دوزد
ودوزند ودوزنده دیرلر نعم الله

سوختن یانمق هم یاندرمق
هم لازم هم متعدی استعمال اولنور نعم الله

انکاشتن کاف عجمیه سنمك توهم
معناسنه وصنمق ظن ایلمك معناسنه

افوم

ونقش ایلمك وشهل

افراشتن یوکلتمك ودوزبراق افوم نعم الله

بومصراعده لف ونشر مرتب واردر
صانمق پنداشتن لفظنك وکوترمك برداشتن لفظنك تفسیریدر شرح

طپیدن طلابوبکه قوش بوغزلندقده
اوینا سو خفقان معناسنه

رمانیدن ارکوتمك خورد ومرتکب
شرح

رسانیدن ایرشدرمك لفظنك متعدیسیدر
شرح

صوق دیمکدر دخیلدر زیرا سرتر
زیاده صوق دیمکدر ولفظ تراداف

معناسنه
خوشیدن کذو دیمکدر
معناسنه
سکره ایدر
زیاده لك افاده ایدر
صوق معناسنه در داخلدر
تفصیلادر وداخل اولوغی کلمه نك مفهومنده
شرح

حه باشد

مردم ادم اوغلی
انسان معناسنه وکوز بیکی
مردم چشم معناسنه نعم الله

یعنی ادمدن عجب وتکبر صادر اولوب
کندو وزن کورمك بوزدن صوغوقدر
شرح بو بیت دخی اول بیتلردندرکه بر
مصراعی فارسی وبر مصراعی ترکی اولوب
فارسی ترکیبسنه مقابل دوشمشدر مثلا
چه باشد لفظنك تفسیریدر نه اوله
دیمكدر وسرد لفظنك تفسیریدر
صوغوق دیمكدر وازیخ لفظنك
تفسیریدر ربودن دیمكدر وزمردم
لفظنك تفسیریدر کشیدن دیمكدر
لفظنك تفسیری کورمك
وخویش لفظنك هر بریك تحتنه
دیمكدر نته کم هر بریك تحتنه
علامت وضع اولنمشدر شرح
بو وزنه بحر هزج مثمن هزج سالم
دیرلر مثمن دیدکلری اجزاسی سکز
مفاعیلن اولدوغی ایچون ودرو سالم
دیدکلری اجزاسندن هیچ بر جزوه
علتدن ونه زحافدن نسنه داخل

چه باشد سر	د ر ازیخ	زمردم خوی	شتن دیدن
نولا صاو	قرق بوزدن	ادمدن کن	دوزن کورمك
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن
کرکدر کن	دوزن بلمز	لر کندو	یی بلدرمك

القطعة فی بحر الكامل المثمن السالم

سدم شیر و تو	ددی قیمغه	فله دراغز	همه اغز دهان
سوریه کله	تله توره دی	دله سکسره	دله دی زبان

نظر ایلدیکجه جمالکه کورمك صفا ایله اولور
نیکلك بیانن ایدر سم دل وجانه صفا اولور
متفاعلن متفاعلن متفاعلن متفاعلن
بوکه بحر کاملدر اوقورسك سوزنك بحر اولور

اولدوغی ایچوندر
زیرا اصلی اوزرینه
استعمال اولنمشدر شرح

شیره کسر صحیحه ایله سود لبن
معناسنه واماله ایله ارسلان اسد
معناسنه کلور نعم الله
کله کاف عجمینك ولامك تخفیفی ایله وتشدیدی
ایله مطلقا سورکی معناسنه کرك بقر
کرك غیری حیواناتك سوریسی
سوریسی کرك
وبقین معناسنه نعم الله
تله توره بالخلوت معناسنه ودر زیرا کله جك
واد توسی وبکدسیلی وقوش ودور دیمك
وطوار بوغزنان بر ونردبان اباغی
وردکی شرح

اولو خانه کی دخی کی قچن قشه دی دکل سیجی یردی می

قمشه دی نی سکر دی پی ایلکه دی مخ سوکك استخوان

کره یاغی مس که ویایغك آدی زهره در الو بهره در

اوده زهره دی قوغ وتاوق بری ابدان بری ماکیان

اوکی کوف وبط قزو فاخته اوکیك کلا زه خوصقصغان

قوشه مرغ دی بچه یوریدر یوم لانه در دخی آشیان

شوکوجوجك او کاوله یای ایچون اکه کاره دی قمش اولسه اول

نین قشدن اولان
نسنه زیرا انی لفظنه نون اول منسوبدر
یا باء نسبی در اخرنده
نسبتی تأکید ایچوندر
شرح
آکر اول یاء ایچون کوجك اولان او
آکرك قامشدن اولسه اکانین دیرلر
شرح
خانه او بیت معناسنه وبغدای ایچی وقوم
یعنی آکن یرکی ویصیم دیه وزنلو یعنی آکن
یرکی عبیده بو معنیجه حاء مهمله ایله در
نعمة الله
بو بیت دخی اول بیلر دندرکه بر مصرعی
فارسی وبر مصرعی ترکی اولوب ترکی
فارسی یه مقابل اولمشدر مثلا بو
لفظنك تفسیری بکیکدر وانکه
لفظنك تفسیری اولکه ورهی
لفظنك تفسیری قول وشوی لفظنك
تفسیری اوله سین درو بر بزرك
دین لفظنك تفسیری دین
اولو سنه درو بهل لفظنك تفسیری
قودر واین وان لفظلرینك تفسیری
بونی وانی لفظلریدر ترتیب اوزره
شرح

دی کانیی	زاوه خانه دی	درکه ستو	ناشك استان
سکه یکرك اول	که قول اوله سن	دین اولو سنه	قوبونی آنی
بتو بهتران	که رهی شوی	به بزرك دین	بهل این وان
متفاعلن	متفاعلن	متفاعلن	متفاعلن
کوجکدن اول	کادب اوکرنه	بیوییب عزی	زاوله بیکمان

القطعة في بحر الوافر المثمن السالم

تکرك طلو	ونجه دخی	دی برف قو	دی [illegible] دمه

شها دل تست که تا بوله سین چرا این بودر دهر
ایست سوز محی بو وافر بحر بر نظر ایت العرب
متفاعلن متفاعلن متفاعلن متفاعلن
بو کاعرضی عجوزدر وضربی دخی ضرب

بو وزنه بحر کامل فارسی دیرلر اصلی
هر مصراعده درت کره متفاعلن در
نته کم بو قطعه ده اصلی اوزرینه
استعمال اولنمشدر ولکن دخی
متفاعلنه علت ازاله داخل [illegible]
وتد مجموعه الف ساکنه زیاده اولنوب
متفاعلان اولمشدر بوکه مذال دیرلر
شرح
تکرك کاف اولك فتحه سیله ورانك
وکاف ثانینك سکونیله اواجی طولودر که
کوکدن یغار بلد قافیه سنده سنده
استعمال اولنور
نعمة الله

دی میش قیونه	قوزویه بره	چوبانه شبان	سرویه رمه
دی غله نخل	پیوند رغه	دی یوغ ویبا	یه هیدولی
اوکندره غا	وشنك و صبا	ز اوقینه دهی	ش وزوله سمه
کوزل کش وکش	ه قولنغ ایچی	بکش چك وچك	مه یعنی مکش
دی ابلهه کو	لوشید ادلو	دی کج اویا	فلیوع سمه
سن آته جانی	ادب یولنه	یور کاوله سز	یرر قمودن
توجان وبدر	براه ادب	بروکه شوی	سره زهمه

بره قوزی عربیده حروف در انك تخفیفی و تشدیدی دخی شایع لغتدر نعم الله

دمه سوروی کرك قیون سوروسی کرك کیك سوروسی نخرنده اولان ها علامت حذف ایدوب رم دخی دیرلر نعم الله

سمه زوله دیدکلری اعجمدکه عربیه جیلر التندن دروغ کوزل بوینته بیوندروغی انکله بغلرلر وطوراوغلنجه سی دکش کاف عربیله قولنق و بهلو معناسنه درود دخی نازك

وکوزل دیمکدر وناز معناسنه وشیعو ودخی شادمان معناسنه صکره کی شعر لغتلرده یواوچ صکره شادمان معنی لرینی کوزل وناز وشادمان اولنمشدر نا ظمك لفظلر یعنی نجیح اکلنور زیر ابو کاف عجمیله اکثر لفظی ایکی دخی رای بواولمق کش کاف معنیلر ادا صددندن اولکی کش کاف ذکر اتمشدر تفصیل متصور کره دکر اکر بو عطف عربیله در ایکی معنانی بر برینه اولمیایدی بو کوزل کش ودخی قولنق ایچی شرح

ایدوب اوطایدی دیمك اولور بو بیت دخی اول بیتلرده رکه بر مصرعی ترکی وبر مصرعی فارسی واقع اولوب فارسی ترکیبنه مقابل دوشمشدر شرح ظاهر در

غله نخل ودرکه یعنی اریه وبغدای کبی بیتش قوندرکه ضان معناسنه شرح

ابنارده قویوب حفظ ایدرلر نعم الله

یوغ بیوندروغ درکه اوکوزلر بوینته کتوروب حفظ [illegible] عربیه و فارسیه قوشلر نعم الله

ابله بمعنی دیدکلری پر مقلوکوز کرکه حرمنده بغدای صاوورلر نعم الله

قایوه ناقص العقل احمق کیشی که اینانك وسوز ینك اوکن واردین بلمز ترکیه اکا سمه دیرلر ویابی حذف ایدوب قیلوه دخی لغتدر دیمك دخی لغتدر دیو اهل لغت تصحیح اتمشدر شرح

مفاعلتن

بو بحره بحر وافر عجمی دیدرلر سکز کره مفاعلتن دن مرکبدر عجمی دیدکلری وافر عربیدن احترازدر زیرا بو بحر دائما استعمال عربده مسدس در ثمن دکلدر وسالم دیدکلری اوقد عللدن و زحافدن و علّتدن قورتلدوغی ایچوندر

شرح

لفظ مرکبدر برجزئی کشت در آکن وترلا معناسنه و برجزئیده ورد رتا حذف اولندوغی کبی دعاباتك اکوبچوب اوتوردقو بدر اوله عجمله کشوردیرلر دقایق الحقایق

پیراهن حبیب چوره حوطی معناسنه واول دیبال معناسنه نعمة الله

بو مصراعدن لف ونشر مرتب وارددر آهنکر تفسیریدر وقیومجی ذرکاك تفسیریدر

شرح

فرصتلری فوت ایتمه که تأخیر خرجدر

شدتلرده صبر ایله که مفتاح فرجدر

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

بو آخر بمکفوفله مخذوف هزجدر

مُفَاعَلَتُنْ	مُفَاعَلَتُنْ	مُفَاعَلَتُنْ	مُفَاعَلَتُنْ
حَرامی یمه	یلانی دیمه	دی عیش وغمه	شُکر بودمه

اَلْقِطْعَةُ فِی بَحْرِ الْهَزَجِ الْمُثَمَّنِ الْمَکْفُوفِ

دی چوره ٢	یه بیرام ٢	زواقلیمه ٢	دی کشور ٢
دامرجی ٤	یه قویمجی ٩	یه آهنك ٤	روزکر ٩
درخورن ٤	دررلایِ	قوهمداخی ٤	سزاوار ٤
آرام ٤	دولتمك با ٤ ٢	زك آرایِ	ش وزیور ٢ ٢

آهنکر دمرجی حداد معناسنه نعم الله

ذرکر قویمجی صانع معناسنه روزکار لفظندن تخفیف اولنمشدر جلبی

درخور واو رسمیله لایق معناسنه نعم الله

سزاوار لایقلو ولایق

شرح

آرام آرامیدن لفظندن اسم مصدر قرار ورد کلمنك معناسنه وصیغه امر دوصیغه ومنفاد معناسنه

شرح

زنکجی در آرایش اسم مصدر در آرایدن زینت دیمکدر که زنکجی بزك دیرلر

شرح

زیور بزکدرکه آلتونله وکومشله واینجو ایله نعم الله

بکرز دیمکدر تشبیه معناسنه
بیماند مانتق دن مضارع عدر معناسی
برانش دیمکدر
زید زبیدن لفظندن مضارع عدر معناسی شرح
مانَد ماندن لفظندن فعل مضارع عدر معناسی قالور وقاله دیمکدر شرح
میس فعل مضارع عدر معناسی لا یقدر دیمکدر شرح
براشر لفظ مرهوند
دمی لفظنك تفسیریدر شرح

یاررن ٣	دررمیس	زدوداخی ٣	یراشر ٤
میزیب ٤	دوماندقا ٥	لهمیمان ٥ ٦	دوبکزر ٦
دندان دِ ٧	شارشدربَ ٧ ٨	لكوتار ٨ ٩	ارشدر ٩
پودارغ ٤	جه‌دی‌پشم ٤ ٢	بوکه‌قالی ٢ ٣	یه‌پستر ٣
یوقرل ٤	غه‌بالات ٤	روبالابو ٥	ی‌وخوی‌در ٥ ٤ ٤
ایلرل ٩	دی‌بیشت ١ ١ ٩	روکیرل ٤	که‌پستر ٤
رهبرقو ٥	لغزبری ٥ ١	مش‌واویو ١	جی‌پیرو ٧ ١ ٢

دندان دیش عربیده سن معناسنه شرح
ارش وارنك کسریله زراع معناسنه
وبالك وقول ساعد معناسنه نعمة الله
تا دربزار شیدر که ارغجل ضدیدر
وباشلك وباشلك طورورغی یعنی دیرسك
دخی اطلاق اولنور وطمان وقوه‌کو نعمة الله
پشیم بای عجمیله وشینك سکونیله
یوز دیمکدر صوف معناسنه نعمة الله
پستر دوشك وخالی
وکلیم که دوشنورلر حلیمی
پودبای عجمینك ضمه سیله واماله ایله
قماشك وبزك ارغجنه دیرلر وامالهسز
ضمه صریحه ایله قادر دیمکدر شرح
پیستر ایلرك دیمکدر رقی متقدم معناسنه نعمة الله
پیستر کیرولك دیمکدر رقی مؤخر معناسنه نعمة الله
بالای بر بولق دیمکدر بالا بوقرو
دیمکدر وترایات تفضیلیدر ایاده لك
افاده ایدر شرح
بر بیش میوه معناسنه وکوکس معناسنه
ونصیب معناسنه ویعنی علی یعنی اوزره
معناسنه مثلا بربمن دیرلر بنم اوزریمه
دیمکدر وبوقرو وفوق معناسنه ویر درونده
صیغهٔ امردر وصفت لر کبی درونده
فعلر ومصدرلر اوائلنه تحسین لفظ
ایچون کتورورلر زائد معنا افاده اتمز شرح

بیکار

پیکار جنك یعنی صواشدر
وچهری معناسنه نعم الله
پیکر صورت اما شمس فخری قالب معناسنه
نقل ایلدی
داد یعنی عدل وداد دادندن صیغهٔ ماضی
درو ویردی دیمکدر ومصدر دخی کلور
می باید داد کبی وشکایت معناسنه شرح
خداوند مالك وبزرکوار واش یعنی
صاحب معناسنه وخداوند مال وخداوند
ملك دیرلر کاه اولورکه مضاف الیه سن
بر اولور بر تعظیم قصد ایدوب خداوند
دیرلر لیذهب التسامع کل مذهب ممکن
بو اعتبار ایله عزیز وصاحب دولتلرده
غایت شایع اولمشدر نعم الله

خدیو اولو پادشاه ومال الصاحب
وفرید یکانه وبزرك معناسنه وباز
معناسنه ده کلور حقیقتده عالمك
مالکی وصاحب وفرید یکانه سی الله تعالی
اولمغین حق تعالینك اسماسندن
اولمشدر کرکو یزد کبی نعم الله

یعنی برده لفظی هم قراوشه اطلاق
اولنور هم قوله اطلاق
اولنور ایکسنه دخی ملازم
بنده دخی اولور درلکن بنده برده
دن عامدر بو جهتدنکه بر اسیرکه
اوده طوغمش اوله اکا بنده دیرلر
برده دیمزلر اما هر برده یه بنده ویرده
دیمك جائزدر نعم الله

چاکر مطلقا خدمتکار یعنی قول
وقراوش وشاکرد وبنا شمه نعم الله

داور حق تعالینك اسماسندندر داد آور
کبی و اوقوردشی برادر معناسنه ودخی
شفقتلو دیمکدر نعم الله

بیکار	صواش صور	تدی چهره	وپیکر
میداد	بمن ویردی	بکا عدل	دررداد
دادار	دیکل عادل	له دی قرد	شه دادر
ملك اسی	خداوندو	خدیو وبش	تاب ایو
برده ق	راوش قولدر	نجی درلرقو	له چاکر
هم اولدی	سپهدارو	سپهبد ج	ری باشی
دارا او	لوسلطانه	دی حکم ایدی	جی داور

داریوش پادشاه دیمکدر وبر پادشاهدر
اسمیدرکه اسکندر ذو القرنین حضرتلری
مصدره پادشاه ایدی اکثر ممالکه حکم
ایدردی فوردن فتح نام پادشاهدر
نسلندن ایدی اسکندر ذو القرنین
صکره ممالکی انك الندن الدی انی
هلاك اتدی وداشتن لفظندن
صیغهٔ مبالغه در زیاده طوتوجی
وطوتاغی دیمکدر وانبار دار معناسنه
نعم الله

مریخنه ٥	دی بهرام و ٥	زحل درد ٧	خی کیوان ٧
کون باتدو ٨	غی یراخ ٨	تروطغد ٩	غی خاور ٩
کوجلویه ٤	توانا د ٤	دیلرلیك ١	بهادر ١
الب اولدی ١	ونبوا اولدی ٦	دلیر اولدی ٦	دلاور ٦
شاشی یه ٧	دی لوج ود ٧	خی لوك السر ٧ ١	زه بی دست ١
لنك اقسر ٤	غه دی دلسر ٤	زه لال ایدو ٢ ٢	صغر کز ٤ ٤
قیزام ٨	غه سرخیزه ٨	دی دوزینه ٤	درربز ٤

علم اولمشدر زیرا حاکم عادل حقیقتده وحق اوزرینه حکم ایدن کمسه وحق تعالیه داول ... دیرلر واسماء رجالدندر ایدیجی قاضی وابو آدم فات کوکده اولور وفلك زحله دخی کیوان زحل دیدکلری یلدزدر که یدنجی خسرو کبی وقوش بولکه دخی دیرلر اسمیدر ومطلقا پادشاه معناسنه ده کلور اسماء رجالدندر وبر مشهور پادشاهك اولور وقوس ایلرینك بکرمنجی کونی ودخی ادیدرکه بشنجی فات کوکك بهرام مریخ یلدزینك نعمة الله نعمة الله

اوردر باختر مغربدر دیدیلر اما صحیح بوردر که مشرقدر اگرچه اکثر شعرا قتنده خاور ذکر اولنسه غرضلری مشرقدر وباختردن غرضلری مغربدر اما شول کمسه که تفحص بلیغ ایلر قضیه بونك عکسی اولدغی بیلور نعمة الله شرح

خاور مشرق معناسنه نقل اولندی اما مغرب معناسنه اولمق اصحدر وشعرا مابیننده مشرق معناسنه شایعدر نته کم باختر مغرب معناسنه شایعدر نعمة الله

توانا کوجلو قادر معناسنه نعمة الله

الب لامك وبانك سکونیله پهلوان معناسنه در ترکمان لغتیدر نعمة الله

لوك ضم لام ایله السز دیمکدر یعنی الی اولمیان کشی واکثر نسخه ده لوك لفظی لوجه عطف ایدوب لوك احول معناسنه استعمال ایکسنك والسزك بی دست لفظیله تفسیر اتمشدر لکن لوك لوج معناسنه لغتلرده بولنمدی اما السز معناسنه بولندی ظاهر بودرکه السز لوك لفظنك تفسیریدر لوجه معطوف دکلدر وبی دست مخففدر کلام صحیح تانی دی لوج ودخی لوك السز ال دست بوبله در وحضرت مولانانك بو بیتده واقع اولان لوك السز معناسنه اولدوغی روشندر بیت وانکه لنك ولوك انسوی حجی ازهمه لنکی ولوکی رهی شرح

دیل

اژسکل که اعضاده
اولور بر علتدر عربیده ثولول
دیرلر داء عجبینك فتحه سیله دوزنخ
ونخ قافیه سندن استعمال اولنور
نعمة الله

شکاف عجیبه اولوز وکیجیلك معناسنه
عجبه حرب دیرلر وادات شرطدر که
اولور اوزنه برهمزه دخی کتورب اکر
دیرلر اصلده هنره ایله در تخفیف اولنمشدر
وادات فاعلدر که براسمك اخرینه اولاشور
انك فاعلینه دلالت ایدر مثلا کوزه
کر کتشکر واهنکر دیرلر حلیمی

دنبلچ چباندرکه کوده ده چقار
فاندن حاصل اولور وتشدید میمله
اولان دمّل بوندن تصرف اولنمشدر
عربیده مستعمل دکلدر اما فارسیده
شایعدر حلیمی

پیروز بکن مظفر معناسنه در
وطالعلو دیمکدر پای عجیبه
تعریب ایدوب فیروز دیرلر
شرح

ایدر یعنی همیشه ودائم ودخی
پیاده معناسنه وبوبکاوروزکار
وبوراده دیمکدر اینجا معناسنه

اسدی درلك ارد
ایدر بزی بی نیاز بود کابدان
بخت برکشته باز نعمة الله
باداش برکسنك اندوکی فعلك
مقابله سنده واقع اولان مکافاة
دیرلرکه اندن جزا وعوض دیو
تفسیر ایدرلر جمیع ارباب لغت بویله
تصحیح اتمشلردر اما ناظم شرحاه
مکافات معناسنه کتوردی شرح

کیفر بر اهر لغة جزا وبدل انتقام معناسنه
ودخی ابر اجلر طفادی کبی بر ظرفدر
دیو ارنری بلند واولو اولورو
نعمة الله

معناسنه
سکالش مکر وحیله وغیبت
معناسنه سکالیدن نقطندن
اسم مصدر در وشین معجمه ایله
حلیمی

بوبحره بووزنه بحر هزج اخرب مکفوف
محذوف دیرلر اصلنده هزج مصطلح
[illegible] دن کوره مفاعیلن در
مفاعیلنه خرب علتی داخل اولنغله
مفاعیل اولمشدر ودر دنجی به
حذف داخل اولنغله فعولن
فالمشدر

دُنْبُلْچ	بانا آرَجْ سِر	کِلْ اَرْمَرْد	اُویُوزْگَر
١	٢ ١	٣ ٢ ٢	٤ ٤
پیرُوز	ظَفَر اوت	کُولُكْ اولْدی	سَکالِشْ
٥	٥	٦	٦
پاداش	کِشی کین	ناوْ دُشْمَكْ دَ	خی کیفَر
٧		٧	٧
بُویْرُقْ طُوا	تُ وکیرْ یُولَه	وطُغْرِی یُو	رِی دائِمْ
٥	٤	٦	٧
فَرْمان بَ	رُودَرْشُو	رَه وَراسْت	رَوا ایدَر
٥	٧	٦ ٤	٧
مَفْعُولُ	مَفاعیلُ	مَفاعیلُ	فَعُولُنْ
عِلْمَه عَ	مَلْ اِیتْ تا بُو	لَه سینْ جَنْ	نَتْ وکَوْثَر

القطعة فی بحر الهزج المثمن الاخرب

هم پایه ٢	دی تابستان ٢	دی کوکله ٢	یه هم سایه ٢
هم داخی	زمستان قش ٤ ٤	دی قوکشو ٥	یه همسایه ٥
هم یاز ٦	بهار اولدی ٦	پاییز ٧	کوزه دیرلر ٧
اسی دی ٧	وصاووق دی ٧	کرمایه ٨	وسرمایه ٨
اولکم او ٩	له اصلی آری	اول پاک ٩	نژاد اولدی
اولکم او	له اصلی الحق ٩	اول اولدی	فرومایه ٩

کلزار جهان لطف حسنکله مزیندر
شیر وشکر وسکر لعلکله مستندر
مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن
وزن هزج اخرب اولدی که مثمندر

بازوقته تابستان دیرلر معنای ترکیبیسی حرارت زمانیدر تابك لسان فارسیده ... اول معنا ایله برلفظ معناسی واردر ... اول معنی مراد ... برسی اسی دیمکدر بوراده اولمعنی مراد ... دقایق ... هم سایه قوکشو دیمکدر عربیده جار معناسنه هم سایه نك حقیقت معناسی کولکه برابر وکولکه لری اولیش دیمکدر شرح

فیشه زمستان دیرلر معناسی برودت زمانی دیمکدر لسان فارسیده قیش ایامنده صوقلغه دیرلر کیروب اونوره جق زیروزمین زمانه دیرلر طبراغه ... طبیعتی بارد اولدوغندن ... اوتوری زمین دیمشلردر ... معنای ترکیبیسی ... اصلی زمی دیمکدر دقایق الحقایق

منسوب ... بیراغیچون لسان فارسیده ... لفظ بهاردر ... وضع اولنان کلمه ... بیت ... نتکم واقعدر بیت ... خزانی بهار تازه برشاه جوانی ... اسکی بیراغه کهنه بهار دیرلر ... نوبهار ...

نوبهار دیرلر چونکه ... لسان ... بیرجو ... فصل ربیعه هنکام ... بیت ... نو بهار وفصل ربیع ... هنکامی حذف ... کهنه بهار ... نو بهار ... فصل ربیع ... مولانا ... دقایق الحقایق

اماده مهیا وساخته
یعنی حاضر لنمش ودوزلنمش
نسنه ساز کار معناسنه
نعمة الله

پرداخته یراقلنمش بزکلنمش معناسنه
پیرایه زینت وارایش معناسنه
نعمة الله

آماده	یراقلنمش	پرداخ	ته دوزلمش
١	١	٢	٢
زلنم	غ ودوزنك	نازید	ن وپیرایه
٣	٤	٣	٤
ماهی با	لغ اولدی ما	رایلان و	قرنجه مور
٥	٥	٦	٧ ٧
عقربله	چیان آدی	کژدمد	ر وصد پایه
٤	٢	٤	٢
امروز	که اندوزی	فرداب	میان زاید
١	٢	٢	٢ ٤
بوکونکه	قزانورسز	یارنك	نور اورتایه
١	٢	٢	٢ ٤
مفعول	مفاعیلن	مفعول	مفاعیلن

بالق سمك معناسنه شرح
قرنجه نمل معناسنه شرح

فردا یارن دیمکدر قد معناسنه
لفظ مفرد درکاه اولوب مرکب
اعتبار اولنور اول تقدیرجه
برجزئی فرد درکه یالکز
دیمکدر وبرجزئی ده الف
ممدوده ایله وصلنك اتی
دریاسی حذف اولنمشدر
امدادن ماخوذ در معناسی
کل دیمکدر پس فرداك معناسی
ترکیبی یالکز دیمکدر شرح

بو وزنه بحر هزج اخرب دیرلر اصلنده
هر مصراع درت کره مفاعیلن در
اوچنجی مفاعیلنه واوجنجی مفاعیلنه
خرب داخل اولنمغین مفعول
فلنشدر ضم لامله وحریا اصطلاح
عروضیین ده مفاعیلن دن
میم ونون دوشوب فاعیل قالوب
مفعول لفظی انك یرینه کتورمکر
شرح
دیرلر

مرفل ترفیل اتمش علتی
ترفیل لغتده دیمکدر یعنی
داخل جزء دیمکدر واصطلاح
انك اوزاغنه دیرلر اخری وتد
شعرده برجزکه انك ایکی حرف زیاده
مجموع اوله انك مستفعلاتن درلر
اعکه دیرلر
اخرینه الف ایله تا زیاده ایدرلر
اصلنده مستفعلن در ومتفاعلاتن
دیرلر اصلنده متفاعلن در شول
جزکه بو علت آکا داخل اولور مرفل
دیرلر شرح

یوقدرای	کی عالمده	آیلك لك	بی سرمایه

القطعة في بحر الرجز المرفل المربع

قوقیشه دیرلر	کندیده کنده
بکسسته اوزلمش	قوپمیشه کنده
بیل آفرین	ده یارادیجی
رزق ویریجیدر	روزی دهنده
فرخنده فرح	قوتلو وخرم

دل بنده سکا هم جان وجان کدر
واله یوزوکه هم شمس خاور
مستفعلاتن مستفعلاتن
اولدی مرفل بحر رجز در

کنده کاف عجمیله قوی وقوجه
ویرامز دیمکدر مجاز اولکنده
لفظندن اسم مفعولدر
قوقمش
معناسی سردار وقوقمش معناسنه
نسنه دیمکدر کندیك معناسی
نعمة الله
کنه کاف عربیله اوزلمش وقوپمش
دیمکدر کندن لفظندن اسم مفعولدر
وخندقه که قلعه لر چوره سنك
قازرلر نعمة الله
بکسسته کستن لفظندن اسم
مفعولدر معناسی اوزلمش وقوپمش
دیمکدر شرح

خرم اول یرکه صوایله وسبزه
ایله وچیچکلر ایله اراسته اوله
عربجه مکان نزه دیرلر وفارسیده
باغ معنیده الحاق ایدوب خرمی دیرلر
نزهت ونزاهت معناسنه وشادلیکه
دخی خرم دیرلر صفت واقع اولور
وشاد اولان کمسیه خرم دیرلر وب
قزل چیچك ادیدرکه اوزلد کنصکره
تازه کبی طورر صولمز طبیعی
خنه کیبی اغلبس واغلبه معناسنه
حنه کیبی اغلبس واغلبه معناسنه
خرمن کلمه وکلمش دیمکدر
نعمة الله اسم مصدردر نعمة الله

شاد

شاد اغلمق کولمك کریه خنده
هم چاکیجی همدا پالیجی
اولدی کشنده داخی کشنده
هم یاپیجی یه پوینده دیرلر
سکردیجی یه دیرلر دونده
خود راستودن کندوی اوکمك
لاف اوروجی در هم کب زننده

دهنده اسم فاعلدر دادن لفظندن
وریجی دیمکدر شرح
بو بیتده لف ونشر مرتب وارد ومطلع
اولنده اولان چاکجی لفظی مصراع
ثانیده اولان کشنده لفظنك تفسیریدر
فتح کاف ایله در ودپرلیجی لفظی ضم کاف
ایله اولان کشنده لفظنك تفسیریدر
شرح
روزی بر کون دیمکدر بوم واحد معناسنه
ورزق که تقدیر اولنور رزق معناسنه
اولیجق یا نفس کلمه دن اولور کون
معناسنه اولیجق وحدت ایچون اولور
نعم الله

کشنده ضم کاف ایله عربیده
کشتن لفظندن اسم فاعلدر اولدرجی
ودپرلیجی دیمکدر عربیده قاتل معناسنه
شرح
کشنده فتح کاف ایله کشیدن
لفظندن اسم فاعلدر معناسی
چکیجی دیمکدر عربیده ساحب
معناسنه شرح
پوینده پای عجمیله پوییدن لفظندن
اسم فاعلدر معناسی یلیجی دیمکدر
عربیده عادی معناسنده در
دونده فتح دال ایله وفتح واو ایله
دویدن لفظندن اسم فاعلدر
معناسی سکردیجی وپلیجی دیمکدر
خود واو رسمیله شد ویدقافیه
عدودن مشتقدر شرح
سنك استعمال اولنور معناسی
کندو دیمکدر وخود واو اصلیه
ایله بود وجود قافیه سنك
شول دمردن تقیه در که جنك
کوننده باشنه کیورلر تولغه دیرلر
حضرت مولای رومی مثنوی مبارکده
ده بیورمشلردر بیت چند در آتش
تشتی همچو عود چند پیش تیغ [illegible]
همچو خود نعم الله
کب زدن لاف اورمق واوکونمك
کب زدن لاف اورمق دیمکدر بو درخ
مثنوی مبارکده واقع اولان عربیدر
بو بیتده وارد اولمشدر بیت جمله
ابن سوق از آن سو کب زنان چون
تیز [illegible] هرزه جان مکن شرح
کب لاف اورمق واوکونمك دیرلر
اسم مصدردر واوردن اغز بوکه
درگاه اغزی اچنده ایکی
یانیدر نعم الله

بیان اولنمشدر
مضمر لغتده کزلو نسنیه دیرلر و
اصطلاح عروضیونده اضمار
علتی داخل اولان جزئه دیرلر
اضمار سبب ثقیلك ایکنجی حرفی جزؤدن
ثانیسی واقع اولسه اسکان اولنمغه
دیرلر مثلا متفاعلن تاسی ساکن
قلنوب متفاعلن قالوب مستفعلن
لفظی انك یرینه کتورمکه اضمار
دیرلر و مستفعلن لفظنه مضمر
دیرلر
شرح

بوقطعه ده کی اون وقت رجز مرفل
دیرلر ترفیل نه ایدوکی بوقطعه نك اوزننده
تا داخل اولوب مستفعلاتن اولور بو
مستفعلن لامی ایله نونی مابیننه الف ایله
بوقطعه نك وزنی ایله دروکاه اولور
اولور او لوقت رجز مربع دیرلرانده کم
اولنوب بیت دردت کره مستفعلن
ایکی مصراعدن ایکی مستفعلن حذف
کره مستفعلن درکاه اولور
رفل دیرلر اصلنده دردت
بو وزنه مجزو

هَرْچه بِخواهی ٢ ٤	رُوخْواهِ دَرْتو ٥ ٤ ٢ ٨
هَرْنَه دیلرسَكْ ٢ ٤	وارَاسِتَه سَنْدَنْ ٥ ٧ ٨
مُسْتَفْعِلاتُنْ	مُسْتَفْعِلاتُنْ
سَنْ سَنْدَنْ اولْمَه	غافِلْ ایکَنْدَنْ

اَلْقِطْعَةُ فی بَحْرِ الْكامِلِ الْمُثَمَّنِ الاَقْطَفِ

نَدْراصْطِرَه ١	سُتْرَه ١	قِرْنَمِقْدَرْر ١ ٢	سُتْرَدَنْ ٢
بِلْكوفِسانْ ١ ١	فَسانَه ٦	مَثَلْ وِقِصَرْ ٦ ٧	سِتَرُونْ ٧

سکلجی بحرا فیلوبدر بکل بنات وقندی
ایله عجب بنیمی فو عنبر مسك او قندی
متفاعلن فعولن متفاعلن فعولن
دعمل اشکال اولدیچونکه اخوشجه بیل آفندی

مقطوع اصطلاح عروضیونده
وتد مجموع علت حرف ساکنی
ده حذف ایدوب ماقبلنی اسکان اتمکه
حذف ایدوب مثلا مستفعلنك نونلرین حذف
ایدوب لاماتنی اسکان اتمکه قطع دیرلر
دیرلر اول جزئه مقطوع دیرلر
شرح

ستره یعنی اوسنوره شوله یحقیدرکه
ال ایله یاش تراش ایدرلر ترکیب
ینکن دیرلر حبسی
سترون قصر اولان دشیدرکه عقیم
قادرنك بوکی اولمیه وابدرلرکه
اولان دشیدرکه هنکز طوغرمیه
فسان بلکو طاشیدرکه اوزرنده بچاق
وعرب نسنه بلرلر افسان کهور
وفسانه معناسنه افسان معناسنه
نعمة الله

ددی
١

دیدی دکمکه ٨	نشاندن ٨	دخی صچمغه ٩	فشاندن ٩
دخی صقمغه ٤	فشردن ٤	دخی طوکمغه ٧	فسردن ٧
بغل اولدقول ٣	تغ آغز ٤	بوجغینه لن	ج درلر ٤
بوجغه دکز ٥	ج لیکن ٥	اوترافدرر ٦	نشیمن ٦
دیمش اوتلغه ٨	چراگاه ٨	دخی اوتلویر ٧	علف زار ٧
اوتردی کیا	ه اورقداس	ندرر نوا	ز اوزکن
شمم اولدی چا ٤	رغ آدی ٤	اشم اولدی دا ٢	خی راتین ٢

نشاندن دکمک اغج
کبی وغیری اکا بکزر هر نه و ب
وارابسه اتك کبیلری دکمك واوزرینه بتمق
کمسه بر ایش ایچون نصب اثبات واوزرنه
اجلاس معناسنه وسلکمك وبالکز قومق
نعمة الله
فشردن صیقمق فشاریدن معناسنه کلور صیقمق کرك
بر نسنه ال الله یاغیری نسنه الله صیقمق کرك
ادم ادمی صیقمق معناسنه وبر نسنه بر نسنه
ایچنه طقمق مثلا بوکی دوشك
ویصدق وایچنه طقمق کبی حلبی
فساندن سلکمك ونقض وهز معناسنه
وصاچمق نثر معناسنه وصاورمق وتوزدره
معناسنه حلبی
فسردن طوکمق جمود معناسنه
شرح

لنج اوردك طشره یانی ومطلقا اورد
معناسنه ده هم چوقلرده چوق واقع
اولور وبر نسنه بردن چیکمك نعمة الله

کنج کاف عربیه کوشه دیمکدر بوجق
معناسنه وطار صوقاق نعمة الله
بغل غینك فتحه سیله قولتق دیمکدر
ابط معناسنه وبغل غینك
سکونیله قتر دیمکدر استر

نشیمن اوتورا جق یر ومقام ووطن
وتخت وهر جیوانک بناغنه نشیمن دیر
معناسنه نعمة الله
نعمة الله

چراگاه اوتلق یردر که مرکبدر
بر چرغ چرادن جیم عجمیله معناسی
اوتلق دیمکدر چریدن مستفددر
چریدن اوتلامقدر و بر جزئ کاه
کاه خرگاه ده اولدن کاه اولان
در محل معناسنه چراگاه ده اولان کاه کیبدر
اصلی گاه چرادر علم اولیجی مضاف
الیه تقدیم اولنمشدر دقایق الحقایق

قترن واورغان وقایش وتسمه
معناسنه
نعمة الله
نوار چاودر بولا بنه دکلن بصی
دیرلر نعمة الله
دوش وخرد ولمه وقاتش وقماش
والفاظ اتباعدندر
جولاك باچلق وفساد وهلاك معناسنه
مثلا داس
دیرلر اکا دخی داس دیرلر وچناق
ودهره که لسان ترکیده انکا اورقا هره
داس اورقدر که انکله زرع بجر ر

خرکه قره او که ترکمانلر یایلاقلرده دوترلر پادشاهلر واولولر درلو درلو زینتلر ایدوب اوتاق دیدکلری چادر حلبی

خرکه کچه دن اودرکه قره او دیرلر وترکمانلر درمه او دیرلر وبعضیلر طوزلق دیرلر حانك کسره سیله افصحدر نعم الله

بو بیت دخی اول بیتلردندرکه بر مصراعی فارسی وبر مصراعی ترکی وارد اولوب ترکی فارسیه مقابل وتفسیر واقع اولمشدر شرح

بو وزنه بحر کامل مضمر مجنون مقطوع دیرلر اصطلاح استعمال عجمده هر مصراع درت کره متفاعلن در ایکنجی متفاعلنه ودردنجی متفاعلنه اضمار علتی داخل اولوب مستفعلن اولدقده نضکره قطع علتی داخل اولمغین فعولن قالمشدر اضمار وقطع علتلرینك تعریفلری بو قطعه‌نك اولنده بیان اولنمشدر وخبن لفظنك تعریفی سابقا مذکور اولان قطعه ده تفصیل اولنمشدر شرح

قره اوه دی	دی خرکه	قلبق نه او	له کرزن
٤	٤	٥	٥
بهمه تونی	کویی کن	بتوپندای	نك ازمن
١ ٢	٣ ٤	٥ ٦	٧ ٨
قمویه سزای	لك ایله	سکه اوك اشر	نه بندن
١ ٢	٣ ٤	٥ ٦	٧ ٨
متفاعلن	فعولن	متفاعلن	فعولن
یرامزله یا	راولمه	ایولردزای	لك اوکرن

دخشانلرك اوزره اولنجه احوالك اوزره اولسه نه صالن اسنسن اوزره غنجه دوز حوش بو

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن اولسه مضارع اخرب ... اوزرنك بو

القطعة في بحر المضارع المثمن الاخرب

باچوك	لاهك الجی	هم قلچ	غ اولدی داسه
٢	٢ ٣	٣	٣

اخرب خرب علتی داخل اولان متفاعلین درکه بو علت سببی ایله اول واخرده حذف اولنوب فاعیل قالوب مفعوله لفظنی اتك یرینه کتورمشلردر شرح

عربلر کاف عجمینك کسریله پالچقدر عربلر طین ودخل معناسنه حلبی

اهك الجی وکرج که قومه قارشدررلر ویاپوپیارلر عربلر نوره دیرلر وکج مرزمه نعم الله

داسه قلچق که ترکه باغنان اوتور وبوستانجی باهره بی وکوچکر اوراقکه انکله ترکه بچیلر نعم الله

مستبلن

میتین لك ٤	لنك وكورك ٤ ٥	بارودی ٥	داخی ماسه ٥
قپلك پ ٢	لنك وقولك ٢ ٤	تنك اولدی ٤	طارهم تنك ٥ ٥
مانی لك ٩	تابی ارژنك ٩	دی ژنك ٢	ایس وپاسه ٢
طورنه لك ٧	لنكدر رنك ٧ ٢	طاغ كاچ ٢	سی ولی تنك ٦
عار اولدی ٤	خته سنت ١ ١	منت دی ٢	مش سپاسه ٢
هفدانه ٢	در عشورا ٢	آشی و	یاغ روغن ٧ ٧
بریان آ ٨	شینه كوداب ٨	دیر لرج ٤	ناغه كاسه ٦

میتین كلنك دركه آنكله بر قوار اورلر وطاش پاره لرلر نعمة الله

یازوی یا یجمله كورك دیدكلری اوزون صاپلو نسنه دركه اتك ایله بردن بالیق وطیراق كوررلر نعمة الله

ماسه سین مهمله ایله دمور كورك شین معجمه ایله استعمال ایدرلر واوكره دیدكلری نسنه دركه چاوه هان التیدر دیمكدر نعمة الله

تنك نونك سكونیله طرتق معناسنه واكثر قولاغی حرام معناسنه وصوب یشكل دره وبو معنی ازلكی معنیدن مشتقدر وطاغ دیرسی وطمع نعمة الله

بریانید دیدكلری جانوردر عربیلر بانات قیلون دیدكلری غردیرلر حلیمی

ارژنك مانی اولو نقاشك كتابی ایدی اول نقش انداوكی عجیب تصویرلر و نقشلر انك ایچنده جمع اولمش ایدی وبعض اهل لغت ارژنك بر پادشاه ایدی ومانی انك وزیری ایدی هر نقش كه مانینك خاطرینه كلسه ارژنك پادشاهك دیو نقل ایلدیلر وبعضیلر ارژنك مانینك اوستادی در دیدیلر

خاننك ایدردی وشمس فخری معیار جمالیده ارژنك نام دیمشدر حلیمی

ودخی چین ولایتنده بر نقش

ارژنك زای عربیله درت معنایه كلور اولا بر طائفه ایدیدكه انكا نسبت ایدرلر زنكی دیرلر وانلرك اقلیمنه زنكبار دیرلر ثانیا چكر عودكه بیكار یالرینه ویالدیزه طقار لرچك چك اوتر ثالثا كوتشك اشقی رابعا شول پاسدركه دمور اوزره وغیری نسنه لرده حاصل اولور بومعناده عوام زای عجمیله تلفظ ایدرلر حلیمی

رنك بو باصیغ معناسنه وطاغ تكه سی كه بیاقی اولور وكیك بزاغوسی وجله ومكر معناسنه ده استعمال اولنور درد رنگینه بو استعمال اولنور نعمة الله مثلا رنك

چكدی دیرلر

هفدانه اشوزدا شیدركه محرم اینك اوننجی كونی بر برینه خلط ایدوب پشورورلر وهر كیمسه بكرز اوندر انفع

انجام برابتك آخری و نهایتی یعنی بر نسنه نك صوکی نعم الله
ستایش مدح و آفرین معناسنه ترکیب اوکش اوکمه دیرلر ستودن لفظندن اسم مصدر در و غزلك بینه ستایش دیرلر نعم الله
دست صحرا و اووه و صوسز و کورستان معناسنه یعنی مقبره یری نعم الله
طشت لکن در که اچنده کیسو یودر نعم الله
انکور اوزوم عنب معناسنه نعم الله
الورك دیدکلری عشق عنبك بر نوعی معناسنه نعم الله

انجام	صوك دوشنام	سوكمك سر	تاپش اوكمك
دشت اووه	دركن طشت	پنكان د	پيلدي طاسه
انكور او	زمار كدر	الوم	رود امرود
سيب المه	نار انار و	كلنار	دي كراسه
اتماجه	باشه اله	طوشنج	ل وطوغن باز
يوهه د	لوجه طوغن	همشب يه	ده براسه
ايومك س	ونكيله	اولدي ب	طر وليكن

پنكان بیوك اغاج لکن دستیجه طاشیدر حلیمی
مرود ضم میم ایله امرود معناسنه در ترکیده ارموت دیرلر رائك تقدیمی ایدرلر نعم الله
سیب الما تفاح معناسنه و اناك اکثر النثلیه بنی بسی کرنچیك دیرلر
کلنار نار چیچکی در و کراس دیدکلری یمشه دخی کلنار دیرلر
و بردرلو انار در که یمشی اولماز همان چیچکی اولور و قتمر دیرلر نعم الله
باز طوغان معناسنه و کروش معناسنه
وفق و لباس عبلك باغ معناسنه حلیمی
بوهه بویمل دیدکلری قوش بعضیلر دیرلر که قره کوز دیدکلری قوش در که دیکشلر حلیمی
بطر لفظ عربیدر مصدر در تاج المصادر تفسیر تاج البطر صاحبی بونلقده ترکیه تفسیر شدن دیمشلر
کوکلنس دخی دیرلر یعنی بطر ایکی معنا بر کلور بری ایومك دیکلدر و بری سونمك سببیله ایومك معناسی بر اولنق
بو تقدیر جه بطرك معناسی مستقل معنی اولمزدر لازم کلور هر بری شرح

هم خار

انده غصه دیمکدر
اندوه لفظندن تخفیف اولنمشدر نعمة الله
سودوکون وجمعیت وتعلق وحصار نعمة الله
یاروسی وعذروسونمك نعمة الله
سوك یاص ومصیبت ماتم وکوسه رك
صقال وترکه یاشی نعمة الله
ونرکرفتن بنزلك اتمك وبلمك یعنی فرصته
مغرور اولوب حالندن زیاده حال کوسترمك
وخصمنه حواله اولمق وبرغیری کمسنه النه
کنه ویش بلمك ومالنه نعمتنه غرق اولمق
ومال چوقلغیله کندویی اونتمق نعمة الله

بو لغت مثنوی مبارکده واقع اولان
غرایبدندر بو بیتده واقع اولمشدر
خارخار وفرشته هم نهشت شرح
بیت تاکه تم خوش بینی زانکشت
بو وزنه بحر مضارع اخرب دیرلر اصلی
استعمال عجمده هر مصراعی وزنی مفاعیلن
فاعلاتن مفاعیلن فاعلاتن در اولکی
مفاعیلنه ایکنجی مفاعیلنه خرب علتی
داخل اولمغین مفعول قلمشدر ضم لام ایله
خرب اصطلاح عروضیین ده مفاعیلن
درمیم ونون حذف اولنمغله دیرلر

هم خارْ ٤	خارْدیرلرَ ١	اولْسه كو	كلدم تاسه ٤
شادیم ٥	کن توباسو ٨ ٦	رانده م ٥	یاربا سوك ٩ ٤
ساونمه ٥	سن دوکونه ٨ ٦	غصه ك ٥	تورمه یاسه ٩ ٤
مفعول	فاعلاتن	مفعول	فاعلاتن
سلطان	عالم اولدی	قانع او	لن بلاسه

القطعة فی بحر الخفیف المخبون المقصور

آیو خرس و ٧ ٧	طوکز نه خو ٣ ٣	ك و کزاز ٣

کوزلرك فتنه سینه جان مفتون
چیکدك عشقه سینه دل مجنون
فاعلاتن مفاعلن فعلن
بو خفیف اولدی قصر ایله مخبون

چونکه حذف اولنه فاعلن قالور ومقصور
لفظی اندن بدل کتور شرح
خواز طکوز عیبلی خنزیر دیرلر اهل ستانه
اریدر زیراد نی سنه کزاز دیرلر ازبه
اولور تنکم بو بیتده واقع اولمشدر
بیت خواز که دندان کزازی نمود
طعمه سك شد کزازی چه سود

سك مكس ايت	سكك دى خر	كز او ياز
درسكه وا	رن وبدس	ت قرش
قوله بازو	دى هم قولا	جه دى باز
سوزن اكنه	كزارشن و	سوفار
اوق كزنيدر	دخى دى صن	ديه كاز
بهن يصى	يوغون ستب	روقصه
كوته وكرد	دكرمى اوزن	نر دراز

ايت كلب معناسنه وعربده سك كاف عجميله نعمة الله

خر كركوه كى ديدكلرى نسنه دركه سكك انواعندندر اسى كوكنده طواره وادمه ورشر هلاك ايدر جلبى

اوّلكى لغت وادن واردخ درسلى مرفى معناسنه قافيه سندن استعمال اولنور وهم ذالك فتحه سيله دامن

كابن وصا قرمعناسنده استعمال اولنور وهم كسره سيله وايكنجى لغت كسر ذالله برخ قافيه سنده استعمال اولنور جلبى

بازو قره جه ديدكلرى عضو دعربيده عضد ديرلر وقوت وقولاج باغ معناسنه وقوسيوه سى نعمة الله

بازقولاج ديكلر دباغ معناسنه بازك معناسى واردر اوّلكى قطعه ده بيان اولنمشدر

كزارشن زراع معناسنه كاف عجمى وراء عربيله دركزاد دخى معنالرى واردر ديباجه نك اخرنده تفصيل اولنمشدر نعمة الله

صديكه انكله التون وكومش واسباب وقوماش كسرلر وجيال معناسنه دخى كلوركه تريكه كزديرلر وقاريجه كاز بيانده وطاغلرده اولان ايزدركه ايجنده قيون قشلاد وكاربان صغنور جلبى

بهن آن عربيجه عرض معناسنه كه طوالك ضديدر ودخى معناسنه نعمة الله واحول

كاز زاى عجميله سبل معناسنه وطره يعنى شانى ودخى سايبان معناسنه نعمة الله سايبان كوالكه الك ويوغون معناسنه

وقويو خبز معناسنه وثخين معناسنه وضيق نسنه صفيق معناسنه نعمة الله

كردكرمى ديمكدر ويوه لق وطوپ نسنه وداره جوره معناسنه وجمع معناسنه شاد كره كردن ديرلر جمع اتمك ديمكدر كاف عجمينك كسره سيله در نعمة الله

ديدم

دیدی کوز کور	ببین وبق	بنکر
یاق بسوز از	بیای وایله	بساز
قمچیدر تا	زیانه یور	ت اتمک
ترکتاز اول	دیهم سکر	ت بتاز
قلغمقدر	جهیدن و	بازی
اوین وقل	غی برجه اوی	نه بباز
مردمک ما	ش ومرجمک	منجو

بنکر نکرستن امر در معناسی لفظندن دیکدر عربیده ابصر معناسنه
باق دیکدر عربیده احرق معناسنه شرح بسوز سوختن دن امر در معناسی یاق
دیکدر عربیده هیئ واجعل معناسنه شرح بساز ساختن لفظندن امر در معناسی
دوز قوش دیکدر که اتر نیکلر انی بسورلر شرح تازیانه قمچی درکه
چمش ئوب یورومدوکی وقتده انکله دوکرلر نغم الله

یعنی ترکیاز یورت اتمک دیدیکلری معنادر عجملر ترکتاز دیو تعبیر ایدرلر پس
بورت اتمک لفظی ترکتاز لفظندن تعبیر بودر شرح
ترکتاز یغما ایچون وغارت ایچون ایل اوزرینه سکرمک صالمق وچاپمق اسم
مصدر در ووصف ترکیبی در ایکیسی بله استعمال اولنور وتاز وشیوه
معناسنه ده کلور نغم الله
ترکتاز مثنوی مبارکده اولان غرابیدندر
بو بیتده وارد اولمشدر کرکشاید دی سر انبار را از جان بسوی

تاز تازیدن لفظندن امر در معناسی
اوبسار در ترکتاز
سکرت وچاپ دیکدر
شرح

برجه فتح جیمله وحا اصلیه نک سکونیله جهیدن لفظندن امر در
برزا اشدر تحسین لفظ ایچون کلمشدر
معناسی قالغی ومیخ دیمکدر شرح
جهیدن فتح جیمله صحرامق وقالمق وتفرجلنمک ویلاسمک

منجو فتح میمله مرجمک دیدکلری دانه درکه حبوب جنسندندر عربیده
عدس دیرلر نغم الله

هَمه قچی سَر	مُدر صوغن	خوپیاز
بیمند قور	قوصیر ودر	بیمار
داخی بسیا	رچو قدران	دلك از
هَم کم اکسك	در رفرا	وان بوك
اولدی خرسن	دقانع و	حرص از
بیشخور داو	تمه فاصله	دی خوید
کفه کسمك	دی اورتغه	انباز

پیاز صوغن ترکیدر سبزه درکه عربیده بصل دیرلر
نعمة الله

بیم مقابله امیدده استعمال اولنور توقع خبره لسان عربیده رجا دیرلر وزبان فارسیده امید وترك دلنده اومو دیرلر توقع شین عرب دلنده خوف عجم دلنده قورقو دیرلر عجم بی ترس وبیم دیرو ترك قورقوسز دیر
دقایق الحقایق

سربچی دیدکلری اجی اوتدر که دوکرلر صوبن بچقاروب بوغرده قادر طوزلق ایدرلر انت الله وتازه بالق الله ولر
نعمة الله

حبوب ضم جا الله حب لفظنك جمعیدر واحب دخی حبه نك جمعیدر عربیدر معناسی دانه دیمکدر
شرح

بیمار خسته دیمکدر مریض معناسنه وخسته تکدر فاقیس کشینك اشی
نعمة الله

کم کاف عربیله وتخفیف میم ایله اکسك دیمکدر ناقص معناسنه مقابلی بیش درکه ارتق دیمکدر ابتدادن نکسان خلق اولنه کم دیرلر واکسکل الله ناقص خلق اولنه کاست دیرلر ومجازا از نسنیه ده کم دیرلر
دقایق الحقایق

خرسند قانعدر راضی معناسنه در از حرص وطمع ارزو معناسنه در یعنی
نعمة الله

پیشخورد بغدای اوتمه سیدر یعنی قاتلمش بغدای دخی سود ایکین تمام قاتلمش اوده بالکنه بغدای دخی قالچقاریش اوده دیرلر
نعمة الله

ایکن الوردر اکا اوتمه دیرلر
اونوب بیارلر یعنی الك بازین آلمق
خوید فصل یعنی تازه وبیشل اریه درکه بدرد کلری دولر بیدفاقیه سناع کسره الحاصل اولنور یعنی خانك کسره نانفظ استعمال اولنور سیله در واو رسمیده صریحه
نعمة الله

کفه کسمك درکه خرمن صوکده اکن بالدرنك بوغونی درکه قالغندیر حقیقت کم بو مشنود تبرصمان اولماز صوکی قالور ومطلقا اکل وبنات بوغونلرینه دخی دیرلر دخی قور یعنی روی معناسنه

کوکلمر

34

باز بوجملات کروه
یازك غیری معناسنه در
معناسی ساقیابیان اولنمشدر شرح

دل مانزم کوکلمز دیمکدر دل کوکل
معناسنه در ما ضمیر متکلم مع الغیردر
نخ معناسنه شرح

بو بیت دخی اول بیتلر وندرکه بر
مصراعی فارسی و بر مصراعی ترکی
وارد اولوب ترکی فارسی یه مقابله
اتمشدر شرح

مصراع لغتده قپو قنادینه دیرلر
واصطلاحده بربیتك نصفنه
دیرلر قفی نصفی کرکسه اولسون شرح

فعل
مینمایدنفی امدتقدیرندادر فعل
ماضی درمنفی در معناسی کلمدی
دیمکدر شرح

رفت رفتندن فعل ماضیدر معناسی
کتدی و اوردی معناسنه ده کلور
شرح

ای حرف ندا ایله
عربیك یا لفظی
مقابلی در مثلا عجمدا ای
زید دیر و عرب یا زید دیرلر
شرح

عاشق اولنار ای کل ترزردز دله چاره اولز
سن صنعتی ... سینه چاره اولز
مفتعلن مفتعلن

بو بحر مطوی یلدزلر ... اهل هنر
مفتعلن مفتعلن

خندیدن لفظندن امردر
معناسی کل دیمکدر

یازدن یازیدن لفظندن امردر
معناسی ... شرح

نازلن دیمکدر شرح

شه شاه لفظندن تخفیف اولنمشدر
معناسی پادشاه دیمکدر شاه لفظنك
معناسی ... وارددر دیباچه ده
شرح

پنجه معناسی بیان اولنمشدر

بو بیت دخی اول بیت سابق کبی بر
مصراعی فارسی و بر مصراعی ترکی
وارد اولوب ترکی فارسی یه مقابل
و تفسیر واقع اولمشدر
شرح

کوکلمزکت	دی کلمدی	بینه هو
دل مارف	ت ومی نیا	مدباز
ای کوزل یوز	لوبك کل و	نازلن
ای شه خو	برو بخن	دوبناز
فاعلاتن	مفاعلن	فعلن
ایرمقصو	ده هرکه صو	لیه راز

القطعة في بحر الرجز المثمن المطوي

بختن اول	دی الملك	هم دخی ما	شود رالك
هم دخی	شو کل سر	خ اولدی سپو	س اولدی کیك
خواهر قز	قردشه دی	مادر انا	آته پدر
آدمه مر	دم دی ولی	مردم چش	م اولدی بیك
هیمه وهی	زمد راودون	هم دخی خا	کستر کل
آذر اود آن	کشت کوم	اخکر کوز	یعنی زلك
زنده دری	زنده یما	لوطونه دی	داخی ادیم

بختن الك الله اون وعزیز نسنه یه الملك و کرفتار وعاجز اولمق نعمة الله

که ترکیده قالبور دیرلر نعمة الله ماشو الکدر که انکله اون الر دوکرلر

سپوس کپکدر که اون الندکده اوستنده قالور عربیده نخاله دیرلر و هربسه

نعمة الله

کل بیچ بر قزل طپراقدر که انکله آنوب یوبارلر و دولکره حرقی دیرلر نعمة الله

ایپلرینه ان سوردوکیچون و افاچ نشان ایدوب کسردر ترکیده اول طپراغه اسمی دیرلر اقوم

مادر آنه دیمکدر عربیده والده دیرلر و ام معناسنه نعمة الله

پدر اته وبابا معناسنه در عربیده اب دیرلر

خواهر قز قرنداش معناسنه در عربیده اخت دیرلر چلبی

مضموم دال مکسور اوله ضمة فتحه الله اماله ایدوب تلفظ ایدکلری اجلدن فتحه الله مشهور در اقوم

مردم آدم اوغلانی انسان معناسینه وکوز بیبکی مردمك معناسنه

نعمة الله

یعنی مردم چیم کوز بیبکی دیمکدر

مردم بیل وچیم کوز معناسنه

شخ هیزم شول اغاجکه هنوز کسلمه مش و بر اوله برنده یتوب طوره لودونلق

اغاج جنسندن اولمیه لودون اولسکه کسلدکدنصکره اغاج اکا هیزم دیرلر و اودون چکنه

هیمه دیرلر که هایله دقایق

بیاجغنه کش دیرلر

هیمه کسره سیله و ضمه جیمله کمور درکه دموجیلر نعمة الله

انکشت کافرجمینك کسره سیله کمور درکه عناص

وشینك سکونیله کمور و دخی قیوجیلر و للنورلر

اذر اود اتش معناسنه بیلد نعمة الله

اخکر اود کوزی اخکر کورد که قوردیرلر نعمة الله

عربیده جمر معناسنه

زال اود کوزی اخکر معناسنه نعمة الله

زنده زای عجمیله کهنه خرقه که

یا بالعموم اولوپ پاره پاره اولمش وقنادرزی دیرلر نعمة الله وصحتنی

چرم جیم عجمیله
کوندرکه صغر دریسندن
باغت ایدرلر چلبی
پوست دری وهر نسنه نك قابنه
استعمال اولنور مثلا پوست بادم
وپوست جوز دیرلر نعم الله
سمند صاری رنکلو آت وقوله رنکلو آت
وباغر وکل رنکنده اولان آت بولفظك
تفسیرنده سمند انکه رنك رماد وارد
دیمشلردر نعم الله

سکسك یلکن طوارکه بودیمه سی قیدر
وطاشلوجه ارمود واخلاط ارموده
نعم الله

خواست دلکدر که برکیسه دن
دیلرلر شفاعت معناسنه چلبی
خنك بوزات وکول رنکلو آتلر
نعم الله رام اولمشدر

سرکش طوش طوارکه رام اولمامش
وباش چکجی کیسه وسرکش
قلم نعم الله آت یعنی آهسته یورر
نرم رو دولك آت نعم الله

صحتین و	چرم کن و	پوست دری	خواست دلك
٨	٩ ٩	٤ ٤	٧ ٧
بوزاته دی	خنك وسمن	داولدی قولا	اولدی چمش
٤	٤ ٥	٥	٧
سرکش وسك	سك یلکن	نرم رواول	کاوله دولك
٧ ٦	٦	٨	٨
چند شتا	بی بکنه	این روشت	تابکجا
١ ٢	٣	٤ ٥	٦ ٧
پنجه ایور	سن یزغه	بوکیدیشك	قندم یدك
١ ٢	٣	٤ ٥	٧ ٦
مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن
هرنه صنور	سك اشکه	هب باشکه	کلسه کرك

بوبیت دخی اول بیتلردندر که
برمصراعی فارسی وبرمصراعی ترکی
وارد اولوب ترکی فارسی یه مقابل
وتفسیر واقع اولمشدر شرح

بولغت دخی غرایب مثنویدندر پنجه
محله وارد اولمشدر جمله دن بوری
بوبیتدر بیت اسب سکسك می‌بود
رهوار ورام خرس بازی میکند پیر
هم سلام
بووزنه بحر رجز مطوی دیرلر
شرح
استعمال اولنمغله هرمصراعی دورت کره
مستفعلن در جمله سنه طی داخل اولوب
مستفعلن قالمشدر طی لغتده درمك
دیرلر واصطلاح عروضده مستفعلن
دن فا حذف اولنمغه دیرلر چونکه
واو حذف اولنمغه ومفعولاتدن
مستفعلن دن فا حذف اولنه مستعلن
قالور کلام عربده بو صیغه بعینها مفقود
اولمغین ولفظ مفتعلن وزنده اکا
موافق بولنمغین انك یرینه بونی کتوردیلر
مفتعلن دیرلر پس بوبحره طی داخل
اولدوغیچون مطوی دیرلر
شرح

القطعة في بحر المنسرح المطوي المجزوع

دیدزه هم ١	واردی و ١	هم دخی یك ١	سان
کس بیران ٢ ٢	برقصاج و ٣ ٣	اورسه دیسن ٤	دان ٤
هم دخی خا ٦	یسك چکیج و ٦	تیشه کسر ٥ ٥	در
دربی یده ٧	چوپسای و ٧	هم آکه سو ٨	هان
طغ دیسی ٤	نردبه شخ ك ٤	ریوم بلك ٢ ٢	در
کوم بجس ٤ ٤	کوم طاغ ٥ ٥	اورکه کو ٧	هان ٧

همواره دوبدوز برکه یص برابر اوله ومطلقا دوز نسنه وملایم ومناسب معناسنه نعمة الله

سنداان بولڭ اوردسدر که جمیع دمورجیلر وقوینجیلر الثلرندندر اوستنه قونیلش دموردوکرلر عربجه علاوه دیرلر وبربولڭ

طاشدر

بر ابجی بالك ضمه سیله بریدن نقطندن امرد رکس دیمکدر عربیده قطع معناسنه شرح

یکسان بر دوره بیر ودوبدوره

برابر وبریکان دیمکدر نعمة الله

پادشها رفعتك مزید اوله هرکاه دولت نصرت ومعین یاری جلی الله

مستفعلن فاعلات مستفعلن فاع مطوی مجزوع ووقف مشتی اعی شتاه

اینور دکلیتان وقصاج که عربجه کلوب دیرلر شرح خاپسك بولڭ چکوج معناسنه مطرقه معناسنه نعمة الله

بتشه کسرقدوم معناسنه وکلنك مفعولن معناسنه شرح

سوهان اکه دیدکلری نسنه درکه قویمجیلر ودمورجیلر الثلرندندر عربجه مبرد دیرلر نعمة الله

تیغ طاغ دیرسی وبداق وطاغ اتکنده محکم یر ودخی سورستان ومطلقا فی نسنه نعمة الله

کوم کاف عجمیله بمعنی بجس نعمة الله

کوم کاف عربیله طاغ دیمکدر جبل کوه کاف او الور واوینی حذف معناسنه کاه او الور ابدوب کوه دیرلر نعمة الله

کوهان دوه اورکوجی عربیده سنام معناسنه وهرحیوانڭ صرتنده استعمال اولنور نعمة الله

اولدی

اولدی طما	ن الدریم	بزمله بخ	تور
شبنمچه	هرطمان	عرش کرز	مان
هم دخی درخ	شنده دور	الدربی	جی
هم دخی تا	باندرور	دخی درخ	شان
معنی ده در	یاب خوش	اکله دیمک	در
هم زه وزاد	دول ودوش	یونیوش سا	مان
بکلم چین	صرپیچ و	خم شد اکل	دی

عجیله وراغو وطمان صباب نعم الله
بر مرا ای عجیله وزک
معناسنه
شبنمچه درکه کیجه ایله یاغر دیرلر نعم الله
کرزمان کوک اسمان معناسنه بعضیلر عرشک ادیدر
دیدیلرکه خصوصیله مفتوحه صکره زاء معجمه ساکنه
اوله مهمله مفتوحه ایله نمکدان وزننده راء ساکن وراء مفتوحه
تعلنده قافیه سنده ایراد اولمشدر حلبی

کرزمان فلک معناسنه در وعرش
معناسنه در فلک معناسنه اولدیغی
بو بیتدن اکلنور بیت تا شور
خرشید ومه کریز کرزمان تا بود
عتیق بهرمان وعرش معناسنه بیت باد
بو بیتدن اکلنور
باقی سایه تعظیم اوله که تا که باشد نام
لوح وکرزمان نعم الله

تابان تابیدن لفظندن مبالغة اسم
فاعلدر معناسی قتی زیاده پاریلدیجی
دیمکدر شیخ
دریاب امردر دریافتن
معناسی اکله دیمکدر دریافتن مصدر
لفظندن مشتقدر
در معناسی اکلق وبولمق دیمکدر
در لفظی ایله مرکب اولدقده اکلمق
معناسنه مخصوص اولور واشمک
معناسنه ده کلور عبید ادراک
رخشنده رخشیدن نعم الله
اسم فاعلدر معناسی مبالغه ایله پاریلدیجی
دیمکدر
رخشندن لفظندن مبالغة
شیخ

زه وزاد دول دوش دیمکدر نسل
معناسنه
سامان اراموصبر وعقل معناسنه
وصلاح ومجال وبر اشک حد
واندازه سی یره ده سامان دیرلر ونشان
که مرزمان ویون یوش معناسنه
وسامان بونسن دیمکدر واوجی
وعادت اما معیاد جمالده اشک
اندازه سی ویصی ومنزلک نشانی
معناسنه نقل اولنمشدر حلبی
خم شد خمیدن لفظندن فعل
ماضیدر معناسی اکلدی دیمکدر
اعوج معناسنه شیخ

اکری کژ و	یوز چهره و	روی بکر	دان
بکذر کج	بی و ایچ ب	نوش و بیا	شام
قونق الن	میزبان دی	قونغه مه	مان
میوه یمش	بیوه طول	خربزه قا	ون
باتله تا	واوریم	هم اوله کا	وان
قیش اوی کا	شانه دور	کاخدر ر	کوشک
جرد غه ور	واره دی و	هم دخی ای	وان

روی بکره ان یوزکبی معناسی یوز معناسنه و بکره ان کرد ایندن امر دیمکدر شرح

بکذر کذیدن لفظندن امر در معناسی کج دیمکدر عربیده تجاوز معناسنه شرح

بنوش نوشیدن لفظندن امر در معناسی بی دیمکدر بخور معناسنه عربیده کل واشرب

واچ معناسنه دخی کلور عربیده اشرب دیرلر لفظ مشترکدر ننه کیم بخور لفظی دخی مشترکدر هم یی و هم ایچ معناسنه کلور شرح

کژ کاف عجمیه وزای معجمه ایله اکری دیمکدر اعوج معناسنه کژ دینجه معناسی دخی وارد دیبا اولمشدر شرح

شام اشامیدندن امر در معناسی ایچ دیمکدر اشرب معناسنه شرح

میزبان قونقجی کشی یعنی قونق الان کمسه ها و الف و نون کلمه اخرینه خراست معناسین افاده ایدر دیبان و مهمانخانه سنه ویزبان کبی

مهمان قونق عربیده ضیف معناسنه خربوزه قاون و قارپوز جنسنک عربیسی دخی مشترکدر اپیدر بنکم عربیده بطیخ دیرلر حلبی

ایکیسنه ده بطیخ دیرلر حلبی نعم الله

تاوان اودلک یعنی تونج اوده مك و المه ایله و بورج اوده مه سی دیمکدر و الم معناسنه و بورجلو و جرم و جنایت معناسنه و کناه معناسنه نعم الله

کاشانه قیش اوی یعنی صوج و کناه معناسنه و شبستان و دخی صحبت یری و مطلقا اومعناسنه دخی کلور نعم الله

کاخ کوشك قصر معناسنه و چارطاق و تماشاکاه و تفرجکاه دیمکدر و دخی بالکن یعنی شاه نشین که باغچه ده سیر یری اوله اکا دیرلر نعم الله

سوق تماشاکاه که باغلر اوزرنده اکا یاپلش اوله و دروازه چارداق در که او اوزرنده اوله اکا عربیده عرفه دیرلر حلبی

موسیقه

مونسه دی	غمکسار	دردشه هم	درد
دم نفس و	همدم اش و	صوکه دی	پایان
خرقه دکو	ارقه پشت	بیل میان	دز
آب روان	دی آقار	صویر روان	جان
من بن و بت	مان من و	کیله درز	صاغ
اولجکه پی	مانند دی و	عهد دی پی	مان
اولدی کرا	نوسپک دی	اغروپی	نی

غمکسار اش
ویولداش ویار مونس معناسنه
کسنجن لفظندن وصف ترکیبیدر معناسی
غم اوزیجی دیمکدر نعمة الله
همدرد دردش دیمکدر یعنی همدرد برنک
دردندن خبردار اولان کسنه یه
ودردلری بری برینه موافق اولان
ادملر همدرد دیرلر شرح
دم فارسیده نفس معناسنه دروغی
دمبرجیلرک کوروکی عربجه منفخ معناسنه
وکلخنلک وفورونک اغزی وقزغون دیمکدر
وعیش عشرت وذوق وصفا وساعت واه
آنلک وعربیده دم قان معناسنه نعمة الله
همدم بیله جه اوتوروب دوران
یولداش ومصاحب دیمکدر
یعنی اش ویولداش نعمة الله
پشت ارقه ظهر معناسنه وسپیل
وارقه خانی سمری شرح
میان بلکه ادملک اورته سیدر ومطلقا
اورته واراالق وایچ معناسنه نعمة الله
یعنی اقر صویه فارسیجه آب روان
دی وآب صو معناسنه روان اقر
دیمکدر شرح
روان جاندرکه عربیسی
روحدر وموضع جان واقرصو
واقرصو وغیری اقرنسنه ودخی تیز
یوردنسنه ده استعمال اولنور ووقت
معناسنه ورفتن دن صیغهٔ مبالغه
در آب روان دینا دوان دیرلر نعمة الله
من تخفیف نون ایله ضمیر متکلم در انا
معناسنه ترکیده بن دیرلر ومن تشدید
نون ایله نمان دردکه وزنی ایکیوز التمش
درهمدر وترانگبین یعنی نصره بالی
کوکدن یغار ادیلر اندن بال ایدرلر نعمة الله

صاغ برنوع کیله در اهل مدینه استعمال
ایدرر ودخی صاغ قرق درهمدر نعمة الله
گران کاف عجمیله بهالو دیمکدر او
جوزلک ضدیدر عربیده غالی دیرلر
ورزکلر قیردیرلر ومخلوطی هرشنه
بهالو اولدوغندن اولوک قزلق دیرلر
وگران اغر بهاسنه ده کلور
تقیل دیرلر
قره حصار

دختر قز ٦ ٦	قزکران ٧ ٧	هم اوخزان ٨	زان ٨
صور ریسك ٩	صولجان ٩	نه اوله جو ٩	کان
یوولتن ٤	طوبجغاز ٤	کویك غل ٤	طان ٤
ژاله صوده ٤	بیلان	تولقغه دز ٤	لر
هم دخی طا	غرجغه ده ٥	دیدیلر ان ٥	بان
مهر کنش ١ ١	داخی بیل ١	مهر و مها ٢ ٢	ری
ساوی و بو ٢	روند رود ٣	واجی شتر ٤ ٤	بان

مبالغهٔ اسم فاعلدر زیاده یوه نجی دیمکدر
تصغیر ایچوندر غلطان غلطیدن لفظندن
دیرلر کویك طوبجغز دیمکدر کاف ثانی
یعنی یووه لنان طوبجغز کویك غلطان
وکاف عجمیله تلفظ اولنور
بردن طوب چلر فصیح بودر که جیم عجم
التوندن و کومشدن ایدرلر انکله پادشاهلر
اولنمشدر و چوکان اوجی اکری عصادر که
سیله در چوکان لفظندن تعریب
صولجان لامك فتحه
اقنوم کبی

شرح
ژاله شهاب باران و قراغو دیدکلری
درکه کوز فصلنك صوقدن حاصل
اولور قار کبیدر اولچه نك طوغلی
حاصل اولور غنچه جلید دیرلر وجه
دیدکلری درکه بای فصلنك اوتلر
اوزرینه دوشر غنچه ندی دیرلر
ودخی طوتو درکه کوکدن بغار اکثری
واغجاری اورر ویب قرار وهلاك ایدر
وبالله طولش طوتق که انکله صوده
یوزرلر حلبی
مهر دوردن معنایه کلور
سوکو و محبت و شفقت
وفرس ایلرینك
معناسنه و مهر اینك اول
اون التنجی کونی مهر کونش افتاب
کونی بیرام ایدرکه ودخی کونش و تاریخ
معناسنه وهم تاریخ فرس قدیمدن و تاریخ
جلالیدن متعین ایلك کوز ایدر و تاریخ
فرسك کبیسه اعتبار اولندوغندن
ایلرو و کیرو دوراندر حلبی
مهر و محبت و شفقت دیمکدر کنش
معناسنه و خزانك اولی وفرس
ایلرینك اون التنجی کونی و ایلك یاز
آیی نعمة الله
مهار ی فتح میم ایله بعیوندرق و یولار
دیمکدر
شتربان دوه جیدرکه دوه یی کوروب
کوزه درو تیمار ایدر عربیده
جمال دیرلر حلبی

کی

بیوشان بو بیاتدن لفظندن امردر معناسی کیدر دیکدر عربیده البس معناسنه شرح

بو مصراعده لف ونشر مرتب واردر کی بیوش لفظنك تفسیریدر روکیدر بپوشان لفظنك تفسیریدر شرح

بپوش بپوشیدن لفظندن امردر معناسی کی دیمکدر عربیده البس معناسنه شرح

کریبان کاف عجمیله قفتان وکوکلك یقاسیدر که عربیده طوق دیرلر حلیمی

بو بیت دخی اول بیتلردندر که بر مصراعی فارسی وبر مصراعی ترکی اولوب فارسیسنك مقابلی وتفسیری واقع اولمشدر شرح

پروردکار حق تعالینك اسماسندندر پرورده بسلیجی دیمکدر رب العالمین عالملری بسلیجی دیمکدر ترکی معناسنه شرح

کی دخی کی	در بپوش	داخی بو	شان
نیفه دیرایج	طون یقاسی	یاقه کری	بان
قامو یبر	لایجی و	صقلیجی	در
باهمه پر	ور دکار	هست نکه	بان
مفتعلن	فاعلات	مفتعلن	فاع
یار اوله دا	یم سکاده	همت مر	دان

القطعة فی بحر الهزج المکفوف المحذوف

الا ای شه خوبان دل وجان ایدن جای
سعادتله بو درای شریف آیله سرآیای
مفاعیل فعولن مفاعیل فعولن
چو مکفوف اوله محذوف هزج بحری اسمای

بو وزن بحر منسرح مطوی مجدوع دیرلر اصلنده مستفعلن مفعولات مستفعلن مفعولاتدر اولکی ایکی مستفعلنه طی داخل اولمغله مستفعلن اولمشدر وایکی مفعولاتدن اولکی سنه طی داخل اولوب فاعلات اولمشدر وایکنجی سنه جدع علتی داخل اولوب فاع اولمشدر جدعك تفسیری بو قطعه ده اولندی بیان اولنمشدر شرح

همه جمله معناسنه در باهمه جمله ایله دیمکدر

چه جیم عجمیلك کسره سیله وهاء علامتیله که تلفظ اولنمز نه دیمکدر یعنی استفهامدر گاه اولنور ضرورتدن کسره سی اشباع ایدوب یا حاصل اولور چه دیرلر

چینه موصله مرغ یعنی قوش قورصغی دقیق دیدکلری قوش دوزاغی درکه آنده دانه قورلر قوش اول دانه یه کلور طوتیلور و دانه یه دوشلر چینه دیرلر نعمة الله

خودبین اوزن کوریجی وصفت ترکیبیدر اسم فاعل معناسنه عربیده معجب ومتکبر دیرلر نعمة الله

چه نه قوش	یمی چینه	دخی قوجی	سخن چین
حسود اولدی	بد اندی	ش اوزن کور	جی خودبین
یوغون زفت	بخیله هـ	دیکل زفت	ولی زفت
ندر قیر	دی تیره	بولانق تو	ره آیین
پرند ابر	شمه هم	دی دیبا	ج ایپك کژ
کوزل خوب او	له زیبا	ولی زشت او	له چرکین
ندر طاغ ا	رکی تلك	قلم کلك	قوری اوزم

بداندیش بر اوزره فکرلو یعنی دشمن وعدو معناسنه دخی کلور نعمة الله

زفت فتح زا ایله یوغون ویوری آدم وغیری نسنه وقتی سموز حیوان وکویدو واوصولسز سوما ده کلور نعمة الله

زفت شول نسنه درکه انکله کمی قلفات ایدرلر شرح

قیر مصراع اولك تفسیریدر اولان زفت لفظنك هم ترکیبی وهم زبر اکیسی دخی عربیده مستعملدر نعمة الله

تیره بولانق وقرانکولق وبرنتور نسنه متغیر اولوب واروب طورسه آکا تیره دیرلر وبا عجمیلر درکیدر نعمة الله ارشلا اطلس

پرند نقشسز حریره دیرلر ده کلور کمی وهم ابریشم معناسنه ده کلور قافیه سندن استعمال گاه هندو برنیست معناسنه ده کلور قتاغ قابسی اولنور یعنی شول اولنکه طبیبلر قتاغ در دیمك اتله مشهوردر حلیمی دیباج اطلس کرحریر معناسنه ده کلور والتونلو حریر ساز ده در وفرس ابرابریك اونیجی کوب بومعنایه طلحقوز اروکی دیرلر حلیمی

موز

مویز اولدی	وقوز گوز	دخی مورد	نه مرسین
دی شیر ارسلن	نه کفتار	دینور صرتلن	نه روبه
دینور دلکو	یه هم پارس	در ریوز	کنام این
دخی قوز	نه دی زور	دخی دیر	کج ودور
ایر قطاغ	شکی کوز	دخی کور	در رسین
کسه اولسه	طولو اقچه	دینور کیسه	پر زر
کر اولسه ج	نوا التون	اودر کاسه	ء زرین

مویز قوز زبیب معناسنه حلبی

کوز کاف عجمیله وزاء عربیله کردکان یعنی جوز رومی دیمکدر ترکیلر قوز دیرلر نعمة الله

مورد مرسین اغاجی که طبیبلر ... آس دیمکله معروفدر حلبی

شیر کسرهٔ صریحه ایله سود طیب ولبن معناسنه واماله ایله ارسلان معناسنه درکه عربیلر اسد دیرلر نعمة الله

کفتار کاف عربینک فتحه سیله سرتلان معناسنه نعمة الله

زور کوج وقوت معناسنه عربیلر زور کذب وبهتان معناسنه نعمة الله

کور کاف عجمیله مقبره معناسنه در

دیرلر ورز التون دیمکدر شرح

دیکل صلو	مه خوشه	دخی آز	غه توشه
قتق نان خو	رش اولدی	دیکل هکبه	یه خرجین
کوکل نیچه	بر الدر	سنی سام	زو طتلو
دلا چند	فریبد	ترا فرب	ه وشیرین
مفاعیل	فعولن	مفاعیل	فعولن
درش علمو	کماله	کاید لرس	که تحسین

القطعة في بحر الرجز المطوي المخبون

خوشه اوزومك وخرمانك صلقمی عنجه اوتکی سنه عنقود وایکنجی سنه شمراخ وعذق وعرجون دیرلر واریه وبغدای باشی وانلره بکذ جو بالك باشی وسنبله برجنه دخی خوشه دیرلر والغم صالغم که عنجه سر بر معناسنه در نعمة الله

خرجین دخی عرابه مشتوبدندر بوبیتك بیت بار توخو رجین نیست کر توا سخی مجو خرو بسه وافعه در

وکیسه اب است شرح

خرجین وخرجینه هکبه معاسنه درکه ایکی کوزلو بچوالدر عربك خرج دیرلر ضم خایله نعمة الله

نان خورش اتمك قتغی یعنی هر نسنه که اتمك ایله یرلر اکا نان خورش دیرلر عربك ادام معناسنه نعمة الله

رامین بر شخصك اسمیدر که عشقله مشهوردر که مجنون کبی ولیسه انك معشوقه سی اسمیدر خورش اسم مصدر در عیش شرح

ویه سی وحاضر واینجه جات بیه جات دیکلر کهور وقابن معناسنه ده معاسنه اتاسنی معاسنه نعمة الله

ان هم اره خور تعقل بکم اوله او رهنر معدن اکرچه بره درخور فتو سین حقکهر

مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن طیله خبله دیجر اولدروان وراستن

تحسین برنسنه کوزل انمکه دیرلر عربك افرین وزهی وفارسیلر معناسنه نعمة الله

بو بیت دخی اول بیتلردندر که بر مصراعی فارسی وبر مصراعی ترکی اولوب ترکی فارسی یه مقابل وتفسیر واقع اولمشدر شرح

شانه

شانه طرق نیجه طرق
کرکسه اولسون وهم معناسنه ده
ده کلور ومطلقا باران معناسنه ده
استعمال اولنور نعمة الله

شانه طرق بیق بروت هم صقل دی ریش در

ریشه چچق دررد دخی برت بشل دی ریش در

چیرم یکن دی کمنونز زیرم و دخی ره یوشدر

بالی آرینك چونوشدر دیکنی دا خی نیش در

کوزقیقی نرپیله دی پرطلودر کدوقبق

بوش تهی ویاش سر آرتغه مغ نی بیش در

قویروغه دم دی دیم ایرك نیم یارم صرم دواك

صوصغری ٤	بشی ندر ٥	کله‌ء کا ٥	ومیش در ١٤
طاشغی دا ٩	بربادکن ٩	دارقسی کوز ٤ ١	خوکوز پشت ١ ٤
کوسه وصا ٧	قلی قبه ١ ٨	کوسج وتل ٧	مه ریش در ٨ ١
مشتلغه ٩	دی مژده و ١ ٩	مردکری ٤ ٤	دونم کری ٢ ٢
ویش آری ٣ ٣	وریزه اوق ٤ ٤	یك ویم بز ٥ ٤ ٥	قریش در ٤ ١
رونق فر ١ ١	دخی دکر ٢ ٢	بالته تبر ٣ ٣	ولی سپر ٤
قلقنه در ٤	لراوق ویای ٥	قوبجق آ	دی کیش در ٥

نهی بوش وخالی وفارغ معناسنه نعم الله ارتق دیمکدر

بیش باء عربیله واماله ایله زائد معناسنه نعم الله

چبره بورکلو وجرأتلو وغالب کمسنه ودخی فصیح کشی ودخی کستاخ واونکوری ادب شرح

وبیوك بول وبرادت ایدر

نوش نوشیدن لفظندن صیغهٔ امردر معناسی ایچ دیمکدر ووصف ترکیبی دخی

اولور باده نوش کبی معناسی باده ایچیجی دیمکدر وبال معناسنه دخی کلور عربیده عسل دیرلر وجام اعجمی

معناسنه دخی کلور وبعضی عافیت ولذت وداد معناسنه و ایچه جك سنه ولذتلو شربت لره دخی نوش دیرلر نعم الله

بیش اغولو جانورلرك ایکنه سی یعنی نشتریکه انکله ساجخ وصوقار ودیکن وقان الجیلك نشترینه دخی دیرلر نعم الله

بیش تزکیش دیمکدر یعنی صندوقدرکه اوق قویاجق ظرفدر نعم الله

مزد مشتری یلدوزی وکری اجرت معناسنه وثواب که حسنه مقابله سنك برکشی یه ویریلور

طیبی انجیلیز زلالی

کری اوللك درکه ایدرلر ترکجه اوزلو بولکه بلوك بولك دیرلر عربیده جریب دیرلر دونم دیرلر ترکیده نعم الله

ویژه صافی وخالص معناسنه وصف دیمك ایله اندن چیم چق وصرف دیمك روایتیله اسدی

تعبیر ایدرلر یعنی قرشماش تاب معناسنه استعمال

خالص یعنی معناسنه خاصه فردوس اولنور

طیبی بر فرش عربیده شبر واحد بك وجه واقع

بك ویژه دیرلر بعضی نسخه ده باك وجه ایله

اولمشدر بیت بك وجیب ارجیم

رفتن بکشیان مکر شیطان

باشد ابن نبکو بدان شرح

فرنشد بدبله قوت ورونق وبعضی فروع ودولت وسیاست وطراوت وبراشتقاق

طمغه

پرستش پرستیدن لفظندن اسم مصدر در معناسی طپلیش دیمکدر نعمة الله

پرورش پروردن لفظندن اسم مصدر در معناسی بسلیش دیمکدر شرح
دین لفظ عربیدر فارسیده کیش دیرلر جمعی ادیان کلور وبعنی شمار
یعنی صاغش وجزا وعوض معناسنه
وعادت وطاعت وشریعت معناسنه
ودخی این معناسنه که اسم اشارتدر
نته کم بدین قدر دیرلر معناسی این قدر
دیرلر وفرس ایریدن بکرمی دردنجی کونی
نعمة الله

طپمغه دی	پرستش و	بسلمکه	دی پرورش
زاهده پا	رسا دیکل	مذهب و دین	خوکیش در
آتلو سوا	رومرتبه	پایه پیا	ده دریا
صاج ایغی	سه پایه در	هم دخی سه	خ شیش در
اینست آ	بخوشکوا	رایدان	که تشنه است
بود رایو	سکیجی صو	کاله اوکه صو	صمیش در
مفتعلن	مفاعلن	مفتعلن	مفاعلن

پارسا پای عجمیله زاهد دیمکدر وحلال
دامن وترکیه تقنش شاهد نعمة الله
وایش اری

سوار آتلو کشی فارس معناسنه نعمة الله
شطرنج پیاده سی وبینی کیمسه
پیاده شرح
راجل معناسنه

سه پایه ساج ایاق وهرنسنه که
اوچ ایاقلو اوله آکا سه پایه دیرلر
نعمة الله

وایغ پایه بصمق ومرتبه معناسنه
یعنی نردبان ایاغی بوندن استعاره
ایلیوب مرتبه معناسنه ده قوللنورلر
چلبی

تشنه صوسز عطشان معناسنه ودشنه
معناسنه دخی استعمال اولنور
اینست بودر دیمکدر این ایله است
لفظندن ترکیبدر اینک نونی وزندن
اوتوری ساکن اوقنمق کرکدر شرح

خوشکوار کورکز دیمکدر خوش
لفظندن اسم فاعلدر معناسی سکیجی
دیمکدر عربیده منهضم
معناسنه شرح

خوشکوار کورکز سکیجی دیمکدر خوش
شایع اولمشدر چلبی
حوار آغزینه صاحبقرانی تشنه ده
دوزدر دریه ده بیخ دیرلر زکیلی
سوغلیه ده دیرلر دیر وبالای
واوایچ اوزرنده کاه بیجوده کلری
اولسون جمله سنه بیخ دیرلر
صاحبقران آغیجدن اولسون ده موضع
بیخ فارسیله هرنسنه که بر سینه

علم وكما	ل ومعرفت	عارفه اوز	كه عيش در

القطعة في بحر الرمل المثمن المخبون المحذوف

بترغه دو	زه دی چوزه	پلچه نس	نيه چيز
لوله درنا	رغ دی صو	له چپ وبو	له پشيز
صمرم يرجن	ك ديمشلر	دخی سركيز	ليكن
سدكه بو	خه چمين دز	لرهم دا	خی كميز
غندم اوزم	جكه دی صا	ری آرومز	ج وستوم

چيز جيم عجميله لسان تركيده كه نسنه معناسنه نسنه بوقدر ديجك برده عجم چه چيز نيست در نسنه دكل برده دقايق

تأثره حمام لوله سی وسكك تمنش اكلك وساتر اونلرك بالدرى وودو دبجك ديمكدر تاتجه معناسنه وساچو ساچيلان كومشى دبو شوردن كمسه نعمة الله

چرك مثنوى مباره كه ده كمره معناسنه وارد اولمشدر بيت مربيش اوكشى زنك شود چرك دريابيز دوبنك شرح

كوزكك فتنه سينه هم ابدرسه نظر صنما فويدی صوزفتنه دوزی فتنه

فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات بودر بحر رمل كيم اوله مخبون اثرى

دوره راى عجميله بونر قدر كه قفنانه باپشور حلمى

حوريلح كه تركيده قرلك ديرلر وقوش باوروسى وابلك نعمة الله ديمكدر

پشيز باى عجميله پول دبو متقور معناسنه نعمة الله بودركه بونظمك ظاهرندن اكلاش ايكسيلك جمين دخى وكميز دخى اطلاق اولنور بخسه وهم لوله لغتدن بعضى كيزى لكن ارباب وجمين لفظى بوله نعيم ابدوب ننه كم عبارتى تخصيص اتمشدر وبعضيلر چمينى نقل اولندى وبعضيلر در حضرت بخسه تخصيص اتمشلر در مولونيك مثنوى مباركلرى بوبيتده اولان چمين لفظى بخس معناسنه اولدو غى اظهر در اكرچه كم بوله اطلاقى مانع دكل ايسه ده بيت بلبلو نزاجاى مى ريبد چمين مرحبل داد وچمين خوسنو ظن شرح

ستوره صاركاری وملول وعاجز قلان كمسنه وهيبت وسركردان وطابك كاه تخفيف واو يله سته ديرلر نعمة الله

اونكولله

استیزه ستیزه معناسنه در یعنی اونکولك دیمکدر
عیلاج عناد وجدل دیرلر مثنوی مبارکده
بو بیتده واقع اولمشدر بیت تا محال
کعتند از خدمکذران مرکب استیزه را
چندان مران شرح

آهنجه چنبر دیدکلری براوزون
دمردرکه جلاهلر التیدن ترك اینی
دوقوردکن انکله کررلر دورلمکه قومار
کارکیر دخی دیرلر حلیمی

پیشه بای عربیله اورمان ومشه لك
واغجلق وارسلان یتاغنه دخی دیرلر
وهرجانور یتاغنه ده استعمال اولنور
وکورالك وسیبسی حلیمی

اونکولك	خوستیه اوك	دی هم استی	زه ستیز
کارکاه اوك	دی دکان جز	بره آهن	چه دیکل
پای باف اوك	دیسه چلها	دخی کرباس	اوله بیز
پیشه دی صز	عنه بیشه	مشیستا	نه دیکل
معنسی کف	شر ود رفشك	بری بشمق	بری بیز
قرغنیه زاك	غ دی دام آ	غ وپناغ اپ	لك اوجی
بندبغ زاك	غ وطغ وبا	غله بستان	پالیز

درفش شیشجی وبابوج بزی ودمر
یکه انکله بیلر وهرنسنه‌دن علامتدر
ودرفشیدن لفظندن صیغه امردر
ووصف ترکیبیده واسم مصدر در
ومطلقا علم وسنجق معناسنه ومشهور
علمت اسمیدر بجهان فریدون فرخ زمان شوله
بر بهادر دمرجی کشی وار ایدی شوله
دمرجیلر اوکنه دوتدقلری
سختیان پاره سی که
کندونك وار ایدی انی بر سکو بر بغلیوب
دخی سنجق ایدوب وخلقی یاننه جمع ایدوب
فریدونه یاردم ایلدی ضالع مساعده
ایلیوب دشمانه غالب اولوب فریدون
پادشاه اولدی اول سنجاغی فریدون
در وجواهر ایله تزیین ایدوب حرمتله دوتدوردی
انان صکره هر پادشاهه بتنشق معظم
ایدوب انی مبارك بیلور ایدی هر جنکده
انی ایلرو دوتررلردی فرصت وظفر
بولورلردی اول سنجغه درفش کاوی
دیو آد ویرمشلر حکایه سی
مشهوردر نعم الله

زاغ اشکی وطاغ دیه سی ورباغ
بجره سی وشول طاغ اتکی در که
بشلستان ویقرجکاه واشی وبوقش
اولا نعم الله

زاغ بور ویقرل قرغه وقوغوندر دخی
دیرلر ومطلقا وباباك کوشه سنه
دخی دیرلر نعم الله

رستاخیز قیامت
کویندر کاه اولور الفی حذف
ایدوب رستخیز دیرلر کاه اولورکه
بو ایکی لغتده بلا وادن صکره واو زیاده
ایدوب روستخیز دیرلر
افنوم

بو وزنه بحر رمل مخبون مقصور دیرلر
اصلی استعمال عجم هر مصرع درت کره
فاعلاتن در جمعسنه خبن داخل اولمغله
الفندی حذف اولنوب فعلاتن قالمشدر
وددر بحرسنه جبن دن صکره قصر داخل
اولوب فعلاتنا اولمشدر جبن وقصر بدلکه
سابقا مراد کیان اولنمشدر شرح

بر پوروپیش	یوریکم سا	که قیامت	ده کرک
روشی رو	که تراب	بد درس	تاخیز
فاعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلات
کورمیه هج	سعادت	یوزن اوغلان	کاوله خیز

القطعة في بحر الهزج الاخرب المقبوض

تک حمله	وقعر اوزم	تکاکیدر	تاک
همرزد	راوزم جو	غنی یبر تقدی	چاک

تک حمله درکه شیجرار و غنیدر عجبه
شوط وطلق دیرلر و بوکورادامک ویلک
وبکیدن لفظندن تک دیرلر بل سجراشلو
وآت شکره شلو دیکدر واداتِ نسبیة در
اسمک احنبه لاحق شلاماه تک دیرلر
آی کبی دیکدر رودیب قعر معناسنه
وهوش بورقی وهمان معناسنه نعمة الله

تک باغ اصمه سی چیچکه نوک دخی
دیرلر وجوتق اغاجی در نعمة الله

دل بیلع دررشتگا او جاکر هم جان
شیرین بکه دخی دوانم جیران
مفعول مفاعلن مفاعلن فاع
بو وزن دعا عید زکه اولور نسهان

یعنی قره وشوط
بار باء عربیله کره یعنی بیکبار ودوبار دیرلر
معناسنه مثلا یکبار ودوبار دیمکدر ویمش یعنی
بر کره وایکی کره دیمکدر واجازت دستور
معناسنه واوغنجیون بارکاه معناسنه
ثمر یوک حمل معناسنه قپوسنه بارکاه معناسی
معناسنه پادشاهلر قپوسنه اولدر بزرک معناسی
دیدکلری اجازت یری اولدر دیرلر معناسی وخصار
ودیوان معناسنه واولو خدا دیمکدر
نه کرای باری خدای دیمکدر صوفق معناسنه
ای اولو خدای بارکیر وچقمق صوفق معناسنه
وباربدن لفظندن صیغهٔ امر در
ووصف ترکیبی در نعمة الله

زباغ نوکی وآصمه تکنه دخی
دیرلر وصوش زمعناسنه نعمة الله

یپرقده خی برك اغی میشی هم بار
كوك بیخ ولیك بك سماتی بل كالك
بوغموقخ غه كردن اوك دی سیلی دز لرس
جلد اولدی لغتده چا بك وهم چا لالك
هم ژرف درك شكوفا اولو كاف وشكاف
دی یار غه كوچوقر دررداخم غالك
یوك بارده خی یول او ج كره سه بار

كالك كوزبكی وماوراء النهر لغتنده مردم دیكلر ارادم معناسنه وبكیمش معناسنه ده كلور وكلك معناسنه وكوچرك اوغلان ومرد استار نعمة الله

خفه كردن بوغمقدر خنق معناسنه واو كسر سعال معناسنه نعمة الله

سعال اوكلی یابدن مصدر در معناسی اوكسرمكدر تاج المصادر صاحبی اوبله تعبیر اتمشدر

چابك حست وچابك واول كشی دركه انی قوی اوله وقفی محكم وقاقمی عربیدر نعمة الله

لرس زجر اورمق وطبانجه كه ادمك بوزینه اوررلر شرح

بوزینه اوررلر دیمكدر نعمة الله

چابك حست وزیبا دیمكدر نعمة الله

چالاك چست وچالاك كشی نعمة الله

سیلی طبانجه دركه ادمك بوزینه اوررلر نعمة الله

شكرف قوی وابو بخشی وحشتملو وابو حال لو اولان كمسه چلبی

شكاف یارق وشكافتن لفظندن صیغهٔ امردر ووصفدر كی در نعمة الله

بار لغتنده هم یوك اولدی حمل معناسنه وهم عیش اولدی عمر معناسنه بو ایكی معنایه بیله استعمال اولندی دیمكدر بارك سائر معنالری بر قطعه ده هنوز بیان اولنمشدر شرح

سه بار اوچ كره دیمكدر معناسنه سه اوچ دیمكدر وبار كره معناسنه شرح

ژرف درك چقور غایتله عمیق صووق اكو یعنی ناركك معناسنه نعمة الله

مغاك درك ژرف معناسنه چقور بر دیرلر

بو بیت دخی اولبیتلردندر که بر مصراعی فارسی و بر مصراعی ترکی وارد اولوبدر که فارسیسی مقابل و تفسیر وارد اولنمشدر شرح

استعمال اولنور وصاغ الده اولیق نعمة الله

راست طوغری و هرشینه نك طوغریسنه

افقوم معنالرنه فارسیده زاك لفظنك مودا سیدر

وسیت عربیسی زاجدر جیمله قره بویه

معناسنده استعمال اولنور ساڠ

قوردلر و زاج قبرسی ایچون سه عوت

زاك قره بویه در که مرکبه

که عربیسی نقسا دیرلر و خراج

زاك ٩	ج زاج اولدی ٩ ٢	روکرسنه آ ٣	تاج افسر ٢ ٢
قو	رو آکانه قور ٥ ٦ ٧	ایو وطغ ٣ ٤	اول کاولدی ١ ٢ ١
باك ٧	تاوراچه ٥ ٦	دنیك ور اش ٣ ٤	آنکه شر ١ ٢
فاع	مفاعیلن	مفاعلن	مفعول
پاك	دز آیدی اوزن	اوکم عیب	دولتلو

القطعة في بحر الطويل المثمن السالم

دز الدانوق ٢	فرنبی ١ ٢	دموق ولدی ١	قریب آل ١

بوروده هزج اخرب مقبوض ابتر دیرلر اصطلاح استعمالنجه هر مصراع دردت کره مفاعیلن در اولکیسی خرب علتی داخل اولمغله مفعول اولمشدر و ایکنجیسنه قبض داخل اولمغله مفاعلن اولمشدر و دردنجیسنه بتر علتی داخل اولوب فاع فالمشدر بو اصطلاح

بو بحر طویلدر که کل ایستدکی بو نه اوزون کیمه لطیف و خوب اولوردر منهما موزون فعولن مفاعیلن فعولن مفاعیلن همیشه سعادتله یارك دولتك اوزون

عروضی و ضربی قطع ونقص و خذف ولمغه دیرلر شامل جمع اولنور سافط

مفاعی اولوب عین ساکن قطع اوله مفاعیلن حذفله لزم ساقط مفاع قالور صکره جزم میم داخی باساقط قالور پس مفاعیلن مکرر اکا ساقط فاع فالور فاع فالدقده اشبو کیفیتلری بواوج علت فاع دیرلر سائر علتلرك حقیقتلری اتبر دیرلر بیان اولنمشدر شرح مکرر

فرنبیدن الدانق دیمکدر درهمك لازم تیك وهم متعدی استعمال اولنور مستقبل فریبه و فریبانه و تعریبه دیرلر جلبی

کیتی

جابلوس دیکو
حکات بالتقاتنق معناسنه
ولطیفه وجب زبانیله الدەمق
عرعجه تبصبص دیرلر جابلوسی کم
بومعنایه دراخری بابله نعمه الله
منکیدن میمك فتحه سیله وضمه
دودلانمق یعنی سوزك فارشدرك
سویلیك وصوفردنمق مستقبلاتندن
منکدوسنکك دیرلرچلبی
منکیدن مثنوی مبارکك نیچه یرده
واقع اولمشدر الفاظ عربیه دندر
جمله دن بری بو بیتك وارد اولاندر
بیت پس همی منکید با خود درجواب
زیرلب درجواب وبو بیتك دخی
فکر تم ان بو العجب زیب
وارد اولمشدر بیت ان اسبران
بمنکید ندرز زیر زبان شرح
باهم اندر بحث ان

کشادن اچمق واچلمق مستقبلاتندن
کشاید وکشانیك دیرلرچلبی
کشیدن چکمك عربیلك جر
وسحب معناسنه مستقبلاتنده
کشد وکشنده دیرلر چلبی

غنودن دخی مثنوی مبارکك وارد
اولان الفاظ عربیه دندر بو بیتك
واقع اولمشد بیت شاه کار
تارکم فرموده است ز انتظارم
شاه سبغنوده است شرح

یعنی بباالش نهادن سر دیمك
بصدوغی بصدغیق دیمکدر زیرا
بالش بصدوقدر نهادن مصدردن
معناسی قومقدر وضع وحفظ
معناسنه وسرباالش دیمك باش
راس معناسنه وبصدوغه باش
قومق بصدغی لازمی اولدوغیچون
لازمی ایله تعبیر ایدرلر شرح

پسندیدن بانك کسری وفتحه سیله
بجنکاکدر مستقبلاتنده پسند دو
پسندنده دیرلر چلبی

کزیدن کافك عجمینك ضمه سیله اوددیلو کار
اختیار معناسنه مستقبلاتنده کزیند
وکزیننده دیرلر چلبی

کشتی جا ٢	بلوس ایتمك	ندریع	نی بلدنمق ٣
کشیدن ٤	درر چکمك ٤	کشادن ٥	دررا چمق ٥
لغتدم ٩	بمنکیدن	قفیوب	طوطلدنمو ٩
غنودن ٤	امزغنمق ٤	اویومق ٢	بجنسبیدن ٢
بباالش ٣	نهادن سر	خوبصدی	غی بصدنمو ٣
بکنمك ٤	پسندیدن ٤	کزیدن ٢	اوکرنلامك ٣
سرایی ٢	دزارلاموق ٢	بشرمی ٣	دزاونمق ٣

چشیدن جیم عجمیله طاتمق ذوق معناسنه
مستقبلاتنده چشید وچشندك وبچش دیرلر حلبی

خوردن یمك اكل معناسنه واچمك معناسنه
استعمال مثلا ابخوردم دیرلر معناسی
صو اچدم دیمكدر مستقبلاتنده خورد
وخوردنك وبخور دیرلر حلبی

مزیدن طاتمق ذوق معناسنه واغزله
برنسنه‌یی صوروب امك نعم الله

مکیدن لفظلرینك تفسیریدر
امك مصراع ثانی به مرهوندر مزیدن شرح

چشیدن	دُرطتمق	یمك خور	دن وامك
مزیدن	مکیدن زهم	بغری	دن اگرنمق
دیسفتن	دلك دلمك	درنكی	دن اكلنمك
دی فنجا	وغلطیدن	كرنمك	یوالنمق
چریدن	دراوتلامق	هم اغش	تن اصلامق
شدن تر	زباران یع	نی یغمور	دن اصلنمق
به ازجانس	تا این كفتا	راكرمی	كنی باور

عنیدن اكرمیمق وكرینوب وسونمك
سونمك وقتی اواز اتمك وكورلك شرح

درنكیدن اكلنمك مكث وتانی معناسینه
مستقبلاتنده درنكد ودرنكنك
وبدرنك دیرلر حلبی

فنجا اسم مصدر در وسونمك وكرنش
دیمكدر وفنجیدن صیغهٔ مبالغه‌در
معناسی زیاده كرنمق دیمكدر شرح
غلطیدن یوه لنمق یوارلنمق معناسنه
مستقبلاتنده غلطد وغلطند
وبغلط دیرلر طاهرینه حلبی

نادخی لغتدر

چریدن رانك تخفیفی وتشدیدیله
اوتلامقدر نوع وارتقا معناسنه
مستقبلاتنده چرد وچرند وبچرند
دیرلر حلبی

وبچیبر دیرلر دیمك تركیبه

یعنی شدن تر زباران دیمكدر حفیف
یغموردن اصلنمق دیمكدر
یغموردن باش اولنور

معناسی یغموردن بیلاندیغی
بو بیت دخی اول بیتلر فارسی اولوب فارسی
مصراعی فارسی تفسیر واقع اولمشدر
تركی به مقابل وتفسیر شرح

بوسوز

بو وزنه بحر طويل
دېرلر اصلده اعتبار عربده
ويجملا هر مصراع فعولن مفاعيلن فعولن مفاعيلن وزننه
فعولن دېرنه كم بو قطعه نك وزنى مخصوص اولان
ايله درشعراء عرب مخصوص اولان
بحر ايدر ندر عجمده استعمال دخى قليل ازدر اما
زياده مستعملدرنجه وجهله تصرف
ايدوب ازحيقدن و علادن خوونسنه
ادخال ايدرلر و قطعه نك وزنى اصلى
اوزرينه سالم واقع اولوب تغيرات عروضيه
هيچ برو جهله حلل طارى اولمامشدر
اندن اوتورى نظم تقليدن خالى دكلدر
آكجيه وزن بر نام در زيرا بو بحرك
تركيلر وفارسيلر استعمالى نادر
دكلدر اول سببدن ثقيل كوريئور

شرح
غوش قونار اغاجدر بر محكم عجمى ديرلر بر رحمه سى
سار چلپاو نلر اندن ساز ياپدقلرى اوقدر خيرجه وزرلر
دوزرلر واريه بيلمشى وقپون فعى
ونعماله نعم الله
وصغيرنه تركى

نكارى ثمن نخ ترشكر لب بر يارو
يكى غنب ترحيج غاليه برو
فعولن فعولن فعولن فعولن
متقارب كا اوله سالم اوش اى بريارو

بوم بوردود ديرو بوردد ديبل
بر ده عجم بر وبوم دبرلر معمود اولا
برد ده بورده بوم اباد ديرلر خراب
خراب اولانه بوم ويران ديرلر نقش
بربنه تركى دلك دنيان اطلاق ايدرلر
عجم استعاره طريقيله بوم ديرلر
وفايق

القطعة في بحر المتقارب المثمن السالم

بو سوزيك ٣ ٤ ١	دررجانذ ٢	كرايدر ٥ ٦	سك اينمو ٧
فعولن	مفاعيلن	فعولن	مفاعيلن
كيشي اوص	اولقدندر	ايشي اوص	اوية طنمق

چم اغا ١	بچكيرو ١	قين آ ٢	غجى غوش ٣
آغج دا ٢	لكن جو ٣	لدربو ٤	م بيقوش ٤
پر يراو ٥	تكى كو ٥	نه دى دى ٦	دونه دى ٦

اباغنه كاور دېرلر حق تعالينك
امرايله واروب قونسنه كه بوم ديرز
وممالكك سرحد معناسينه
ده كاور
بچماز كيجه اوين اولر باخود اوى
وران تر ده اوتور كوندز طشره
بوم بيغوشنه ديدكلرى قوشدر كه
بيچل دخى ديرلر نعم الله
خبر وقعر ضدر ديدلر واو توتى
بانغى نه دخى ديرلر و بعضيلر
وبلوك كه اغجادن دوزلور ياپى
وطوبغو جونق قوش و الاجه سرچه
دكن دخى ديرلر وحروس ابكى
شتول اغاج قفان ديدكلرى قوش اغاج

پرندوش	یه دوش و	غمی کیجا	دوزاصرا
٧	٧		٧
یلنجق	دی عریان	مه خواب اولـ	دوشك جا
٦	٦	٨	٨
دی اغوش	قوجاغ اولـ	ش كن قوج	دراغو
سومك خل	مدردا	خی بینی	بورونددر
٢	٢		١ ١
بنا کوش	دبیدر	نه قولق	قفاخی
٤		٤	٣ ٣
نه کبی	و میمو	یه جیزو	دی کرپی
٥	٩	٩	٥
دی خرکوش	شنه هم	کیك طو	هم اهو
٢	٢	٤	٤

اغوش قوجق و بر قوجق نسنه و قوجقلمق ودر اغوش کنك دیرلر جلبی دیکلر مستقلا دراغوش کند

قوجق اریه و یعدای دسته ... وقول آدید رلاچین و بمرام کبی نعم الله

مستقلد معناسی قوجاغوکه ال ... در اغوش کرد ... در اغوش امردر در اغوش کرد ز لفقذ ...

مفروشه خاب دیرلر دقایق جامه تن در مضاف الیه تقدیم اولنمشدر

عامد ر مثلا ملبوسه تنجامه دیرلر اصلی اعتباریله ملبوسدن و مفروشدن

جامه خواب لفظی معنای اصلیسی جامه خوابك معناسی زکسی اورتوقفنانی دیکلر

واوموز چکن دیکلر عرجه منکب معناسنه و برادر در که انکله چاق صاپی برکلر بعضی لرده وهم درکه انکله دمور و یا فرا یاپشدرر لر و احمق معناسنه نعم الله

حلم سمکدر بروندن چقر بلغم درکه بوغزدن چقر اما معیار جمالیده ضم خاایله اولنق اکلنور زیرا عفو وکرم قافیه سنده

واقع اولمشدر جمهور معناسنه واقع واقع قفا معناسنه ... خیره سکسون قفا خیره ... اراسنك خا ایله مشهور در ... نصاب الصبیان لغتنك قفا غلط عامه خا ایله بزار لرحق بودرکه فارسیلرحا قبیلندن درزیرا که عربیلرباخود غیری دلدن منقول اوله حلیمی ... اولمازمکرکه ... بولغت دخی غرایب مثنوید ندر ... بردهٔ وارد اولمشدر رجمله در ... بو بیت در چون بناشی ...

راست میدانکه چیچی هستی بیا نعم شیر کبی ... شیخ

خرکوش مرکبدر برخردر که برجرخرکوش درکه معناسی انشکدر ... وخرکوش در طوشنه حرکوش دیکلر ... دیدکلری قولاغی خرقولاغی کبی اولدوغیدر ... اونوری دقایق

کیمیون دیدکلری کرجانوردرکه بوزینه معناسنه عرجه اکافرده دیرلر نعم الله

نعم

روزه اورجدر
صوم معناسنه اوروجه
روزه دیدکلری روزکه کوندر اوکوندر
دراختصاصی اولدوغندن تخصیص ایچوندر
دراخرنك کیها
هفته کیهابی دقایق

بیهوش اوکی کتمش کمسنه هوش شعور
حالت درکه ترکی دلك اول حالدن کتمش
اولك دیمکله تعبیر ایدرلر اوکی کتمش
کتمش کمسیه بیهوش دیرلر اوکلا
کمسیه دیرلر هوشمند دیرلر اولك عقل
عقللو وراسنك برحالتدر عقل
خاتقی دراولك کسبله متزاید
دقایق
اولور

یمک خور	دنی سی	زتوق رو	زه اورجدر
ادك مو	زه اولدی	پابوج اول	دی پاپوش
اوچوق طوت	مشه دی	وفرسا	ی دیرلر
خردعق	له دی او	کی کیمتی	شه بیهوش
طوقشمق	دراسی	باشو	باورکی
اورش رز	مدرقا	تی غوغا	خلالوش
فرشته	سروش و	ادب اول	دی فرهنك

اسیب ایکی کمسنه بربرینه
بولشدقلری وقت کوکس کوکسه
اولوب یاخود یان یانه کلوب
دوقشه لر اول دوقشمغه اسیب
دیرلر وزحمت وضرر معناسنه
نعمة الله

کلور اورکی لکدکر بربرینه
اشوب اوزوهرنسنه بربرینه قارشیه
قرشیور وحرکته کله اکا اشوب
دیرلر اشفتن لفظندن
صیغه امردر بعضی ترکیبلرده
صفت دخی استعمال اولنور نحو

خرد عقله بصیرت دیدکلری
درکه اول صفتله موصوف
اولان کمسیه خردمند دیرلر
مقابلی بیخرد درکه ترکیبله ابله
دیرلر
دقایق

رزم جنك وصواشدر عربیله
حرب وقتال دیرلر
نعمة الله

فرهنك هنر وعقل وادب اسمدر
جوان کیدر اشاید وجنك
داکهن پیر تدبیر وفرهنك را

چلبی
سروش جبرائیل علیه السلام دیرلر
مطلقا فرشته لره دخی سروش
دیرلر وفرس ایلرینك اون یدنجی
نعمة الله

کون

دلویه	دی دیوا	نه همدا	خی مدهوش
صلی ویر	دیسك دی	رها کن	دی تن زن
دیسك اب	سم اول هم	دی میبا	ش خاموش
دیا ین	سکادی	بجکلر	سن ایشت
بکویم	بنوکف	تنها	تو بنیوش
فعولن	فعولن	فعولن	فعولن
ایت و استا	ده خدمت	صقن اول	مغل لوش

جمه برهان رد ند بلبلان شدند تن زند شرح
واقع اولمشدر اما مثنوی مبارکن بو بیتك نونیله چونکه زاغان
یعنی فم ردن دبلك دنجبار زدر
صکلی نونیله در وبیم الله دنجی لغتدر
ایله معناسنه در تن زدن نادن
معناسی اپسم اول دیمکدر سکوت
تن زن تن زن لفظندن امردر
دهشت لفظندن مشتقدر شرح
اصلنده لفظ عربیدر اسم مفعولدر
کمش دیوانه وشیده معناسنه
مدهوش عقلی

کفتنها کفتن لفظنك جمعیدر
کفتن مصدردر اخرنده اولان
پایه بای مثال دیر برابر ایشك
برابر ایشك آخری بنه وارجنی
پایه براهردن اوتورك منتهی
اولدوغنی بابنه لاحق ایدوغنی
افاده مراد ایدنسه لر لفظ مصدر
اخرینه برپای ساکن الحاق
ایدرلرکه اول مقصود اولان
معنای افاده ایدر

بیه جك ودبیه جك اولان
ودیجکلری برده خوردنی
وکفنی دیرلر معنالری بیمکه
منتهی اطعامدر دیه نیمکه مستحق
لایق کلامدر دیرکبك جك
اولان کشتنی کشتن دیرلر بالاخره
نسنیه رفتنی دیرلر
اولاجق نسنیه یورنی دیرلر
دقایق

بو وزنه بحر متقارب دیرعرب
وعجمده مستعملدر اصلی درت کره
فعولن درت کره در بو قطعه نك وزنی
ایله ایکی طائفه بیله لسانلرنده زیاده
استعمال اولنور اراجیفدن وعللدن
نیجه تغییرات الحاق ایدوب تصرف
ایدرلر لکن بو قطعه نك وزنی
اصلی اوزره استعمال اولنوب تغیرات
شعریه دن هیچ برحلل طاری وعارض
اولمامشدر نعم الله
استاد معلم وحاذق کمسنه که
اولور الفدن صکره بر واو زیاده
ایدوب اوستاد
دیرلر شرح

القطعة

القطعة في بحر المقتضب المطوى

هم پريد	ز اوجمع وهم	داخى وجم	غ اولدى بهشت
دوزخ اولدى	طامو آدى	كشت اولدى	اكدى بكشت
انجيل آدى	انكليون	بت پرست بـ	تر طيجى
هم تليسه	هكبه درز	هم كنيسه	اولدى كنشت
سجد رى	ز التى زلق	نخج اولدى	زنخج وفرنخج
چركن وچ	پل دخى دى	چركنه خ	شوك ودى زشت

بهشت باى عربيده كسر باى سپيله جنت ديمكدر باى اصليدر يعنى نفس كلمه دندر ودخى بهشت باى تأكيد ايله هشتن لفظندن ماضيدر معناسى صالويردى وقويويردى ديمكدر وصار قلدى معناسنه ده كلور نعمة الله

پريدن باى عجميله اوچمق عربجه طيران معناسنه حلبى

يار كلعذارم اكر كوزلوجيله قبله نظر
خرم اوله جان وكوكل مثل [illegible]
فاعلاتن مفتعلن فاعلاتن مفتعلن
مقتضب ايدر رسه مقتضى بورآكا اهل هنر

دوزخ جهنمدر كه دار العقابدر حق تعالى كافرلر ايچون خلق اتمشدر نعمة الله

كشت كاف عجميله كشتن دن فعل ماضيدر معناسى اولدى ديمكدر [illegible] معناسنده ودونمك معناسنه دخى كلور شرح

انكليون انجيل كتابيدر كه عيسى عليه السلام [illegible] نازل اولمشدر وترسالر ايچنده [illegible] كتابدر [illegible] تماشدر كه [illegible] معناسنه انكليون مشتق [illegible] واقع اولان [illegible] معناسنه وارد [illegible] انجيل مرد ترسا [illegible]

جمع شد [illegible] ابشان [illegible] شرح

[illegible] فرخ سيله [illegible] شوك [illegible] قلعه [illegible] ودر [illegible] نعمة الله

فاعلاتندن ومفاعيلندن نونلرى حذف اتمكه دير لر ومستفعلنلره طى داخل اولمغين مفتعلن اولمشدر طى اصطلاح عروضده مفتعلن دن فا ساقط اولوب مستفعلن قالدقده نصكره مستفعلن لفظى ازلك يرينه كتورديمكه دير لر نوندن اوزرى بوبحره بحر حفيف مكفوف مطوى دير لر

فعلمشدر ضم نادله كف لغتده منع اتمكه دير لر واصطلاح عروضده فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن

كف داخل اولوب فاعلاتن

فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن اولمشدر

دير لر اصلنده استعمال العجمى هر مصراع

بو وزنه بحر حفيف مكفوف مطوى

بو بيت دخى اول بيتلر دندر كه بر مصراعى فارسى وبر مصراعى تركى اولوب تركى فارسى يه مقابل وتفسير دوشمشدر نعمة الله

كاليسرد ٥	زربشكه ٥	اول ازل نه ٧ ١	يازدي ايسه ٢ ١
خواهدام ٥	دن بسرت ٦	وى نخست ٧	هرچه نبشت ٢
فاعلات	مفتعلن	فاعلات	مفتعلن
طبعي وط	بيعتيدر	ادمك نه	هادوسرشت

شرح

هركه خوب اخلاقله موصوف اوله دولت كونين اكا معطوف اوله

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات وزنى بودر چون رمل محذوف اوله

القطعة في بحر الرمل المحذوف

جاه منصب ٢ ٢	جاه قويو ٣ ٣	راه يولك ٤ ٤
كاه صمن ٥ ٥	كه دخي كا ٥ ٦	هومرولك ٦

سرشتن مزاج وطبيعت ورحم وعناصر اربعه يعنى اتش وهوا واب وخاك ودخى اسم مصدردر بوغورش معناسنه نعمة الله

نهاد ريم ايبن واصل وبنياد بدنكه عربيلر اكا تركيب بنيه ديرلر ونهادن لفظندن صيغهٔ ماضيدر قودى ديمكدر يعنى وضع اتدى معنا سنه ونژاد يعنى اصل ونسب ديمكدر ونرس وبخس معناسنه نعمة الله

جاه جيم عجميله لفظ عربيدر منصب معناسنه ودولت معناسنه وعزت وحرمت وقدر معناسنه وجاه لفظى فارسى اعتبار اولنجق چاهيدن لفظندن صيغهٔ امردر ووصف تركيبيده قيلنا نعمة الله

48

زن مادر زن معناسنه ومادر زن یعنی بر کشینك قاین انا دیمکدر خاتونك اناسی شرح

شوی شوهر معناسنه در یعنی عورت اری وشویدن لفظندن صیغهٔ امردر یوارات دیمکدر ووصف ترکیبی دخی اولور ودرك جادهلر ایلکه سوردکلری چرش نعمة الله

نول یعنی نس اغزك طولابی وقوش بورنی دیمکدر نول مرغ منقار مرغ دیمکدر وصبر بجق نشنه نعمة الله

قاینْ آنا زنْ	مادری بِلْ	شوی ارْ
ینکه قاینْ آ	تَه پیوو	زنْ پدرْ
نولْ قاز بورْ	بنیدْ دُرفرْ	زندا وغولْ
کویکودا	مادْ دراوی	ناشِ موكْ
خشمکین طی	رَه تبیره	دُرْطاولْ
اوغلْ اوغلی	دُرنبیره	کیری یلْ
دوله دُرقا	صرغه یلکنْ	بادبانْ

پیوبابی عجمیلك جمله سیله ینکه دیمکدر ینکه اولو قرداشك خاتوننه دیرلر وپیوکن معناسنه دکلور ودخی نیزه واکنر

عربیه حاله معناسنه وحصاری اوغلان معناسنه کلور مول اوناش معناسنه صیغهٔ امردر وموليدن صیغهٔ

اکلن یعنی نوقطه ایله دیمکدر وبعضی ترکیبلرده صفت دخی استعمال اولنور مولا مثنوی مبارکده واقع اولمشدر

بیت
ان زنی مستحیج است کو با مولا خود
خود جمع کرد وپیش مثنوی کوا شرح

زن پدر پدر زن معناسنه پدر زن قاین اتا دیمك یعنی بر کشینك خاتوننك باباسنه پدر زن دیرلر زانك سکونیله اصل بوایدیکه را مکسور تلفظ اولنور اضافت صورتنك استعمال اولنه ابدی حالا کثرت استعمال ایله ساکن اولدی

جلبی

یل کوری حسر معناسنه واباغل اوبچه سی عقب معناسنه بو انکی کسر یا ایله استعمال

معنایه اوغل اوغلیدر که ترکیده مشهوردر نعمة الله

نبیره اوغل اوغلیدر که ترکیده نوردن دیرلر وعربجه سبط دیرلر شرح

اَمجكه پس تان دی چلقو ين ستان

يالی پش دو شاب پكمز خواب دوش

كبك ككلك پيره كيك و بت سبش

چكره طمله كفلو اتمك فخفره

اره بجقو كف كلاژو هم كره

پوز هم بد فوز اغزا ورد زم

غصه وقی غو نژندو هم دژم

ستان ارقسی اوزرینه یاتن کمسه‌یه ستاندن لفظندن صیغهٔ امر در ال دیمکدر وصف ترکیبی در دلستان وجانستان کبی وادات اسم مکاندر که بر اسمك اخرینه لاحق اولور اول اسمك اول محلده کثرتنه دلالت ایدر کلستان ودرختستان کبی نعمة الله

ذکر اولنسه خرما پکمزی مراد اولنور دوشاب پکمز عربجه دبس دیرلر طبیبلر قتنده مطلقا دوشاب ودبس اوزوم پکمزینه دبس العنب دیرلر نعمة الله

کبك کاف فتحیله بوزه عربجه غبیرا معناسنه در اما کسر کاف عربیله کوز ببکی در سواد العین معناسنه نعمة الله

سپش بای عجمینك ضمه‌سیله و سکونیله دخی جائز در بت در که عربیده قمل در بو شول قورد فرخ صورتنده در که کوردن کشینك قلبی نفرت ایلیه وتخل بنی نعمة الله

فخفره کوفلو وبیان اتمك عربیده مستفعلن دیرلر بو لغت غرایب مثنویده در بو بیتده واقع اولمشدر بیت انکی منجوونان فخفره کفت سائل شرح چون بدین است فرد شرح

غرائب مثنویده در بو بیتده وارد اولمشدر بیت پوزسك دائم پلید منجورد خود رابیه منزاشترد شرح

زم اورده دیدکلری خاتوندر که عربیده قافله دخی دیرلر معناسنه نعمة الله

ژدم فتحیله خالف کمسه وبو زکی کوکی بوزلمش کشی وهیبتلو وقبح اشغبه وغضبه لو کمسه کلعور وقبحلو ژندصولمش معناسنه وعاجز قالمش وهیبتلو معناسنه نعمة الله

طوردی

طورمق اولدی ایستادن کاستن
قالقمق واکسلمك اولدی خاستن
هم پرستو قرلنغج سی مابدر
ژیوه چیکك چرس آکتسز خابدر
دیه بانکوز جی طنفقدر هم کواه
صیغناجق یره دیجا یپناه
دی قچاجق یره هم جا یکریز

خاستن اوری
طورمق قائم اولمق معناسنه
مستقبلاتنده الفنی بایه وسینی زایه
قلب اولنوب خیزد وخیزند وخیزنده
وخیزید دیرلر حلیمی

ایستادن ایاق اوزرینه طورمق
وکیدرکن طوردن توقف معناسنه
واکلنوب طورمق مستقبلاتنده
ایستد وایستند وایستید دیرلرکاه
اولور باسنی حذف ایلیوب استادن
دیرلرکاه اولور الفنی حذف ایدوب
استدن کاه اولور الفدن بدل یازیاده
ایدوب استیدن دیرلر حلیمی

کاستن کاف عربیله اکسلمك یعنی
اکسك اتمك عربیده نقص معناسنه
حلیمی

سرخاب آکت قوش دیدکلری قوش
واکثرات باغرنده دخی دیرلر وتبریزده
برنقره جکاهل اسمیدر وقرمزی
عورتلر قرنجه سی وقزل صوقان
وبرشهر ادیدر وبرپهلوانك اسمیدر
ورستم اناردن براتك اسمیدر حلیمی

سیماب ژیوه دیدکلری
معدندر که صفت الهیه اهلنك
اصطلاحلرنده اکا عبید دیرلر
نعم الله

پناه صیغنجق یعنی صیغنه جق یر
عربجه ملجا دیرلر وپناهیدن لفظندن
صیغنمق امر رووصیغنیجی در
لکن مفعولیت معناسنده کبی در
عالم پناه کبی نعم الله

ابکی قات دیمکدر
مثلا دخی کلور
معناسنه بکا ودوتا دیرلر
تفصیل ایجون اولور وقات معناسنه
ابتدا غایت ایچوندر ودخی
وتاك یعنی معناسی دخی وارد در
ایله تعبیر ایدوب وتا دخی دیمشدر
دیمکدر اتك ایچون تا دخی
معناسی کبی اوقوده اخرنده دخی
مثلا دخی اندن کتاب را تا اخرینه دك
اولدعناد رك ایله تعبیر ایدرلر
تا حرفی در ال دخی معناسنه
نعم الله

دایه تا	رك دی تادك	داخی نیز
تاشدر یوز	ده جفت هم	دامغولك
اوردر زا	نودر زوطو	یق یزولك
جشن بیرام	در بشی لا	لنكدر
هم سنجی سی	كی و مصلق	بنكدر
قورقلو ای	شه دی كار	سهمناك
بالچق التا	جكلری صن	دوقه لاك

تارك دیجك دیمكدر تار لفظنك تصغیریدر و دیه نك نماینی یعنی طوروسی دیمكدر میان بالای سی نعمة الله

بز حرف عطفدر دخی دیمكدر و بنده معناسنه و طوت معناسنه نعمة الله

تاش اش و هلالدر كه عورتلر یوزده حرد ایله ایدرلر و شریك معناسنه

مثلا خواجه تاش و سبقداش یعنی خواجه ده و سبقده شریكلری دیمكدر و دخی چغندر كه یوزده اولور كلف معناسنه و بر مملكت معناسنه نعمة الله

دامغول اوردیدكلری شیشدركه ادمك و غیری حیوانلرده اولور عربیده سلعه دیرلر و خنازیر دخی دیرلر نعمة الله

یزول طوق و اشق و شنالان یعنی بالدر و اجل و ربسم اوبوزكه عربجه چچك دیرلر نعمة الله

لالنك بشی دیدكلری بوقفه دركه بیراملرده و دوكون لرده پشوررلر و طاتلو یعنی لذیذ معناسنه نعمة الله

بو لغت دخی غرایب مثنویدندر یاره های یان دلالنك طعام درمیان كوی نابدخاص و عوام شرح

سیكی شراب خمر معناسنه حقیقتده مثلثك آدیدر اما استعمالده مطلقا خمر مراد اولنور نعمة الله

تنك یا ای عربیله یا كوردی دیدكلری كهدر اوتدركه بنج معناسنه در اما عوام اصطلاحنده اسرار معناسنه استعمال اولنور و مطلق و بنز بنج معناسنه ده كلور نعمة الله سهمناك قورقنج و قورقلو دیمكدر زیرا سهم قورقو و هیبت معناسنه در فناك ادات نسبتدر لسان فارسیده اختلاطدن عبارتدر كه شرح اشربطریقیله در

بَرغ صُوبَن	دی کوزن اولك	دی صِغن
خاكْ تُودَهْ	اُولْدی طبرو	دَن یغن
اُولْدی آوَرْ	دَنْ کتورمَكْ	ریختن
دُوكْ وَقچ	مقدر ربك	ریختن
ماخچی پا	لان آتیدرْ	اُشْتُلم
عَربَدَه دَر	ظینغه دی	سُنب وسم
اَسْنمَكْ آ	ساوسرفه	اُوکسرك

دیمکدر
بخست فتح با ایله اویقوده اینجه خورلدمق
نعمة الله
سکته صنق وخسته اولمش
معناسنه وخسته معناسنه ده
استعمال اولنور نعمة الله

پوسیدن بای عجمیله پوسیدن لفظندن
اسم مفعولدر معناسی چوریمش
شرح

پوشیده بای عجمیله پوشیدن لفظندن
اسم مفعولدر معناسی اورتلمش
دیمکدر وکزلو نسنه به ده پوشیده
برلر مستوره وپاك عورت وکلیش
قفتان وکوکلك شرح

کژ لوده پو	شیده یوسی	ده چورك
اویقوده خو	رلدمق اول	دی بخست
هم شکسته	در صنق بو	تن درست
مهره بونجق	مهره هموا	لار زنه
قاو چقمق	سوخته آ	تش زنه
کاسنی کو	ینك ویوزر	لك سپند
هم ونیزه	کونلك وقوش	بورنی رشند

درست دالك وراك ضمه سیله
وسین مهمله ایله بتون وصاغ دیمکدر
وطوغری معناسنه ده کلور وسکه
لنمش التون وکومش درشت ستن
معجمه ایله اری وناهموار یعنی
دورور وبرابر اولمیان نسنه
معناسنه وباشقه دیمکدر
نعمة الله

مهره بونجق معناسنه
وکاسیکه انکله کاغد وبزه
صیقل اورورلر ودخی اوکورغه
کموکلرینه دیرلر [illegible]
کموکلره قدرکر
حلمی

سوخته قاو دیدکلری دوزشوب
انکله چقمقدن چقان قعلیم دوشوب
کبریته کلور وسوختن لفظندن
مفعولدر یانمش وکویمش دیمکدر
حلمی

سپند یوزرلك تخمی درکه باروزدن
کوزدن آغی اولمغیچون آتشه آتارلر
نعمة الله

ونیزه کونلك صاقریدرکه طبیبلر
قنبلع کنکر دیدیکله مشهوردر نعمة الله

شند قوش منقاری یعنی قوش بورنی
وقوش بورنیجه سنه اطلاق اولنور
نعمة الله

غالیه

انبوه بول وکلی
وکور و غلبه معناسنه
که اولورکه واو حذف ایدوب
انبه دیرلر
نعمة الله

انکرد انجوران دیدکلری اوتدر
پسیدرکه آغرقو طبیبلر قتنده ترکیبده
خبیث دیمکله معروفدر ترکیبینکه بصرالبد [?]
قصنی دیرلر
نعمة

شست سین مهمله نک سکونیله
بالق اولته سی و بالق اغی و بای
کردشینك اوق کزی کچه جك
بالق اولته سی دیرلر و باتش ریق [?]
یرده ده و التمش عدده ده شست
ونیشترده ده
نعمة الله
دیرلر

غالبه آن	بوم وقصنی	انکرد
آوردنخ	جیر هم یر	تیجی دد
طرملادی	خست بالق	آغی شست
نیست یوق	ری اوتدر	وار هست
سوبسو هر	یاکه درپو	صوکمین
هم یوزك ان	کشتری قا	شی نکین
پنبه پنبق	هندوانه	قارپوز

نیست یوقدر دیمکدر عربجه لا معناسنه
ویوق معناسنه ده اولورکه معدومدر
کابیدر و دکلدر معناسنه ده کلور
عربیده اندن لیس ایله تعبیر ایدرلر
شرح نعم

آری اوت دیمکدر عربجه نعم
معناسنه وبلی معناسنه
وادردن لفظندن
استفهامدر کلورمیسن دیمکدر
یاخود اخباردر کلورسین دیمکدر
نعمة الله

انکشتر دنك یاسی یای نسبتدر
انکشتی منسوب دیمکدر
انکشتی باشی بر مقدار یوزك
اکثر باشی بر مقداره اولمغین اکا
نسبت اولنمشدر
نعمة الله

پنبه پنبق دیمکدر و پنبق دیدکلری
درکه اکبر و بیابان ایدوب بز
طوقورلر عربجه قطن دیرلر نعمة الله

کمین پوصو دیمکدر یعنی کزلنوب
نسنه بکلمك در و اکثر کلو معناسنه
وصریحه رغبه دخی کمین دیرلر
نعمة الله

نکین یوزك قاشی عربیده فص
معناسنه نکین کاف عجمیله در نعمة الله

انکشتری یوزك دیمکدر خاتم
معناسنه و انکشتو از معناسنه [illegible]
معناسنه وابلك معناسنه
نعمة الله

ایکی دُرپو	زینه میمن	یارپوز
دست ابرن	جن بلازك	کوشوار
کوپه تیهو	چل صغرجق	قوشی سار
هم صوده یوز	مك شناوی	دن درر
هم دخی صز	مق تراوی	دن درر
هم بنالی	دن اکلدا	مکدرر
هم زنوبی	دن سکلدا	مکدرر

بو دینه میمون دیدکلری جانوره عربیت قورد دیرلر و یارپوز دیدکلری اوت نعمة الله

قوله طاقلن بلازك دست ابرنجن زیرا ابرنجن مطلقا بلازکدر کرك قوله طاقسون کرك ایاغه جمله سنه

عامه در دست دست ابرنجن دیسه لر قوله بجرد کلری سوار مراد اولنور

اگر یاپرنجن دیسه لر ایاقده خلخال دیرلر

کوشوار منکوش و کوپه دیرکه قولاغه طقرلر

تیهو چل دیدکلری قوشجغه درکه تقریب ایدوب طیهوج دیرلر

ساره صغرجق قوشی دیدکلری قلیجه قوشجغه درکه عججه ذر

شناو سباحت واوصاف

معناسنده کلور

زنوبی زانو ایله دائم وقوفدر

نعمة الله

کماراننك دیرلر کارانیدن وکارانندو شرح مستمد بیننك

کاردیدن کاف عجمیله صرتمق عربیده کار حلبی
متشبه معناسنه مستفلاتنك دیرلر
دوکاردنك وبکار

کواردیدن کاف عجمیله سکریلن که عربیده
وسکیلن وقاتمق معناسنه مستقبلاتنك وبکواردیرلر
هضم معناسنه کوردووکواردنك حلبی

مستمند شکایتلو وعملو دیمکدر
زیرا مست شکایت وغصه دیمکدر
ومند ادات توصیفدر لسان
عربیده اولان دومعناسنه در
پس مستمندك دروغم صاحبی
وشکایتاسی دیمك اولور
اقوم

لاغرارق دیمکدر اتسز وغسن
معناسنه عربیده عجیف دیرلر
نعمة الله

ترش اکشی خامض دراصل بودرکه
ضمنین ایله اوله فرش ورتنك

گاه اولورکه تخفیف قصد ایدوب رانی ساکن قیلورلر
ترش دیرلر ظلم وزننده اما ترشیدنك
ده وسائر مشتقاتنك تخفیفی مطلوب دکلدر
حلبی

غوره قورقدرکه عربیده حصرم دیرلر
وقوزق یعنی نسنه کرینه اتلك
ایچنك بتزرکیك اکاینق قوزاغ دیرلر
نعمة الله

باردان قابچق قوباجق وارده بولك بغاجق بردر رافکجی وکیلر کبی
نعمة الله

خنود اواسباب عرق وچنوچولك کبی ودوشلك کبی وسائر بونلره
بکزرنه وارایسه جمله سنه خنود
دیرلر متاع البیت معناسنه حلبی

باردان اوقلغودرکه انکله جبر
اچارلر وبقفه باپارلر وچوال
وغرارکه یوك طرفلریدر بوتقدیرجه
واردان باردان معناسنه اولور
دیرافارسیلک واوایله بیا
ارادستک بتاردك واردر
نعمة الله

همصرتمق	خود کماری	دن درر
همسکوب قز	موق کواری	دن درر
مستمدك	لودررلا	غرارق
تلخ آجی اك	شی ترش غو	ره قورق
اوقماشی	درخنورو	باردان
قب چقدر	اوقلغودر	واردان
اغلین دز	دیله اولدی	زارزار

لابه يلوارن | مق ارقدر | هم نزار

حسنكی در | صبرلق در | داغريدر

آصيلان آ | ويخته در | داوغريدر

يافتن بولق | مق ديمك كف | تن دردر

هم دلك دل | مك ندر سف | تن دردر

توديمكدر | تن ديمك هی | بت شكوه

اولدی كردش | تاند برطغ | كرده كوه

لابه يلوارمق ديمكدر واسم مصدردر ولطيفه وفسوس يعنی مسخره لق نعمة الله

نزار ارق لاغر معناسنه وانجه نعمة الله دقيق معناسنه

آخرنده اولان ياء ياء نسبتدر حسنكی صبر وتوزيعنی مريض اولمق حسنه نفظنه منسوبدر

معنای حقيقی بی پاره لق ديمكدر وصبر ومعنای مجازی بی سيد درهر صبور حسنه ديمك حقيقت دكلدر مجاز در ومفلسه دخی حسنه دير لر حلبی

اويخته اويختندن اسم مفعولدر معناسی اصلمش ومصلوب معنی سنه شرح

دزد اغری وصبر وبوريگه بوردكلرو بوريدر وصاپجی معناسنه نعمة الله

دزد اوغريدر حرسن وحرامی معناسنه نعمة الله

كفتن ديمك يعنی سويلمك مستفعلاتن فاعلاتن يا بر قلب ايدوب واوزبان ايدوب كوياد وكويند وبروای دبرلر ومتعددبسنده وبكوی دير لر وبكويان كويانه وكويانن وبكويان دير لر حلبی

سفتن ضم سينله دلكدر ثقب معناسنه مضارعنده قانی ونقب معناسی وبربون زياده يا ايدوب قلب ايدوب سنبد وسنبنه وسنبنه وسنبنك سنبانك ايدوب سنبد دبرلر ومتعدد بسنده سنبانك وسنبانك وسنبانك وسنبانده دير لر شرح

شه نغرين درداف وتعمعناسنه يعنی بوذه توكورمك وفرش وفرش وبيزار اولمق نعمة الله

بوبيت دخی عرابب شنوبدندر بوبنيك واقع اولمشدر ببب هر ايكيچون ملحدان كرده كوه كاردمنزد بير خود دانی شرح ستوه

الحقرو

اِنْجِقْرِقْ اولْ	دِی زَغَنَكْ اَمْ	مَا آرُوغْ
اولْدِی كَاكِرْ	مَكْ دَخِی يَا	لَنْ دُرُوغْ
اِیچْ يِغْنِی پِی	هُ وُقِرْدُقْ	چِرْنْ دَرَه
دُودَه اوبَه دِی	چَادِرَه خِیْ	مَه چِرَه
بُو كُلْمَكْ اولْ	دِی سِكِیزِی	دَنْ سْتُورْ
اِلْقِیَه دِرْ	لَرْ كُوشْدِرْ	نِیشْخُورْ
دَبَّه كُونْ بَرْ	دُقْ كِلِنْدِرْ	بُلْبُلَه

زغنك اینجقرق علتیدرکه طبیبلر قنده
نواف دیکله مشهوردر وکوز قیتقلدر
نعمت

اروغ الفك قصری ایله گكرمك دیمكدر
وسیپیسی ویغجی واوكی قوشی الفك مدیله دیو
لغتدر بوراده وزن قصر ایله اولمسنی
اقتضا ایدر مدیله اولیجق نظم شعره خلل كلور
صح

دروغ یالان سوز كذب معناسنه
یالونجی كسبه دروغ كوی دیرلر
نعمت

چرزده پاره پاره قیرقدق دیدكلریكه ایچ یاغی
اریبوب طوغرانوب اریدلرلر اولكه
پاره ... باقی قالان ... قیرقدق دیرلر واری قوتی دیمكدر نعمت

دوده یعنی قبیله وقوم ومركبه قودقاری
ایش وهوزر وآتش
نعمت
چادر خیمه معناسنه در ودخی سوله
چادركه عورتلر بورینورلر اكاده چادر
دیرلر ودیار رومده چادر ایكی طونلو
بزه دیرلر
نعمت
كنار قون طرف وجانب معناسنه
ووصل اولمادن كنایدن مثلا فلونك
فلونك كنار ایتدی دیرلر یعنی
كنارینه الدی ووجدی دیمكدر حلیمی
ستور دورت ایلقو حیوان
سوروسنه دیرلر الغی حیوان سوروسنه
نوای لغتنه الغی جغطای لغتیدر
صح

نیشخور كورشدركه دوه وقیون ... بدكن
یورلر دیو قید اولنمشدر
مسكره ده نرگوشر طوررر اكا دیرلر ونیشخور
دخی دیرلر اخری دال ایله نعمت

بلبله كلندر دیدكلری شراب ظرفیدر
واز كلو بردق دیمكدر نعمت

خوشه صلقم	در عربجه	سنبله
باد بیزن	باد زن هم	یلپزه
طتلو شیرین	داخی طتسز	بی مزه
ایچ درون ها	مون یزی قی	رك كنار
اولدی سویر	كه دهن جا	روب وخار
بكدشه هم	تا دیكل هم	زاد ایكز
آبكیر اول	دی كول ورد	یاد كز

باد زن یلپزه دیدکلری قواجقدرکه آکا بکس زن دخی دیرلر عربیده مروحه معناسنه نعمر

باد بیزن یلپزه دیدکلری آلتدرکه عربجه آکا مروحه دیرلر نعمر

چاروب سپورکه درکه عربجه مکنسه وصیغه امردر سپورکه دیمکدر ودخی وصف ترکیبیده اولور سپوریجی معناسنه بعض سپورکه چالغی دیکلدر نعمر

بو مصراعده لف ونشر مرتب واردر سپورکه چاروب لفظنك تفسیریدر دکن خار لفظنك تفسیریدر

همتا بکدش ومثل معناسنه سرح

همزاد بیله طوغمش اداکیز معناسنه عربیده توأم دیرلر ودخی بیله طوغمش قرین معناسنه نعمر

خار دکن عربیده شوك معناسنه ترکیده نعمر

هامون صحرا ودوز یرکه آکا یازی دیرلر نعمر

کنار فتح کاف عربیله هر شیئك جانبی ترکیده قیرك دیرلر چاروب معناسنه سرح

یاجیم عربیده مکنسه معناسنه سرح

همتا نظیر معناسنه ترکیده همزاد مصدر سرح

کور

كورخانه | دخمه دركی | كش فراخ
هم چقل چا | قل شغال و | سنكلاخ
لوخسا زا | ج اولدی مامی | پیشكار
بویل امسا | ل اولدی بلدر | اولدی پار
هم جریدن | اوتلمق اوت | له بجر
اوتجی وچر | چی پزشك و | پیلور
كوده ده آ | ماش شیشدی | آبله هو

دخمه مشهد یعنی مقبره وبنا التنده اولان كورخانه یه ده دیرلر نعمتی

فراخ فانك فتحی وكسریله كنك ویول واسع معناسنه نعمتی

شغال بر معروف حیواندر عوام تحریف ایدوب چقال دیرلر ورد انكوریه مشابهدر نعمتی

سنكلاخ طاشلو وحصلو یر یعنی شول یر كه انده طاش چوق اوله زیرا لاخ لفظی كه بر اسمك اخرینه الحاق اولنه اول شینك انده چوق اولدوغنه دلالت ایدر نعمتی

پیشكار ونیشكاره قابله دیدكلری خاتونه تركیده اكا آورده دیرلر وعربیده قابله ... تركجه ورامی دخی دیرلر ... یاربای عجیله بلدر ... معناسنه سرح

زاج لوخسه اولان عورت یعنی شول عورتكه بالفعل اوغلان طوغرمش اوله اكا تركیده لوخسه دیرلر وعربیده نفسا دیرلر وفارسیده زاج دیرلر زاجك سابقا بیانی اولنمشدر

امسال بو یل دیمكدر هذا العام معناسنه سال یلدر عربیده سنه ... واو اسم اشارتدر ... یارین ویارینه بلدر كوب دیمكدر حلمی

جریده تشدید را ایله وتخفیفی ایله اوتلقدر ... معناسنه ...

چرد وچرین وچرا دیرلر ... سرح

پزشك ... عجیله طبیب دیمكدر ... سرح

صابچی خستلك ... معناسنه ...

بجر جریدن لفظندن امردر ... معناسی سرح

آبله هر بچی وچیچك كه ادمك اعضاسنده چیقر ... نعمتی

تن قبرجو غنج صونكدر كوبله

كه كيجي در مه اولودر ايوه به

هم كروهه يومغ ودو كم كره

انجمن آ بستن وزا دن ديمك

درنك ويوك لوطوغرمق رنج امك

هم درخت و شاخ آغج دا نخي بدق

مي نهند قور لر نهادن درقومق

كوبله صوقرجغيدركه عرعه حباب ديرلر يعني صو يوزنده اولور و وارقه بي كوز اولان كسنه كوز ديمكدر معناسنده وقفل معناسنده نعم

كه كاف عربيله وهاء اصليه ايله كجي ديمكدر صغير معناسنده نعم

به ايوه ديمكدر كاف عجميله سونجل ديرلر ودخي ايو ديمكدر بك معناسنده نعم

مه اولودر معناسنده وبعضي نه يعني يوق ديمكدر وكراد معناسنده وصلاغ معناسنده نعم

كروهه يومق مثلا ايلك يوماغي ويوماغي وشول يوالقدركه بايله اتادلر اول بايلك ادينه كمان كروهه ديرلر وكاهه ونخي فوتق نعم

كره رانك كسره سيله وهاء اصليه ايله دوكم وبند عقد معناسنده واور ونخي اغي معناسنده كلور نعم

انجمن درنك بري محفل معناسنه نعم

زادن طوغمق وطوغرمق معناسنه هم لازم هم متعدي استعمال اولنور حامي

ابستن حامله عورت حبل معناسنه نعم حيواناته دخي ديرلر واردر درنك العين بومحله لف ونشر مرتب اولو كه بوابستن لفظنك تفسيريدر وبو طوغرمق لفظنك تفسيريدر و دو طوغمق لفظنك تفسيريدر سرح

رنج امك وزحمت وخسته لك رنجيدن صيغه امردر وصف تركيبيدر زادن

درخت شول اغجدركه هنوز كيدلمش انبات اولسون قوي اولسون وبيسدر اولسون وبرمز اولسون وق بوقدر جمله سنه درخت ديرلر دقايق

شاخ اغج اودانمي عربيده فرع ديرلر وهم بوبنوز معناسنه عربيده قرن ديرلر

نهادن قومق وضع معناسنه سروله نهد نهند ونه ديرلر

کفش سرو اغاجی عرعر معناسنه
کنو یعنی کت یعنی کوندر دیدکاری نعم
اوت واو ایله یار اسنده تبادل
قرائی وار در نعم
نو یکی جدید معناسنه فتح نونله شایعدر
ضمّ نونله دخی لغتدر نته که عمر خیامك
رباعی سندن فهم اولنور بیت
نه جام عمر کهنه نو خواهد شد منزل
نه کار کس بکام او خواهد شد کوزه
بکار از لب جوی و لب جوی کانه سر
چون بشکست سبو خواهد شد

سروله کن	درکنفشی	له کنو
لق دخی شا	لق پلاس و	یکی نو
دیوچه اول	دی سولك دا	خی زلو
یوپشوبك	ذارقوبو	غزکلو
پابرهنه	یالن آیق	بنده کی
قوللق اولدی	قای هم با	رنده کی
بس یترخی	لی بس ایله	اولسه پس

دیوچه سلوك دیدکاری بوجك و کوه نعم
قان صورر و تغیل تی
زلو سلاك دیدکاری بوجك علق سرح
معناسنه
بکذار کذاشتن لفظندن امر در معناسی
قو وازکچ دیمکدر وصا الیور معناسنه سرح
کهور
پابرهنه یالین ایاغی عریان کسنه
یالن ایق معناسنه یالیقدر
و برهنه عریان دیمکدر
بنده کی قوللق دیمکدر
پای مصدر بدر بنده قوله دیمکدر اخرنده
عبد معناسنه سرح
بارنده کی باعش معناسنه درکه
ترکیده کای دیرلر
و بعضه لق اولنق سرح

پس پای عجمیله فاء جزائیه معناسنه
درکه اول معنادن ترکی دلده ایله اولسه
ایله تعبیر اولنور و عجمی پس دیرلر
اندن اولوزی پس لفظی ایله اولسه
ایله تعبیر ایلدیلر سرح
بس بای عجمیله صوك وارد و اکسه
و فاء جزائیه معناسنه ده کلور نعم
بس بای عربیله بس و اغنی دیمکدر
فقط معناسنه و نجه نجه معناسنه
کلور و مانند معناسنه ده کلور نعم

یا تشن قال	مشلره فر	یا درس
هم طروکا	ورس وپیغو	له بوجق
هم دخی ان	جوغ وآتش	دانا وجق
بیره بولی	در طبرخون	تخکلون
قوزجوکی	شمدی اکنو	نوکنون
رشك کونی	پشك قغ بر	کستوان
آت طونیدر	خود ایشق یل	پهلوان

یغوله اوکوشه سی یعنی بوجق ودخی طارسوقاق

وپاد درس دیرلر الی اولوب ماردم ایدن کسنه یه شرح

یعنی عاجز قلمشلره وبوکا مشلره ادبیشور

کاودر ایش دیکلدر معناسی اربشجی [illegible] شرح

درس رسیده لفظندن اسم فاعلدر

انجوغ انغفرق که عجمجه فواق دیرلر ودخی اوجقندکه عجمجه صرغ دیرلر

کاودرس صورتده طرونی دید کلری طرووددر کاف عجمیله در بو لفظی تقریر ایدوب جاودرس دیرلر

یعنی انجوغ واتش دانلر ایکیسی بیله [illegible] معناسنه در دیمکلد [illegible] ارباب لغتك بعضیلری نحاهندر

اندر انجوغ لفظنی اوجی دیو تفسیر ایتمشلردر [illegible]

بعینه ضمه سیله ظاهر بودر که ارباب لغت جانبندن تضعیف اولنمشدر احتمال ثانی اولوب [illegible] یاخود ناظمدن خطا اوزره اتفاق [illegible] شرح

ذنب معنا [illegible] امر کبیردر

تخکلون لفظنك اولی هیابله هیم تابله هم نونله وهم یابله دورت وجهله دورت اولنمشدر وهم اخرنده نون شرح

دینه کاف دیمکدر اکنون لفظندن [illegible]

کنون شمدی دیمکدر واوش معناسنه کلور [illegible]

تخفیف اولنمشدر [illegible]

قیون [illegible] وکیکی قغ وطغرغی ولوزجه فواغی وقورجه ساج

برکستوان آت چوالی وآت قولانی

خود واواصلیه ایله بودر و جود [illegible]

اشق یعنی نولفه [illegible]

کمرلر دمور تقبه در

رسته

رسته وخس | روخسوبی | نه ندر
ارصراسی | قاینتاقای | نانه در
وارلق هس | تی درربی | وسته در
اولشق یاب | یاب اولان آ | هسته در
کوچك پس | توستی خا | تون ستم
کوچ توفك زن | طانه کورك | اولدی دم
بکر قزدو | شیزه کالم | ارکورن

رسته صف دیمکدر زکیده صره
معناسنه صف صف دیمك صره صره
دیمکدر دست دیرلر رسته دیرلر
بو معنادن النمشدر که چدیری
بانده صره صره بازاردکانلرینه
رسته دیرلر
نعمت

خسرو قاین اته دیمکدر پدر زن معناسنه
خسوبیه قاین انه دیمکدر مادر زن
معناسنه
نعمت

هستی وارلقدر مقابلی نیستی درکه
یوقلقدر هستی نك اصلی هست در
وار معناسنه آخرنده کی یا نسبت یادر که
لسان فارسیده آخر کلمه یه لاحق اولوب
اول کلمه نك مدلولنده اولان معنای
وصفیی افاده ایدر مثلا مردی مرد
ومردی ارلکدر که اولور هست مجرد
صوقلقدر که ... معناسنه که انست در استعمال
رابطه معناسنه دقایق
اولنور

پیوسته اولشق وجنوز
دیمکدر پیوستن لفظندن اسم
مفعولدر
آهسته رزو وارهون یعنی یاب یاب
وجبشق دیمکدر و دولا اولانمکه
نعمت

سنی خاتون یعنی قادن دیمکدر
اصلنده ستی در تانك تشدیدیله
زیرا لفظ عربیدر
حلمی

زنبانه اغر توفنك و دکودوزاغی
دیمکدر قانون الادب هننده اوجنه
قوردقلری سبکه در دیمشدر نعمت
شرح

وزن کالم
دشمن درکم تو باشیچه دام پیم
بو بیتی شاهد ایلدی
واران عورتدر دیو نقل ایدر
معیار جمالی اری اولوب برزاده دخی
کالم ارکورمش عورت بیت معناسنه

بخشم چپاده كم اتكله طاشی ارزلر فلاخن نعم

معناسنه

بالا باوی عيبله يوزوقوق معناسنه ووجه عالی ديه

وبوی قامت معناسنه نعم

دلاله يوزونك اولان عورت خواجه

سناتی ديمشلر چون درامد وصال

راحاله سردشد كفتكوی دلاله حلبی

تندبيسه اولقدركه بوستانلرده ايدرلر

ونشلر اوركنماك ايچون ومطلقا

دورنده صورت والاجه نعم

عورت وبل	خم فلاخن	درصين
يوجه بالا	يوزجی دل	لاله در
هم اويق تن	ديسه بيسه	اله در
هم نيستان	درقشلق	پرنيان
اولدی ناقش	لوهويدا	درعيان
تكنه درزن	برچكركا	درملخ
شوخی كيردر	چرك تاری	جه وسخ

پرنيان اطلس وحرير چينی دركه

برخشری واردر منقشدر بيله

دومقمشدر يلجوز ايله بالمنشدر نعم

نيستان قشلق ديمكدر وكيدرلر

ايله ستانلرده قشلدی فصحت

معناسنه ودرد كدركه حلوم

فتحه صريحه واماله كسرايله

حرف نفی ودرنه معناسنه در

وستان مكان معناسنه ديمكدر سرح

قش تبدوكی يرديمكدر

هويدا فارسيدر عيان تركيبيدر سرح

ديمكدر

انسكاره وتكنه دركه اتكله

زرسول ندكوره طاشورلوردوكون

باليق نعم

معناسنه

شوخ كز دنش معناسنه وفولق

چركی وصطبوع وموزون اولان

معنی صاحب طبع وزكا اولان نازله

وظريف كمسنه واسيجق قلو وباوز نعم

سوز وظالم معناسنه ده كلور نعم

ملح لامان فتحه سيله چكركه ديمكدر

عيبان جراد ديرلر

جراد كروبايس ودرخت اوزير

دبه

دنبه قویرق وهزیق دبی رخنه کدك تلم وخلل معناسنه وباکرده وهشکسته لك نزه ده کرکسه اولسون کرك قلیچ بوزنك کرك دیوارده اولسون جمله سنه رخنه اطلاق اولنور سرح بخیه بکنك دیدکلری معروف دکشدرکه درزیلر بنیه اوقفانی بول بول دیکرلر حلیمی

خارش کیجیك جرب وحکه معناسنه وخاریدن لفظندن اسم مصدردر معناسی کجیتش دیمکدر سرح

زریر صاریلق وصاریلق اوت همعارضه وهم معروضه اطلاق اولنور یعنی بر اغجدرکه زنکجه صاری ابیچ دیرلر وبعضیلر زردچوبه دیدیلر وصاریلق عاننه دخی زریر دیرلر وعربیده زریر ارسلان دکلوکی کوزلدوسنه دیرلر حلیم

رخ کرکدان دیدکلری جانوردر که هندستان جزیره لرنده اولوردیه سنده فیلی بربونوزی واردر دیورکه فیلی بربونوزی اوردر دیه سنده کوزدر فیلك یاغی کوبه قرشواردر کوزلرینه اوکوزایلر رخ دیرلر بیوادهوش واردر ایکیسین دخی اوروب کوتوزدر یا اوریابرینه ایلتور دیرلر حلبی

غلغلیج دغدغه یعنی قیجقلنمق در وجهله که ضروری کولمك یعنی ضحك غلبه ایله سرح

سپاری اکنرکه رکیجلد کاه هشکود دخی فاوزبزدر اکا اکذیرلر و دخی اکوزه قالان صابه واکی دبی وبعضیسو نعمیر

ازدق الوج یعنی والوج اغاجی وطونغی نعمیر

دیدکلری هنش قسهٌ بلغوز اغاجی طرفا معناسنه نهال فدان واغاجی دیمنده طونغ دیرلر چیقان دال و انثله قلمه دیرلر نعمیر

دنبه قویرق ستمه تب رخنه کدك
بخیه معنی ده نکنده دردردك
کیجیك خارش دخی اولدی زریر
صاریلق هم یازیجی اولدی دبیر
کرکدان ارخ اولدی قیجق غلغلیج
هم سپاری درآکزازش دفراج
بیددرسو کدکز الغنی درنهال

تازه دال اول	دی و بوین	اولدی بال
اوته دارو	دی سوسن کن	جد درر
بسته فستق	اکدع همسن	جد درر
اولدی کهوا	ره بشك لم	تر بیوك
آند سوکن	دوکروع اول	دی بلوك
ساواکندو	درسید سا	وین دکر
دوك اك یر	واقولای یر	خوکیکر

بال بوی و بوصون ودخی پرچك وقناد وصنو وادو قول وهوشك چلنکو وعرعجه بال بوركه دیرلر

سهیجر دیرلر وعرعجه بال بورکه دیرلر معمم

وخاد وکوکی معناسنه در معمم

بکجاذ صوصم دیدکلری اوذکه تخم در شزنغن اندن حاصل اولور عرعجه معمم

سسم دیرلر

بکجاذ اکنه دیدکلری اغاج عنبرا معناسنه اکنز بستنه اطاوق واوتو واغجنه دیرلر معمم

دارو مرضده دوا ودرمان اولان اوتلر واغاجلر واوکنجی معمم

بسته فستق دیدکلری بستندر سرح

لمز لاماك ضمه سیله وفتحه سیله ایکیسنده لغتدر سموز وبوزلکنه معناسنه ودخی اولکیسنه دیرلر هیچ بریکسه دن فترمن

لاابالی معناسنه بولغت دخی غرائب مشنوبدندر سرح

کروه کاف عجمیك ضمه سیله بلوك دیمکدر عرعجه خرب دیرلرکاه اولورکه واوی حذف ایدوب کره دیرلر سرح

ساو خراج سا معناسنه والنون اوتغی وصاقون الثش التون ودخی باج ماده کاوبعنی صغر باجی واکردن

جغش براده وساو باید لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبیدر معمم

برخوکلر وانبا دردکه تخته دن یاپلور ضربعن دیرلر ایجنه بعنذای وارده وطار و طولدرلر معمم

برد وقولای وطاقت وفراغت وهوس وکاه ومیل وقیرنق دیمکدر مبالات معناسنه سرح

سرب العم صالعم یعنی شول چورق
یردرکه اتی کونده اویله زمانلرنده
ایراقدن صو کبی کورینور اما یانه
وارنجق اصلا صودن اثر بولمز
عجبدر دی سراب دیرلر
نعمه

شورآت بازاری وطوز وطوزلو
وچورق یر وغوغا وفتنه وقتنه
واورکه
نعمه

سرب قورشونه ضم را ایله
خت ورننک وسکونیله اوپانه
زیر زمین معناسنه
نعمه

سُرْبْ قُورْشُونْ	شُورَه دِرْچُو	رَقْ سَرَابْ
شُورَه یِرْکِمْ	کُورِینُورْ اِیْ	رَاقْدَنْ آبْ
هَمْ چُوَالْدِزْ	تُوزْ اُولَایِنْ	دُوزُو کَرْدْ
اِسِّی کَرَمْ اُولْ	دِیْ وُصَاوُقْ	اُولْدِی سَرْدْ
کَاجْ سِیلِی	اُولْدِی کَرَجْ اُولْ	دِیْ دِلِمْ
هَمْ بَرِینْ اُولْ	دِیْ سِرِیشَمْ	دْ زِیلِمْ
مِحْنَتْ وَآشْ	کَنْجَه اُولْدِی	پِیخْ پِیخْ

شوره طوزلو یرکه انده اکین
والبراوتلر اولمز ومرکب دیرلر ترکجه
بکنلر بریمسد دیرلر ترنج هر ایمون
لذتی واردر ترنج انواعندندر

نبذ وزبانك فتح وضمیله جوالدز
دیمکدر عربیده مسله معناسنه
حلبی

کرد کاف عجمیله توز
معناسنه وکرده ده معناسنه
کلور بعضی بیون
نعمه

کرم کاف عجمیله ورانك سکونیله
حار معناسنه در بعضی مطلق
اسیدر هربرنك کرکسه اسیسی
اولسون کرو دیرلر مقابلی سرد
لفظیدر صوق دیمکدر
نعمه

کاج جیم عربیله کاشکی دیمکدر
بن معناسنه وبراغجلدکه
ابنوس دیرلر سایح معناسنه
وسله دردکه اکسه یه اوردلر حلبی

کرج بر پاره کربسنه دن کسر
عجبه قوزه دیرلر مثلا قاون دلمنه
کرج خبرزه وبعضه اوبدیسنه کرج کیمان
دیرلر حلبی

برن معناسی کسم وکسمش دیمکدر
همه کسمک اولورسه اولسون کرك
بز وقاش کسمی کرك اسه جان کسمی
مثلا قاون وقاربوز واتك کسمی
بکی کاه اولور کسمك ایله برابر
پاره یه بریز دیرلر
سرح

یوله عزمت	مك یراغی اول	دی بسیج
هم نوا نغ	مه نصیب اول	دی نوا
هم کشتی گا	کادرر ایش	کوچ کیا
خب کن ایسم	اول دیمك بل	چوق خلاب
زب ککز اول	دی وصافی	اولدی ناب
از برایت کم	درندر رمغ	نیء تاب
بیری تاب	افتاب و	ماهتاب

بسیج یراق ساز کار معناسنه و سفر براغنه ده بسیج دیرلر منه

نوا پایلق و نغمت و سپاه معناسنه و غنا و نصیب بهره معناسنه و اوجنجیلر و چکدکلری ورود نحال معناسنه و دستان و علم موسیقیدر برمقامی اسمیدر و دخی طوطی کرو معناسنه و طوطی دیدکلری قوش و برساز درکه چالارلر منه

گا گاه مخففی و دیکلرد کشتی معناسنه و هندیده قول و اولو معناسنه منه

کیا کاف فتح و کسر ایله ادنی و کوچ دیکلرد و مملکت و دشمندن و ریخی پادشاهه مرزبان معناسنه و عناصر اربعه و قوزی اوزو سپرندی منه

خب کن ایسم اول دیکلرد خب کردن خب اسم دیکلرد وکی و پاشد لفظلری کردندن

و پاشیدندن امرلردر زیب ابدیعیات اسکن معناسی افاده ایدرلر و خب لفظی مکرر معناسنه ده کلور و صوق و دیکل معناسنه

خلاب چامور و چرکاب دیکلرد منه

زب فتح زا ایله قولای و کلکن دیکلرد اسان معناسنه عربیده سهل معناسنه و رایکان معناسنه کلور یعنی ایلوق

ناب خالص یعنی عزیز نسنه ده استعمال و حبذا فراق و مانند یعنی مثل معناسنه و ودنش و غایت بیوك دیشلر فیل و خنزیر گبی دیشنه ناب دیرلر اکثرنیلرده استعمال اولنور

تاب شعله و حرارت و ریح و پیچ و طاقت و پیلان و تابیدن لفظندن ترکیبی استعمال اولنور صیغه امردر و وصف ترکیبی و ستم معناسنه اولنور عاملا بکی منه

بیری

فهرست قانون وضابطهٔ اجمالیه دركه
كتابلرك اولنده علی سبیل الاجمال
ذكر ایدرلر مثلا بر كتابك اولنده
اول كتابك جمیع بابی وفصلی اجمالا
ذكر اتسه لر اكا فهرست دیرلر وكتابك
اولنده ده فهرست دیرلر بو لفظ عبری
مستعملدر اما عبرین فهرس دیرلر
اخرنده تاسز وجمع ایدوب فهارس دیرلر
نعمتی

بیری قزمق	بیری طاقت	بیرسی
زلفك ایپك	اكلوب بو	كلمسی
هم كتابك	اولی فنه	رست هم
برحكیمك	آدی زردش	ت ای ددم
یاریلوب آ	چلمش اولسه	كفته دی
اكلوب طو	لشمش اولسه	جفته دی
اولدی اسپر	غم عریجه	ضیمران

زردشت مجوس ملتنك كزیده اماملرندندر
سلاطین عجمدن ملوك كیان دورنده
لهراسب بن كیقبادشاه زماننده
دعوای نبوت ایدوب خلقی آتشه
طبیعه ترغیب ایدوب مجوس مذهبنه
رونق وزینت وبردی اندن اول
كونشه طاپارلردی
سرح

زردشت ابراهیم پیغمبر ملتنده
ایدی اول اماملری اسپنده زكانه اولور
براولو اماملری كلوركه ستك بیشت وزند
شعرلرده كلوركه اك ابدر انك كبی برلرده
اقتضا ایدر

بعضیلر ضعیف رأیه
مكسوره ایله زردشت دیرلر
وهم اوایله بازرلر بعضیلر الذهنكره
زاده مضموم ایله زاده ایدوب
زردهشت دیرلر
جلبی

كفته كفتن لفظندن اسم مفعولدر
كفتن كاف عربینك فتحه سیله
كافتن لفظندن تخفیف اولنمشدر
یارمق معناسنه
ویارلمق وچاتلق معناسنه متعدی كلور
واقع اولور

جفته اكلمش چیده معناسنه
سرح

اسپرغم وسپرغم فسلكن دیدكاری
اوتدر حق بوددركه ولغت ویوصیغه زده
اولان لغتلر جمیع ریاحین قسمنه
عمتی

زنكیدن اوزاراق ددیرلرحق بودركه
بوستان اوزون دیو بعضیلر انشاددر
فسلكن دیدكاری اوت بعضیلر آورده
ضیمران شاه سپرم معناسنه معنی
اطلاق اولنور
تاج خروس وسلطان بورك
دیدكاری چیچكدر
نعمتی

يكنى ريحاندن بر قسمدر بوديلو اولور اما شاذكارى چوق اولور همتم

اسا وبو محلده مثل معناسنده در مثلا بهره اسا ديرلر معناسى كونشركى ديمكدر سرح

سپهر لفظى مفرددر لسان فارسيده كوكك اسميدر اسمان معناسنده در افتوفر

شرم اوتورجيا معناسنده دركه اوتانمق اوتانش ديمكلر اسم مصدردر وشرمگين لفظندن صيغة افرددر فام بر لفظدركه رنكاره دلالت ايدر الفاظك اخرينه كتورلر كم عنبرى رنكلردن اولور زنكاره دلالت زياده مبلغ اولور وعنبرى كبود فام ديرلر شول رنكه كه كوكه مائل اوله اما كون اولنمه وكونه مثل معناسنده در كلور وبكدر بشن رنك غنجه كادين دير همتم

فَسْلَكَنْدُرْ	يَكْيِنِى تَرْ	كِى هَمَانْ
كُوكْ كِبى يَغْ	نِى سِپِهْرَا	سَاسِپَرَمْ
اُولْدِى هَمْرَىْ	خَانْ اُونْمُقْ	اُولْدِى شَرْمْ
فَامْ وكُونَهْ	كِبى يَعْنِى	زَرْدِ فَامْ
صَارُوشِينْ كُلْ	كُونَه كُلْ كِى	بِى اَىْ هُمَامْ
تُونْ كُلْخَنْ	شَامْ اَغَاجِى	مَرْخْ دُرْ
كُوشْكْ كَرْخ اُولْ	دِى بَرْزَهَمْ	بَرْخْدُرْ

نون كلخندركه حاملرك اتشن يخقى وصوين اسيدجك اوجاقدر وترق طرفنه برشهرك ياخود بر دريانك اديدر همتم

كلكونه كل رنكلو وكلكبى ديمكدر وعورتلر يوزلرينه سوردكارى قزلجه همتم

مرخ عرب ولايتنده ايكى اغجدر

ابكيسى بربرينه سورلر اودجقر همتم

كرخ كوشك ديمكدر عربده قصر معناسنده درلور بينلو ايله زمنش برابر اسميدركه حضرت معروف كرخى اول شهردندر همتم

برزخ ايكى نسنه اراسى ديمكدر بعض معناسنده وكوشك ونزاوي ونضيب معناسنه كلور همتم

معينك

نادان بلمز دیمکدر عربیده جاهل معناسنه

بولغت دخی غرائب مثنویدن نادر بیت

سرور دین من وخویش اولوند شرح

تابع اولوب عیب ایدن کسه در

معنیده نا	دان و غافل	درلوند
هم دخی تع	یینی یوقصا	غش ایدند
لاف اوروب سوز	چینه یع	نی ملند
هم یاوزاو	لن حروز اول	دی وتند
دی وداع ات	دی دیسك بد	رود کرد
حمله وجن	ك اتمکه در	لر نبرد
اوینوق دی	دار و عاشق	کرمدار

اوندیر صاغشد معناسنه در ودخی دنك معین الکلمة اولیه

اکا فارسیده لوند دیرلر لفظ غیبدر

مثنویده بوبیتده واقعدر بیت کفت اورا کورزی لفظ ترکیدر

حضرت مولانا لفظی الفاظری اثناسنده

فارسی اولیان لفظی استعمال ایلمك

عادتلریدر اکا بنا ترکی لفظی بوملا

ابراد بیورمشلردر معناسی شرح

لاف اورمق لاف ونمیدر معناسی

بدرود کرد معناسی اسنلدی ودع ایتدی دیمکدر

بدرود اسنلدر اصلی بادرود در

عشق اشتیاله وزغون اولدو غیدر اکا اطلاق اعتدلردر

حاذق اولان کسه در عاشق دخی

کرمدار عاشق دیمکدر اصلا معناسی

یود باشق دقایق

بدرود باشق دخی نارفوجادر

سوسیدش ازمهر بدرود کرده

همچشل آ هارومحکم استوار

انجه يول بن نا اپی هن جاردر

اولولش کرباشی همسا لاردر

يصلوچيلق سوکوارو موشخوار

همیوش کی شیه درلر بردبار

اغلمق مو يدزافسا نه سمر

همپرنج بون جوشنبه در قحبه غر

هم دخی

هم دخی خش	خاش اولدی	کوکنار
هم پیو کو	یه کلردر	سوسمار
هم خزینه	اولدی گنجو	رای پسر
استیوجی	کمسه اولدی	خوزه گر
ایکی کویدر	راز و مروز	دربری
اول ولایت	ده که شهری	درهری
هم علم بر	شهر آیدر	هم طراز

دی یراغه	الته چل	غویه ساز
لیز خوران	درزدراص	مرلمق
هم بیوککب	زاولدی کرزاو	دی چومق
اسنمکدر	خامیازو	شاشی کاز
کر اولاتی	نوس خرمن	اولدی ژاز
اسیلك تف	س اورتریای آ	دی تموز
داخی فی الجم	له دیمکدو	زرهنوز

بو لغة دخی الته دخی چلغوی‌یه دوجه سرح
بیله ساز دیرلر
اندرز وصیت وسپارش معناسنه همتر
یعنی اصرلمق
کرز کاف عجمیله دمور چومقدر که همتر
جنك التلرندندر
خامیاز اسنمك عربیده تثاوب همتر
معناسنه
کاز زای عجمیله شاشی دیمکدر احول معناسنه وسبیل معناسنه ودخی سایبان وطنة
نوس خرمنده ترکه یعنی دوکن ترکیده اکا طناز دیرلر وچچ وچاچ دیرلر همتر
ژاز ایکی طرز بیله زای عجمیله بر اوتدر عرنجه علیس دیرلر ومعنا جاهلی بردکلو اوتدر تره دوغی دیرلر صحیحده بن دوه‌بیر اکثر اوردرده اکا کتکنه دیرلر چچ یعنی معناسنه روایت اولندی حلمی

تموز تاریخ رومیده کونش اناس برجنه کیردیکی ایدر اون بشنجی کونی اسد برجنه کیروب رومیلرده اون ایکی ایدر بعنی اورته یاز ایدر حلمی
بوبوس دیرلر
تموز اوسط شهور صیفدرکه آنك یکرمی بشنده شهرد اول اوگور فیلسوفلری سرعی دیدکلری شهرد اولدقده هار تغبیر
هنوز اصلی نوزدر اوله هنوز زیاده اولنمشدر نته کم بوبیتده ظاهردر بیت
دولت هنوز از تابع سرمست
دبابلاك دقایق

نوز لسان فارسیده شول معنا ایچون وضع اولنمشدرکه یعنی دلده اندن دخی دیمکله تعبیر ایدرلر سرح

هم

62

فسوس مسخره الق وطعن وتشنیع
اتمک یعنی اندوکی نسنه یا شنه قافق
وبر نسنه یه حیف دیوب تأسف ایلکدر
ودخی قیق واوق ودخی خرده
دوغرنش نسنه یه دیرلر اوفاق اولوزی
خرد بله اشلنن اینه فسونکاردر
هزل شول مالایعنی کلامدرکه
شرعده انکله تکلم ممنوعدر هرزه
وهرزه معناسنه

هم فسوس اولدی دخی حیف ایلمک

دخی هزل و بیهده سوز سویلمک

جغز ایچی چرکلو چبان ندر همدنس

چرک دربر شهر آدیدر هم طبس

هم منش طبع و سکالش حیله مکر

بوش کثرت یعنی جمع زید و بکر

پهلو بچه اولدی کونش رخش و خش

یعنی فسوس لفظنک بر معناسی دخی
هزل وبیهوده سوز سویلمکدر یعنی
بیهوده کلام باطلدرکه حق اولمیه یا باطل
شول کلامدرکه بر واوزیاده ایدوب
دال اوزرنسنده مستعمل اولدیلر
بیهوده دیرلر انکیبی [illegible]
انکیبی دخی مرکبدرکی لفظی اوله هده
باخود هوده لفظندن بی حرف نفی در
وهده وهوده حق سوز وحق ایش
وهرحق اولان نسنه ده استعمال
اولنور یعنی بیهوده دیمک
حق اولمیان سوز وحق اولمیان
ایش وهر باطل اولان نسنه یه اطلاق
اولنور

جغز قورباغه ضفدع معناسنه
وایلک سرچه واولچراحتدرکه
ایچنده چرک قالمش اوله هیچ دکلمه
یعنی دنس چرک معناسنه دیمکدر
چرک کر و پاس دیمکدر

وخش ولایتنده بر شهر آدیدر
و اشاره ابتدا [illegible]
دواوده وبر عشیره یزده عکس اوروه [illegible]
ورسکال ادی ایدر وشعله نار
رخش بلادر والاجه بچاوورات
وهم معناسنه ده کلور
عظیم وبسیار معناسنه وشهرت
بوش پای عبیله بولاق وچوقلق دیمکدر
خوش خلق وکبر وادز ودیمکدر
منش همت واولو وطبع وکوکل

بلخده شه رالدرامق دردرخش
مغ کاورشغ له فروغ و هزل لاغ
قارکومغ کیجه قارا کوسی ماغ
همه بغول اول دی درك دا خی گزاف
بیهده سوز درعقل سز درنشاف
زشت خفری قونشانه درهدف
قف دررز نوعه قب قا واولدی خف

درخش اصلنده اسم مصدر دربلدرش دیمکدر ودرخشیدن لفظندن افراد
ستاره درخشنده وبلدرومشك اسم
وعلم ودخی طوفان نوح علیه السلام مدد
مغ کافر مطلقا وآتش پرست اولان
کافر وزندیق معناسنه یعنی فاسق
انکارایلن کمسنه وصغیر یوزلو
فروغ ایدنلق شعله معناسنه واود
علو وبلاده مو تابش معناسنه
وزینت زیب معناسنه
لاغ گنکل وحوارته دیمکدر
ماغ صواوزنده یورین بوجك
وقره تیق دیدکلری قره قوشدر که
صویه بتار ایجنده باتق دور یوز
وقره بوق دخی دیرلر وگیجه قوکوشی
ودخی قرغاز یعنی چابر وچمن ودخی
سجستانك وسایر دیارلرده نباتی بانده
ماغ دیرلر ترکیده دخی بولفظ
اومعنایه شایع اولمشدر
نغول ونغل درین دیمکدر ودر
صولرده استعمال اولنور وبرده
سبیل استعاره فکر اولنان برلرده
وبازی بیانلرده واوایله دخی
استعمال اولنور واوایله اوتیمغ بول
واوسنر لغتدر واولان کرکان سرایی
اوزرنك اولان کلور
معناسنه
نغول دخی غرایب شنوبدند بوبیت
واقعدر بیت خامه هرشب جهان
افکارم عقول نبشت کرد وعزف
درنجر نغول
نشاف حسنکی دماغ یعنی دماغ فورانی
اکثر بمیکدن وایجمیکدن اولور بوبکله
حادن کنایه ایدرلر
قفدستی بر قابدرکه اوللنورلر لفظ
فارسیدر اکرلفظ عربی اعتبار
اولنسه طورد دیمکدر
خف یزدن اندکلری قاودرکه انکله چقاق
چقوب اودنقلدر ویوغه معناسنه

قاشده آلنده چین آژنك در
صقلغ وازخنبك طنكدر
همتكالادربغلتا قاولدی هنك
قوتودی شیوه لوموح بوبه شنك
داخی چریك هزل اولدی چنكلوك
آلی ایاغی اکری اولزتا سه خدوك
همتبوراك ایکی تحته دركه خوش

بغلیوب چت لادوبن اور کوده قوش

کوچك وغم لوخنك غم ناك در

ناوك اوقدر مشك اوتی هم ناك در

داخی نافر جام وداخی ناسزا

اول کشی او لاکه لایق اولمیا

معنیدر تو زیر یعنی کستریم

ترکسی دو شایلم بی راغه لیم

خنك خانك ونونك ضمه‌سیله معنادر
وآسان بغشلو دیمکدر که غنچه
طوتوب له معناسنه در ترکیبده نه
مثلو دیمکدر
نعمت

غمناك غملو دیمکدر وغم غصه وقیو
دیمکدر وناك ادات وصف دركی
کلمه‌نك آخرینه لاحق اولور اتصاف
وانصاف معناسنی افاده ایدر پس
غمناکك معناسی غم او لمش ادم
وغم ایله متصف کشی دیمکدر
شرح

بومصراعده لف ونشر مرتب واردر
کوچکك خنك لفظنك تفسیریدر
وغملو غمناك لفظنك تفسیریدر
شرح

ناوك قوش اوقی یعنی ایچی بوش
مجوف معناسنه جفتنقده ناوك
اوقنه کچه نسنه نك ادیدر که انك
ایچنه اوق آتارلر وصباندن دوکر
وقشلوق
نعمت

ناك مشك اوتی ودخی
فارسیمش مشك وحکم ایله سرشت
اولمش مشك وادات لغتدر که
کلمه‌نك آخرینه لاحق اولور اتصال
وانصاف افاده ایدر
نعمت

نافر انجام خیر اولمیان عاقبتی ازیز
وعیبلو ابن وفائده
نعمت

معناسنه اولمیان کشی نالفظیله تز
اگر الایق اولمیاندن سز انك معناسی صف
نعمت [illegible] دیمکدر وجزا وعوض
لایق دیمکدر وناحرف سلبدر
معناسنه ده کاور دکل معناسنه در
لسان فارسیده لیب ایله تعبیر ایدرلر
عیب دیمکده دکل دیجك برده ناصالح دیر عرب
ادکل لیب رجل دیجك برده لایق دکل دیجك برده
ناسزادر عیب لیب جنایت دیر
نوز بم نوزیدن لفظندن ونوخنن
لفظندن متکلم مع الغیر مضارعدر
معناسی ایکی لرم یعنی جمع ایده‌لم دیمکدر
شرح

هم بیتون

هم شخولیدندر راورمق صفیر

هم نکوهیدن یربنجماکه دیر

هم دخی توزیدن وتولیدنك

معنی سن قازنمق اکرنمك بیلك

هم بخارا جانبنده امون دیکل

بر اوایه اوجغه کانون دیکل

حیز ما بون درنکی خاتون دخی

هم شخولیدن شخولیدن ونوالد
وخرشیدن معناسنه ونوالد
وات کشمك مستقبلاوتنك شخولد
وشخولنك وشخول دیرلر حلیمی
صغیر لفظ عربیدر صفاق معناسنه
صفاق اغزین یوموب دوداقلری
اراسندن صوتله بلا چفقرغه دیرلر
اکثرا صوارد کن ایدرلر شرح

کوهیدن خورلق واستخفاف ایتمك
وذم ایتمك معناسنه در مستقبلی
نکوهند ونکوهند ونکوهنك ونکوهد
دیرلر متعدد بیسنك آن لفظی
زیاده ایدوب نکوهانیدن
ونکوهانتك دیرلر حلیمی

توزیدن وتوختن ارکمك جمع
ایتمك معناسنه وقزانمق کسب
ایتمك معناسنه مستقبلاوتنك
خای زاید قلب ایدوب توزد
وتوزندك وتیوزد دیرلر متعدد بیسنك
توزانیدن وتوزاند وتوزانده
وتیوزان دیرلر حلیمی

تولیدن فتح تا ایله
صایقمق سیوختن معناسنه
وکوکرمك وجفرتمق وضم
تا ایله اقلیق واکرامق وصایقمق
مستقبلاتنك تولد وتولند
وتبول دیرلر متعدد بیسنك تولانیدن
وتولاند وتولاتنك وتبولان دیرلر
حلیمی

کانون کاف عربیه عرب لفظیدر دمورد
یاخود یا قوردن دوزلنش اوجاق معناسنا
وکوهر اوجاغی واعیادر دوروم
تارنجنده ایکی آی اولدر برینه کانون
اول وبرینه کانون ثانی دیرلر اوتوز
برر کوندر ایکیسنه قیش ایلردندر
نعمة الله

جمع ایدوب بکجنان دیرلر شرح
معناسنه کلن بکجنده رکه نونه
معناسنه ده کلور ظاهر بودرکه بهادر
بکی خاتون فادن معناسنه وبهادر

وجهان فتح کافله بوجه معناسنه
وجهان معناسنه وپادشاهلر یکلد
واکجی معناسنه در نعمة الله

غرشغران اسکلیو بودیمکدر وکوفی اوزرینه سورتنی سورتنی کمکدر نعم الله

عشیره وقبیله ایکیسی دخی لفظ عربیدر قوم وخیل جمع اولدوغی اوبایه ویریه دیرلر نعم الله

ترنجفدن طرلغمق وصقلمق وقوشاغی

زنجفد وترنجفده صعوط معناسنه مستقبلا دندر بودخی غرابیت تشویدندر واقعدر وتراشی اوبخت نخ شد ترنجیك ورش هیچون ترنج

بیت

پادشهلر	اولدی کیهان	زای اخی
٢	٢	
سرتنی سر	تینی یعنی	غرشغران
٣		٣
هم عشیره	وقبیله	دودمان
۴	۴	۴
هم طرلغن	مق ترنجی	دندرر
٣	٣	
داخی اورته	قیش آیی به	من درر
۴	۴	
اولدی فرسو	دن بوزیلوب	اسکمك
٧	٧	
داخی شادر	واندرربو	یك دوشك
٨	٨	

بهمن دورت معنایه گلور اولا تاریخ فرس قدیمدن بر ایلك ایدیدر وتاریخ متعین اورطه قیش ای وتاریخ فرسك اکیسیه اعتباد اوقنده بهمن ایلدر ثانیا ایلرو وکیرو دورایدر فرس ایلرینك ایکنجی کوبیند رکه بهمن اینده اون نوق

ثالثا بیرام ایدرلر بهمنجه دیرلر واول کوند رجالدندر تخصص

ثالثا اعلام رابعا طبیبلر قتنده اسمیدر اکی دوا بویدر معروف ایکی درلو سیاه اولور ایدیدر بر درلو سیاه وبر درلو قزل اولور بهمن سپید دیرلر بهمن سرخ دیرلر ویرجك در زعفراند دیدیلر نعم الله

بعضیلر زعفراند مق فرسوده برشنه اشنمق وشادرمق واسکیمك وسوزنك وصولمق وبوزلمق وایاغیله دیپك وبر دوزلمك وسورمك اوصنق وبکیلك مقرلولق ومتغیر وبرشنه دن اوزرینه ایلدکاری شادروان شنه نك اوزرینه اوی وکون اعلی ومسجدلرده وکاریاد سرایلرده ایلدکاری درکه ایغدن اولمق شادروان دیدکاری قندیه اتبلور ومنقش اوده وصوفیاوب دیرلر ومنقش دونلك

اوده مك

سپوختن وسپوزیدن صوقمق وصانجمق غرز معناسنه ودورتمك طعن معناسنه ودیواره قازق قاقق مستقبلاتنده خاذیه قلب اولنوب سپوزنده سپوزاند و وسپوز وتسعد بسنده سپوزان دیرلر حلبی

اودمك قول	لوغى توزى	دندرر
صغليوب طو	موسپوزى	دندرر
طعنه پيغا	ره بزك اول	دى قره
اولدى هم بر	اشده ارتق	لق فره
داخى بتمك	اولدى روى	دن دخى
اولدى روزى	دن زبونه	سغبه دى
هم كرازى	دن صالنمق	برطله

فره زانك كسره سيله وهانك سكونيله عربيدر فانك كسره سيله دخى لغتدر اياليق وخوش منش معناسنه وهرايشده زياده لك وغالب وسايه معناسنه

يعنى برايشده زياده لك فره دردر كسر فايله ارتقلق دمكدر شرح

فضل معناسنه فايله فره لفظك معناى كسر فتح فايله اولان فره دخى اول معناية شرح

ها ايله معدلد جامعنه يعنى ايشه فاقق نيفاره طعنه

سپزه وعبرى دوريدن بتمك يعنى بردر ظاهر اولمق عربيده نبتنه بتر بلوردر مستقبلاتنده رويد ورويده وبروى ديرلر ومتعدبسنده ورويانيدن ديرلر اثبات معناسنه ودياويده روياند ورويانيد ورويانده ودروياند وفروياندن ديرلر شرح

سغبه زبون ومسخر ومطيع وذام معناسنه شرح

روييدن كه روزيدن دخى بتمك معناسنه دمكدر شرح

وبكرازان ديرلر شرح

ومتعديسنده كرازاندن وكرازاند

كرازيدن كاف عجمك ضمه سيله وزاء معجمه ايله نازلنه صالنمق وصالنمق صالنمق بوريمك مستقبلنده كرازد وكرازنده وبكرازد ديرلر و

بُرْكْ نُوحُكْ ٣	عَوُرْتَيِدُرْ ٤	وَاهِلَه ٤
نَسْتَرَنْ نَسْ ٥	رِينْ كَلِي دُرْ ٥	تِيرُومَاهْ ٧
كُوزَه دِرْلَرْ ٧	اُولُويُولْدُرْ ٨	شَاهِ رَاهْ ٨
هَمْ صُوصِزْمَقْ ٩	دُرْرَهِيدَنْ ٩	طَنْطَنَه ٥
دِي چَغْلِدُو ٥	يَه وَچَايْ	وَازِنَه ٥
هَمْ لَوِيشَه ١	دُرْيُوَاشَه ١	هَمْ دَخِي
طُوشْغَه دِيرْ ٢	لَرْدُسْتَاخَه ٢	اِيْ اَخِي

بلنسان روم تاریخنده بر ایك ادیدركه
بوناتخه ابریل دیرلر وسریانجه بلنسان
دیرلر اوسط عماددر كونش آنك
اون ایكنجی كونی ثور برجنه انتقال
ایلر
نعیمی

مشك بید مسرغول چیچكی كه عرق
جغوزدلر
نعیمی

نسترن نسرن كل ناصر دیدكلری كل
بعضیلر دیرفل مجنددر دیدیلر نسرن
كل مشك بید داركوبند
معاد

شاهره اولو یولكه سلطان یولی
دیركاه اولوركه راه الفك حذفی
ایدوب شاهره دیرلر
نعیمی

تیرماه تاریخ فرس قدیمده وتاریخ
جلالیده بر ایك ادیدر تاریخ فرسنده
كبیسه اعتبار اولنمدوغندن اورنو
ایلر دوكردودور ایدر
حلمی

زهیدن اویونده اوینمق و
وصوبزوب طشره چقمق
مستقبلنده زهد زهنده وزه
دیرلر متعدیسنده زهاند زهاندن
وزهاند وزهاند وزهاندرجی
بزهان وزهان دیرلر
شرح

لوشه بوانه دیدكلری اعجدركه
نعلنندلر یاوز اتلرك بورنن اكله
صیقرلر زبون ایدرلر
نعیمی

دستاخه شوخ كوستاخدركه ات
اماغنه اوردلر عجمجه نسكال دیرلر
حلمی

جنبن انه قرنندن اولانه اوغلاند
شرح
اوستن بوكلوحبلی معناسنه در
شرح
بولغت غرایب شنویدندر بو بیتده واقع
اولمشدر دردوزده كریخ اسنن بود
برجنین انكسن زندان بود
شرح

دردن

دردزه اوغلان بورو سیدرکه عورتلر طوغرمق اولور نعمه‌سر
باده اوچ معنایه کلور اولا ابایج تنفیه دیدیکلری داروی مکیدرکه کیبلردن اتمشلردر دماغ ایچون درلو تیتبلر تاتانا قول بازکی تاتانا رشوت دیدکلری باطلدرکه اهل حکم الورلر ملیحی
جنسیدن لطر تغنمق و بورك باتمق ومشغله اولمق وارباب دیکلدر نعمه‌سر
شلّه ضمه شین ایله وتشدید لاملا ولامك عورت فرجی کمور تخفیفیله حامجیلرك نعمه‌سر
فوبحق برینه دیرلر
خمزه بلغور شوربابی ویر اوندرکه بادیه لرده اولور وغانیده اکنی تنسنه دیرلرکه دلی فشدررلفظ عبایدر منادو خمر الشراب دیرلر شرابی قفی اکنی وکسکان دیکلدر سرح
خوصاد دمشق ویر اونذرکه اکلی ایجنده بیر اکمی ضعیف ابدر وبنالر قوه‌جاو بدرکه اناك اوزرینه جیقوب یانوبایر وبنجه واع نوداغی وبداغی
ماهکان ایلق دیمکدر علوفه ده استعمال اولنور ایدن ایه ویرلدکو ایچون نعمه‌سر

دَرْدِزِهْ اوغْ ٣	لاَنْ طوغرمَقْ ٣	زَحْمتی ٣
كاغه نادانْ ٥ ٥	يارهْ بلبِكلْ ٦	رِشوتی ٦
اولْدی بخشی ١٧	دَنْ زبونْ اولْ ٧	مقْ ايكَنْ
دَمْدَمه آ ٨	وازه شلّه ٨ ٩	فرَجْ زَنْ ٩
حَمْزَه بولْغورْ ١	شورْبابسی ١	كوبجكْ ٢
خمزَه اولْدی ٢	خوبدقْ قِزْ ٣ ٣	مقْ دِكْ
ماهكانَهْ ٦	آيلقْ اولْدی ٦	پيشكاهْ ٥

پیشکاه صدر مجلس واوده صدری اولان یرکه اولولر اوتورزلر و ادمیلرك صدر اولانی جمله سندن اولوسی اوتورد چلبی
طبیب فرزانه صاحب حکمت اولان وصاحب علم ومعرفت اولان وصاحب عقل وادراك اولان کشی واولو معتبر معناسنه وقوتلو ومبارك معناسنه ده کلور نعمه‌سر

صدر و فرزانه اولودر وقت گاه

یافه هذیان سوزکه اولا هرزه او

هرزه سوز سوزی لایجیدر یاوه کو

دیدیلر یاپیله اول بر چنبره

ایق الیتی ناله بتمانه یه قره

اولدی خه خه معنی ده زی همی زهی

دی اجی پاشایه تیغ بی تهی

همخدو

رفوكزاره ديرلر بر دكندركه ويمادر
خفتانه بيرلر رفقه رفقه معناسنه
اول دكتى دكله فودبرلر
كندوزى غله قوياجق بيوك سيت وبر
ازاردركه سفره اوزرينه قوارلر
يعنى پتيكير وكندرك ديدكلرى سفردر
يورنجى غراب متنونيدى نوربيتيم
واحيقدر بيت من بيليغاززو مرادت
معشوق بو شرح
درفقو

هم خدو تك	رك توكرمك	در تفو
هم قتو بر	يركوزامك	دررفو
كندركله	يبلغج مع	نيلكى
اولدى كندو	رى ودستن	بورى

درحساب ابجدست

دكله كل اب	جد حسابن	اى پسر
كم الفدن	يايه دك بر	برصير

يعنى كندركله بيلغج معنالرى فارسى
لفظيله تعبير اولنه اولكيمك
مقابله سنده كندورى وايكنجيسى
مقابله سنده دستنبو ديرلر
بوبيتده لف ونشر مرتب واردر
كندرك وكندركك تفسيرى
وبيلغج دستنبونك تفسيريدر
دستنبو بيلغجه شرح

صكره تمامه ديرلر لفظ دستدر
بويلك يجى لغتلرده الف وسينجاره دن
فاعل اولنشدر حذف اولنمق
بحو نكه ناظم كتابى تمام ايلدى نعمتم
عادت مؤلفين اوزره تمام زمانى
تعيين ايچون برمصرعى تاريخ
ايدوب انكله اول زمانه اشارت
ايلدى لكن اول تاريخك معرفتى
ابجد حسابنه موقوف اولوب بو
كتابى مطالعه ايدنلرك اكثرى
اول حسابى بيلمكله تاريخ مذكور
مجهود قلمق احتمالى ورويد تميز
فائدنى ايچون ابجد حسابى بيانه شروع
ايلدى شرح

يعنى حروف ابجدكه حساب
اولنسه اولا الفدن ابتدا ايدوب
يايه وارنجه هربيرى احاد اعتبار
ايدوب بربربر زياده ايلك منلد
الف بر با ايكى ج اوچ د دورت
ها بش و التى ز يدى ح سكز
ط طقوز ى اون ديو شرح

يعنى يادن قافه وارنجه هر بر حرفه اون اون اعتبار ایله یا اون كاف یكرمی لام اوتوز میم قرق نون اللی سین التمش عین یتمش فا سكسن صاد طقسان قافدن یوز یوز صایلور غینه دك مثلا قاف یوزدر را ایكی یوز شین اوچ یوز تا درت یوز ثا بش یوز خا التی یوز ذال یدی یوز ضاد سكز یوز ظا طقوز یوز غین بیك عدد در تعمیم فائده ایچون حروف هجائیه‌لرك بو محلده ثبت ایدوب هر برنك عددی تحتنده ارقام ایله تعیین اولنشدر

صای یی دن قا	فه دك اون اون	اكله یك
قافدن یوز	یوز صیلور	غینه دك
چون حساب	ابجدی یل	دك تمام
تحفه مك تا	ریخنی بل	ای همام
بو حسابك اون	ره ایت بو مصرع	دن شمار
قالدی سندن	شاهدی نو	یادكار
١٤٥ ١٦٤	٥٦ ٣٢٠ ٥٦	٦ ٣ ٢ سنه ١٠٢٩
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلات

ا ١ ب ٢ ج ٣ د ٤ ه ٥ و ٦ ز ٧ ح ٨ ط ٩ ی ١٠ ك ٢٠ ل ٣٠ م ٤٠ ن ٥٠ س ٦٠ ع ٧٠ ف ٨٠ ص ٩٠ ق ١٠٠ ر ٢٠٠ ش ٣٠٠ ت ٤٠٠ ث ٥٠٠ خ ٦٠٠ ذ ٧٠٠ ض ٨٠٠ ظ ٩٠٠ غ ١٠٠٠

چونكه ابجد حسابنی بیلدك هر بر مذكور اوزره تحفه‌نك دخی تاریخنی حساب ایدوب نه وقت تمام اولدوغنی وقنغی سنه‌ده ختم اولدوغنی معلوم ایدن دیمكدر یعنی ذكر اولنان حساب اوزره بو مصرع اعلا حروفنی شرح

تماما حساب ایدوب سه نظر ایله هجرتدن اول دوكلی سنه تاریخ هجریدن اول قلدقده بو تحفه تمام اولمشدر ماضی اولنجه مصراع بوردر اول حساب اونجی عدد حروفنی جمع كله در هر برنك ارقامله ثبت ایدوب تحتنده اعلا جمله حروفی در بو مصرع بو زیكرمی بر جمع اولور شوكا اشارت اولورکه عدد اولور طقوز یوز یكرمی جمع اولنسه طقوز یوز سلیم بن هجرت نبویه‌نك سلطان كتاب تمام بسنه سنه‌ده بو بعض نسخه ده بایزید خان دورنده دیمك اولور بعض یادكار واقع اولور ولمشدر دیرینه بو یادكار عدد مصراع سكز یوز نفیادكار اولورسه اولور اولكدن فوق بابله یتمش اوچ سنه تفاوت ایدر كتاب سكز سنه سكز یوز یتمش اوچنجی سنه‌ده همایون سلطان محمد بن مرادخان دورنده تمام اولمش اولور حقیقت حالی ایام ضبط ایلیلر بیلورلر شرح

بوكتابك

بو كتابى اوقويانه بحيات

شاهدى يه هركيم ايلرسه دعا

ايده محشرده شفاعت مصطفا

تمت الكتاب

كتبه المذنب محمد امين حافظ القرآن

تبردار سراى عتيق معمور

غفر ذنوبه سنه ١٢١٦ م ٢٣

100.–